

Hankasalmi
Hyvän arjen kunta

KH 30.3.2015

KV 8.6.2015

HANKASALMEN KUNTA

Tilinpäätös 2014

Palvelutalo Kotiranta

Sisällysluettelo

1 TOIMINTAKERTOMUS.....	4
1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset.....	4
1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa	4
1.2.1 Kunnanjohtajan katsaus.....	4
1.2.2 Hankasalmen kunnan strategia 2010-2014.....	5
1.2.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset.....	6
1.2.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys	9
1.2.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa	12
1.2.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä.....	16
1.2.7 Kunnan henkilöstö.....	19
1.2.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista	19
1.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä.....	20
1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus	22
1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen.....	22
1.4.2 Tilikauden rahoitus.....	24
1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset	26
1.6 Kokonaistulot ja -menot.....	29
1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous.....	30
1.7.1 Yhdistelmä konsernitiilin päätökseen sisältyvistä yhteisöistä	30
1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus	30
1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat	30
1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä	31
1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä.....	31
1.7.6 Konsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut.....	33
1.8 Keskeiset liitetiedot	37
1.9 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet	37
1.9.1 Kunnanhallituksen esittely tuloksen käsittelystä	37
1.9.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet	37
2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN	39
2.1 Seuranta koskeva sääntely	39
2.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen	39
2.2.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA	39
2.2.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA	40
2.2.3 KUNNANHALLITUS	40
2.2.4 PERUSTURVALAUTAKUNTA	49
2.2.5 SIVISTYSLAUTAKUNTA	67
2.2.6 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA.....	80
2.3 Määrärahojen ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen.....	99
2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen.....	99
2.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen	100
2.3.3 Investointien toteutuminen.....	102
2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen.....	105
2.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta	106

3	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT.....	108
3.1	Kunnan tuloslaskelma	108
3.2	Kunnan rahoituslaskelma.....	109
3.3.	Kunnan tase	110
3.4	Konsernin tuloslaskelma	112
3.5	Konsernin rahoituslaskelma	113
3.6	Konsernin tase	114
4.1.	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	115
4.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot	116
4.3	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot	116
4.4	Tasetta koskevat liitetiedot	120
4.4.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot	120
4.4.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot	123
4.5	Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot	124
4.6	Henkilöstöä koskevat liitetiedot.....	125
5	ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET	126
5.1	Laskennallisesti eriytetyn Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös	126
6	KONSERNIN TYTÄRYHTIÖIDEN TILINPÄÄTÖSTIEDOT	127
6.1	Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka	127
6.2	Kiinteistö Oy Hankasalmen virastotalo	128
7	TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS.....	129
8	KUVAUS KIRJANPITOJÄRJESTELMÄSTÄ JA KIRJANPIDOSSA KÄYTETYISTÄ KIRJOISTA.....	130

1 TOIMINTAKERTOMUS

1.1 Toimintakertomusta koskevat säännökset

Kunnan tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus (KuntaL 68.2 §). Toimintakertomuksen antamisesta vastaa kunnanhallitus (KuntaL 69 §).

Toimintakertomuksessa annetaan tiedot kunnan toiminnan kehittymistä koskevista tärkeistä seikoista (KPL 3:1 §). Toimintakertomuksessa esitetään selvitys valtuuston talousarviossa asettamien toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista kunnassa ja kuntakonsernissa (KuntaL 69 §).

Toimintakertomuksessa annetaan tietoja myös sellaisista kunnan ja kuntakonsernin talouteen liittyvistä olennaisista asioista, josta ei ole tehtävä selkoa kunnan tai kuntakonsernin taseessa, tuloslaskelmassa tai rahoituslaskelmassa. Tällaisia asioita ovat ainakin arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä sekä tiedot sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä ja keskeisistä johtopäätöksistä.

Kunnan taseessa olevasta kattamattomasta alijäämästä johtuen, on kunnan toimintakertomuksessa tehtävä selkoa talouden tasapainotuksen toteuttamisesta tilikaudella sekä voimassa olevan taloussuunnitelman ja toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi (KuntaL 69 §).

Kunnanhallituksen on toimintakertomuksessa tehtävä esitys tilikauden tuloksen käsittelystä.

1.2 Olennaiset tapahtumat toiminnassa ja taloudessa

1.2.1 Kunnanjohtajan katsaus

Hankasalmen kunnan talous on kehittynyt viime vuodet kriittiseen suuntaan, kun tarkastellaan vuoden 2014 tilinpäätöstä sekä sitä aiempien tilikausien tilinpäätöksiä. Tilinpäätös on nyt jo neljättä vuotta peräkkäin alijäämäinen. Käytännössä päämäärätietoisella hoito- ja hoivapalvelujen rakennemuutoksella pystyttiin kuitenkin vuoden 2014 jälkimmäisellä puolivuosisijaksolla estämään se, ettei vuosikatekin painunut edellisen vuoden tavoin negatiiviseksi. Käyttötalouden tasapainottaminen jatkuu kunnassa hoito- ja hoivapalvelujen rakennemuutoksen saattamisella valmiiksi. Mutta myös muita selkeitä muutoksia toimintatavoissa kunnassa tarvitaan ja niiden ohella on verotuksen tasoa jouduttu tarkastamaan ylöspäin.

Toimintakatteen kasvu edellisestä tilinpäätöksestä oli vuonna 2014 enää 1,4 %, eli suhteessa edelliseen vuoteen menojen kasvua saatiin jo hillittyä. Mutta, kun toiminnan nettokulut ovat aiempina vuosina olleet vero- ja valtionosuustuottoihin nähden liian suurella tasolla, niin käytännössä toimintakatetta olisi pitänyt vuoden aikana suhteessa edelliseen tilinpäätökseen pystyä leikkaamaan.

Suurin selittävä tekijä menojen arvioitua suuremmalle kasvulle viime vuosien kuluessa löytyy siis vanhusten asumis- ja hoivapalveluissa, joissa palvelurakenteemme ei ole ollut kohdallaan. Sen suhteen työtä asioiden kuntoon saattamiseksi on päämäärätietoisesti jo tehty ja tuota työtä jatketaan yhä.

Vuonna 2012 maan hallituksen aloittamat leikkaukset valtionosuuksiin kasvoivat vuonna 2014 vielä 67 eurolla kuntalaista kohden. Käytännössä vuonna 2014 kunnalle kertyi valtionosuuksia, kun otetaan huomioon myös kiinteistöveron poisto verotulotasausjärjestelmästä, noin 1,4 milj.euroa vähemmän, kuin niitä olisi kertynyt siinä tilanteessa, ettei valtionosuuksia olisi ollenkaan alettu leikata vuodesta 2012 alkaen. Käytännössä tuon leikkauksen vaikutuksia kunta ei omilla toimillaan ole nyt kyennyt kattamaan vielä.

Kunnanjohtajan näkemys talouden tilasta on se, että kulukehitystä nimenomaan sosiaali- ja terveyspalveluissa on kyettävä loiventamaan, koska muilla toiminnallisilla muutoksilla kunnan talous ei ole tasapainotettavissa. Niitäkin tuki tarvitaan. Huomion painopisteen keskittämistä hoiva- ja hoitopalveluihin

tukee myös vuoden 2014 loppuvuoden talouden ja toiminnan kehitys sekä Jyväskylän kaupunkiseudun kuntajakoselvityksen tuottama tietomateriaali Hankasalmen kunnan palvelutuotannon tehokkuudesta, joka kunnan www-sivuilla on yhä kaikkien päättäjien ja kuntalaisten tarkasteltavissa.

Toiminnan sopeuttamista on kuitenkin tehtävä muistaen sama asia, jota olen korostanut aiempien vuosienkin tilinpäätöksissä kunnanjohtajan lyhyessä katsauksessa – välttämättömiä arjen palveluja emme saa liiaksi karsia taloutta tervehdyttäessämme. Silti yhä keskeisemmin meidän on muistettava se, että mikäli talouttamme emme saa terveeksi, niin emme jatkossa kykene itsenäisenä kuntana mitään palveluja järjestämään.

Vuosien 2013 ja 2014 tulokset on nyt seuraavina vuosina - alkaen jo kuluvasta talousarviovuodesta - konkreettisin toimin käännettävä aivan toiseen suuntaan. Se onnistummeko siinä, ratkaisee Hankasalmen kunnan tulevaisuuden. Kunnanjohtajan katsausta vuoden 2013 tilinpäätöksestä ei siis ole juurikaan muutettu. Vuonna 2014 saimme käytännössä negatiivisen suunnan pysäytetyksi – nyt talouden toteumakäyrät on saatava tulevina vuosina nousemaan ja kääntymään positiivisiksi.

1.2.2 Hankasalmen kunnan strategia 2010-2014

Hankasalmen kunnan tehtävä

MISSIO

Hankasalmi on hyvä kunta asua, kasvaa, kasvattaa, ikääntyä, tehdä työtä, yrittää ja harrastaa

VISIO

Hankasalmi on hyvän arjen kunta

Tehtävä toteutetaan ja tavoitteeseen pyritään seuraavilla arvoilla

Yhteisöllisyys

Yhteistyökykyisyys

Vastuullisuus

Osallisuus

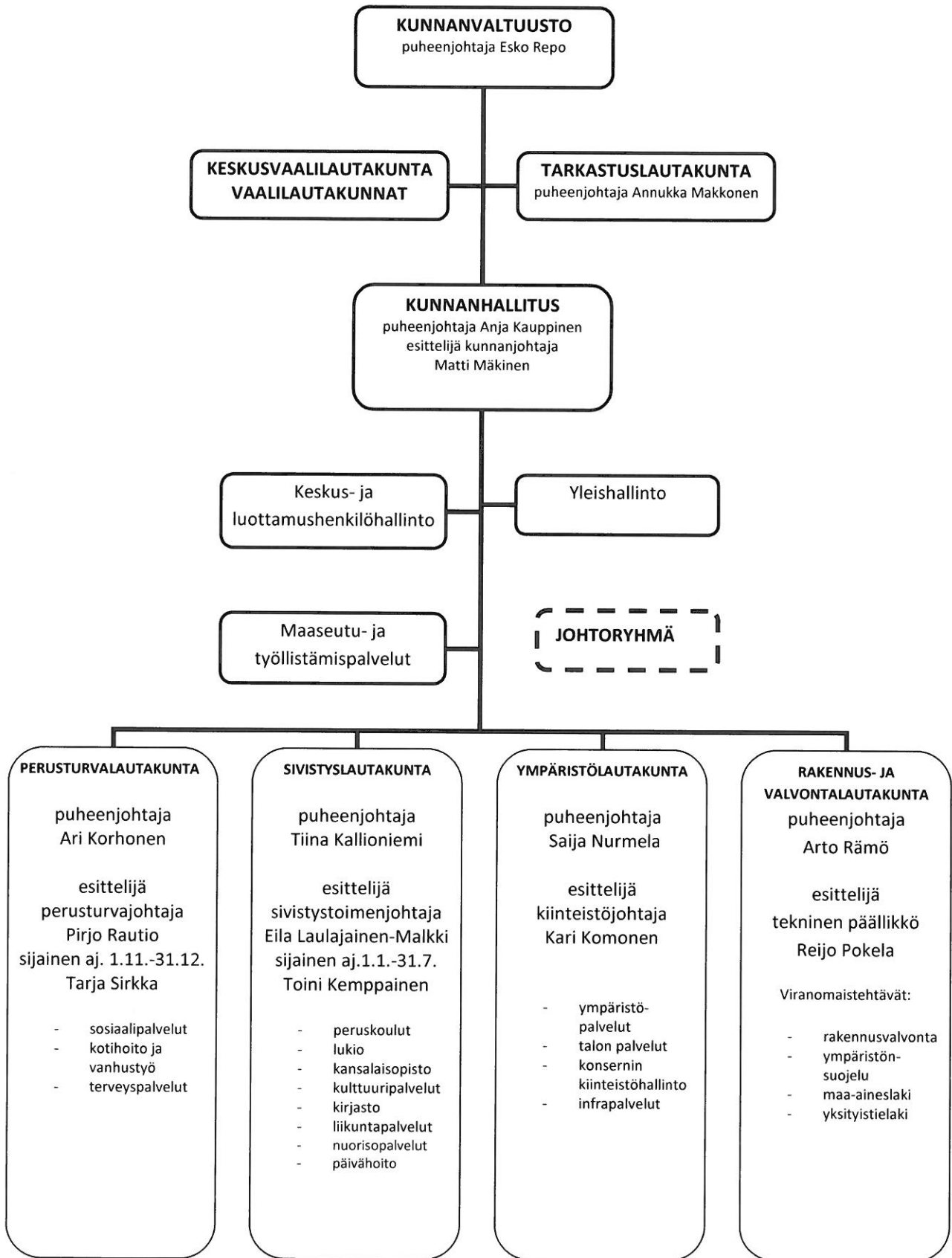
Yrittäjyys

Päämäärät, joiden kautta arvot ja tavoitteet vuosina 2010-2014 toteutuvat:

1. Kunnan päätöksentekijät ja työntekijät ovat kiinnostuneita kuntalaisten ja kunnan sidosryhmien mielipiteistä ja ottavat ne huomioon.
2. Tehokkaasti ja taloudellisesti järjestetyillä palveluilla on turvattu kuntalaisten hyvinvointi.
3. Maaseutumaisen Hankasalmen päätöksillä on edistetty kestävä kehitystä kuntalaisten tarpeista lähtien.
4. Hankasalmella päätösten vaikutukset kuntalaisiin ja yrityksiin on arvioitu valmistelussa.
5. Hyvinvoivat ja osaavat työntekijät turvaavat palvelujen vaikuttavuuden ja mahdollisuuden kunnan kehittämiseen.

1.2.3 Kunnan hallinto ja siinä tapahtuneet muutokset

Kunnan hallinto

Luottamushenkilöt

Kunnanvaltuusto

Puheenjohtaja	Esko Repo	SDP
1. varapuheenjohtaja	Antero Manninen	KESK
2. varapuheenjohtaja	Tapio Hult	VAS
jäsenet	Mervi Hyvönen	KESK
	Sanna Hänninen	KESK
	Matti Janhonen	VAS
	Tiina Kallioniemi	KESK
	Lasse Karjalainen	PS
	Anja Kauppinen	KESK
	Ari Korhonen	KESK
	Annukka Makkonen	KESK
	Markku Manninen	PS
	Lasse Nortunen	PS
	Saija Nurmela	KESK
	Matti Okker	PS
	Tuomas Pietiläinen	KESK
	Jarno Pirkkalainen	SDP
	Hanna Puputti	SDP
	Minna Pynnönen	SDP
	Esko Pöyhönen	KESK
	Pekka Rossi	KESK
	Arto Rämö	KESK
	Veli-Matti Saarinen	KOK
	Jouko Siitari	VAS
	Tuomo Silvast	KESK
	Jaana Suhonen	SDP
	Marjatta Tynkkynen	KD

Kunnanhallitus

Puheenjohtaja	Anja Kauppinen	KESK
1. varapuheenjohtaja	Tuomo Silvast	KESK
2. varapuheenjohtaja	Markku Manninen	PS
jäsenet	Mervi Hyvönen	KESK
	Kari Häkkinen	VAS
	Minna Pynnönen	SDP
	Esko Pöyhönen	KESK
	Jaana Suhonen	SDP
	Reijo Keinänen	KESK

Keskusvaalilautakunta

Puheenjohtaja	Reijo Keinänen
varapuheenjohtaja	Veikko Minkkinen
jäsenet	Anne Järvinen
	Seija Makkonen
	Anne Mellin

Tarkastuslautakunta

Puheenjohtaja Annukka Makkonen
varapuheenjohtaja Marjatta Tynkkynen
jäsenet Erkki Flink
Hellevi Halttunen
Veli-Matti Saarinen
Veli-Pekka Suominen

Perusturvalautakunta

Puheenjohtaja Ari Korhonen
varapuheenjohtaja Riikka Korhonen
jäsenet Terttu Honkonen
Pekka Häkkinen
Maiju Kauppinen
Lasse Nortunen
Olli Puttonen
Pekka Rossi
Marita Turunen

Sivistyslautakunta

Puheenjohtaja Tiina Kallioniemi
varapuheenjohtaja Jarno Pirkkalainen
jäsenet Erkki Jormakka
Leena Jäntti
Lasse Karjalainen
Jorma Kärkkäinen
Johanna Liimatainen
Hanna Puputti
Irma Vuorimaa
Konneveden kunnan edustajat:
Merja Kakko
Matti Ritvanen
Sara Huhtanen

Ympäristölautakunta

Puheenjohtaja Saija Nurmela
varapuheenjohtaja Matti Okker
jäsenet Sari Hämäläinen
Tauno Hämäläinen
Sanna Hänninen
Markku Kovanen
Ari Leinonen
Mervi Poikolainen
Arto Rämö

Rakennus- ja valvontalautakunta

Puheenjohtaja Arto Rämö
varapuheenjohtaja Hannu Hyyryläinen
jäsenet Lea Aitto-oja
Jarno Haapanen
Sanna Hänninen
Arto Karjalainen
Tuomas Pietiläinen
Miriam Saavedra Ramirez
Pirkko Ruuska

1.2.4 Yleinen ja oman alueen taloudellinen kehitys

Tilinpäätökseen on vuoden 2014 osalta koottu lyhyesti tietoja julkisen talouden tilasta ylipäätään ja sen vaikutuksista valtionosuuksiin, työllisyydestä, väestökehityksestä sekä verotuksesta tämän otsikon alle. Nämä on katsottu merkittävimmiksi yleisiksi Hankasalmen talouteen vaikuttaviksi asioiksi käyttötalous- ja investointimenojen ohella. Lyhyessä esityksessä on pitäydytty samoissa vertailutiedoissa kuin vuoden 2013 tilinpäätöksessä, eli niitä on tähän nyt päivitetty.

Julkisesta taloudesta:

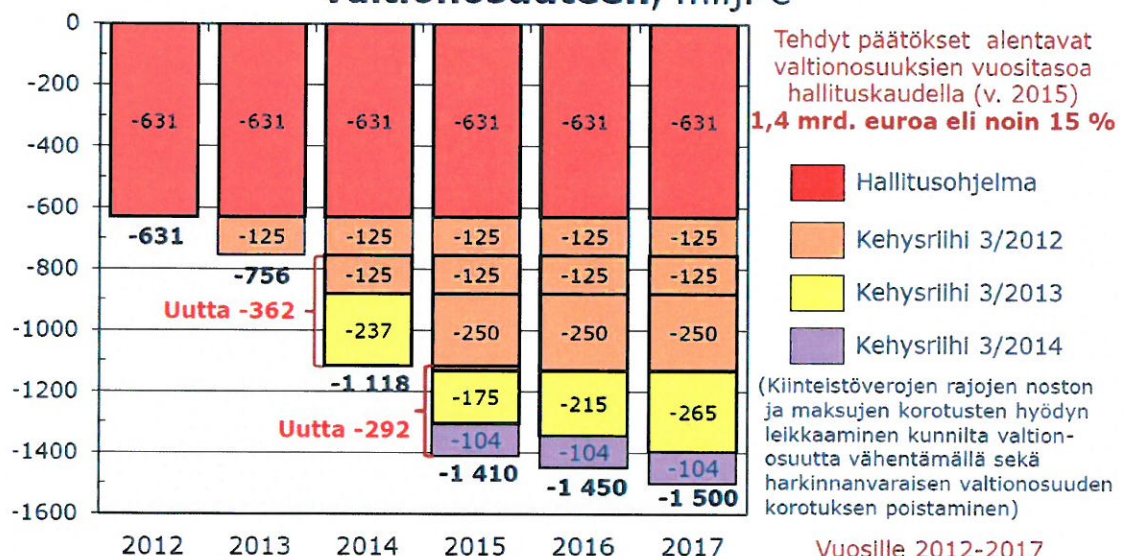
Valtiovarainministeriön kansantalousosaston suhdannekatsauksessa vuoden 2014 lopussa todetaan, että BKT kasvaa vuonna 2014 noin 0,1 %, kun VM oli ennustanut viime vuodelle maltillista 0,8 prosentin kasvua. Kuluvaan vuoden 2015 BKT:n kasvuksi ennustetaan muodostuvan 0,9 prosenttia. Kasvu on historiaan nähden vaimeaa, mutta sen uskotaan onneksi jatkuvan ja olevan vuonna 2016 jo 1,3 %. Monet rahoituslaitokset uskovat kasvun voivan jopa vauhdittua, kuitenkin riippuen vaalien jälkeisistä ratkaisuista Suomessa.

Joka tapauksessa talouskasvu on liian vaimeaa kattaakseen julkisen talouden epätasapainoa. Julkisen talouden velka suhteessa kokonaistuotantoon on nousemassa korkeammaksi kuin vuosikymmeniin. Siksi vaihtoehtoja julkisen talouden säästöille ja muutoksille palvelurakenteissa ei käytännössä ole.

Kotimaisesta kysynnästä ei ole ollut talouskasvun vauhdittajaksi, mutta ensi vuonna investointien ennustetaan lähtevän nousuun ja tuon nousun näkyvän vielä selkeämmin vuonna 2016. Kotitalouksilla näkymät ovat vaikeat. Työllisyys on supistunut koko kuluvaan vuoden ajan. Työllisyys heikkenee ensi vuonna edelleen ja työttömyysaste koko maan tasolla kohoaa 8,6 %:iin.

Yleisestä talouskasvusta ei voida odottaa verotulojen kasvun kautta Hankasalmen kunnan talouteen tasapainotusta yksin helpottavaa tekijää. Valtionosuuksien leikkaus heikentää puolestaan entisestään talouden tulopohjaa. Tätä kuvaa seuraava kuntaliiton laatima taulukko:

Hallitusohjelman sekä vuosien 2012-2014 kehysriihien päätösten vaikutus kunnan **peruspalvelujen*** valtionosuuteen, milj. €

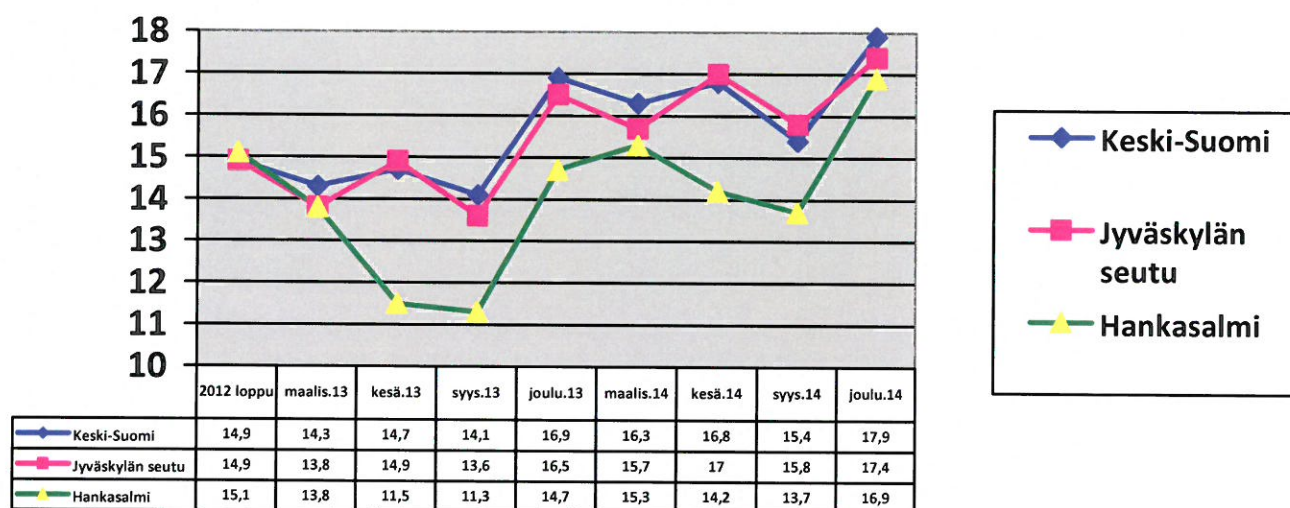
* - mm. sosiaali- ja terveystoimi sekä esi- ja perusopetus
 - Tämän lisäksi OKM:n leikkaukset: vuonna 2013 92 milj. €, vuonna 2014 77 milj. € ja vuonna 2015 yli 100 milj. €

Työllisyydestä:

Verotulojen kertymään on puolestaan merkittävä vaikutus työllisyysasteella. Työllisyyden näkymät koko Keski-Suomessa ovat erittäin huolestuttavat. Maakunnassa työllisyysnäkymät ovat muuhun Suomeen verrattuna erittäin heikot, kun muistetaan maan keskiarvojen kuitenkin olevan vielä selkeästi alle 10 % tasolla – Keski-Suomessa lähestytään 20 %. Hankasalmen oma kehitys on työllisyyden kohdalla ollut hivenen muuta maakuntaa parempi, mutta suunta on huolestuttava.

Työttömyyden kohdalla on muistettava, että kunnan vastuita työmarkkinamenoista on kasvatettu ja tukityöllistämisen ehtoja kiristetty vuodelle 2015. Ja kun Hankasalmellakin työttömyysprosentti on todella korkea, niin suorat kustannuksetkin työttömyydestä ovat kunnalle kasvamassa – välillisistä kustannuksista puhumattakaan.

Työttömyyden kehitys Keski-Suomessa

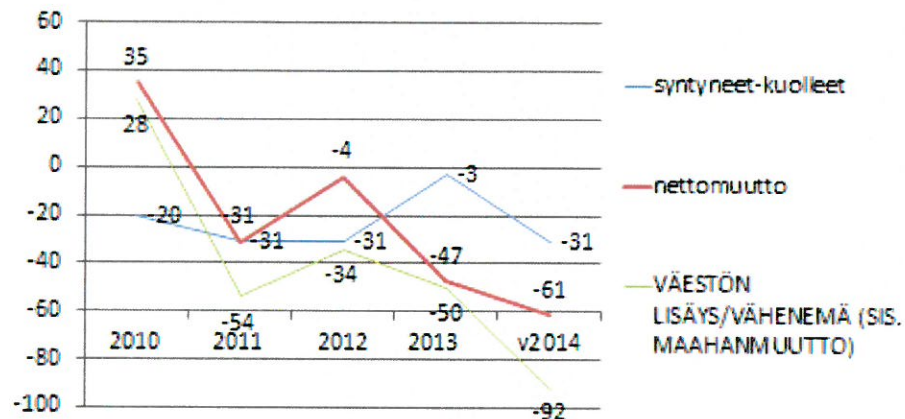
Väestöstä:

Vuosina 2000-2011 Keski-Suomen väestömäärä lisääntyi noin 8 700 henkilöllä (noin 3 %). Mutta kun tarkasteluun otetaan vuodet 2005-2013, niin kasvu on ollut 5700 henkilöä (2,1%), eli hivenen hiipumaan päin. Väestö on käytännössä kasvanut vain Jyväskylän seudulla, jossa kasvu 2005-2013 on ollut 13 600 henkilöä. Jyväskylän keskusta-alueen lisäksi väestö on kasvanut merkittävästi Laukaan ja Muuramen keskuksissa.

Jyväskylän seudun ulkopuolella Äänekoskella väestömäärä oli laskussa 2000-luvun alkupuolella, mutta viime vuosina lasku on lähes pysähtynyt. Keuruun, Saarijärven ja Jämsän kaupunkialueet ovat sen sijaan menettäneet väestöään. Ennusteiden mukaan väestön kasvu keskittyy jatkossakin Jyväskylän seudulle. Äänekosken seudulla väestön määrä ei merkittävästi muutu, kun taas muilla seuduilla väestön ennustetaan vähenevän, mikäli kehityksen suuntaa ei onnistuta kääntämään.

Hankasalmen osalta voidaan todeta, että kunta oli muuttovoittoinen lähes koko 2000-luvun aina viime vuosiin saakka. Nyt on selkeästi nähtävissä se, että keskuskaupungin läheisyyden tuoma vetovoima ei enää heijastu Hankasalmelle saakka taantuman vallitessa, vaan väestön määrä vähenee huolimatta aiemman muuttovoiton aiheuttamasta väestön nuorenmisesta ja syntyvyyden kasvusta. Alla kuvattavaan kehitykseen ns. nettomuuton suhteen olisi kunnassa saatava omilla toimilla aikaan muutosta. Analysoitava kunnassa on sitäkin, mikä vaikutus kunnan verotuksen tasolla on muuttoliikkeeseen.

Syntyneiden enemmitys/nettomuutto

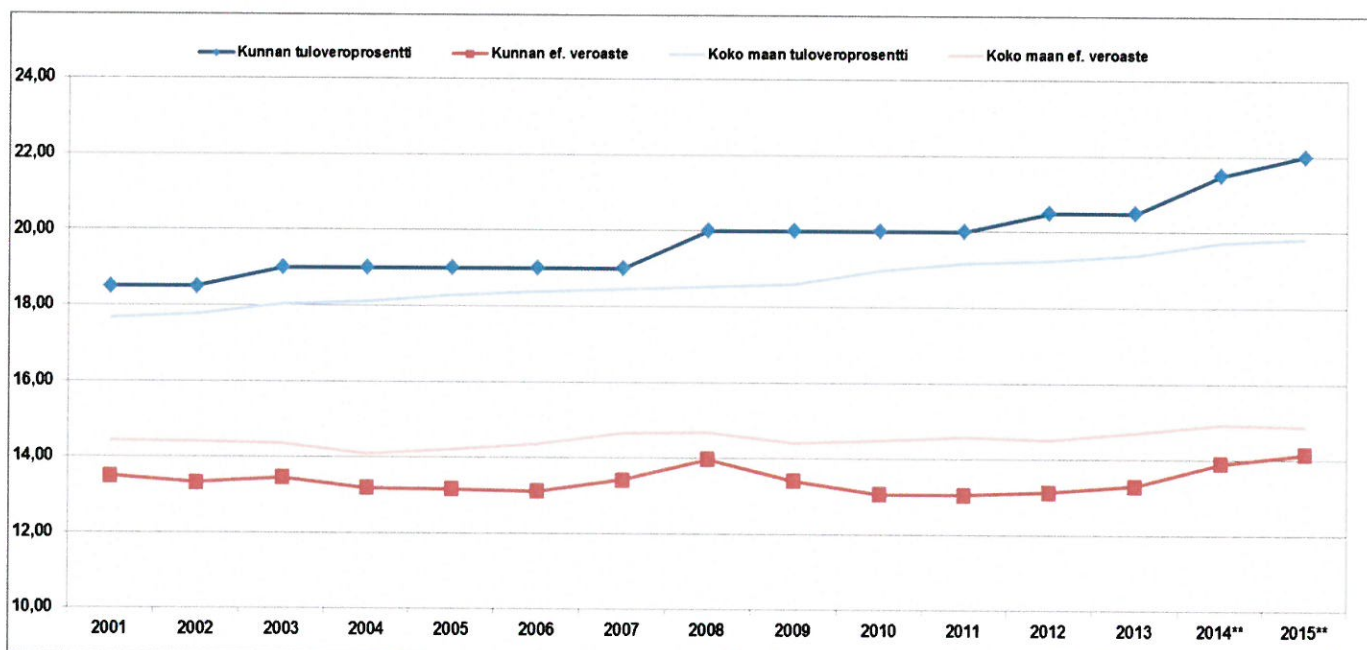
Verotuksesta:

Hankasalmen kunnan veroprosentti oli vuonna 2013 jo 20,5 ja sitä jouduttiin syksyllä 2013 nostamaan yhdellä prosenttiyksiköllä. Vuodelle 2015 tehtiin kunnallisveroon vielä 0,5 %-yksikön korotus, jonka jälkeen veroprosenttimme on 22. Verotottojen määrä ei tällä verotuksen tasollakaan kuitenkaan Hankasalmella kasvata verotuloa asukasta kohden merkittävästi, sillä erilaisten verotukseen kohdistuvien vähennysten jälkeen Hankasalmen todellinen ns. efektiivinen veroaste, joka on maksuunpannun kunnallisveron suhde ansiotuloihin, jää sängen matalalle tasolle. Tätä kuvaa seuraava taulukko varsin hyvin.

**Tuloveroprosentti ja
efektiivinen veroaste**

Valitse kunta:
Hankasalmi

	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014**	2015**
Kunnan tuloveroprosentti	18,50	18,50	19,00	19,00	19,00	19,00	19,00	20,00	20,00	20,00	20,00	20,50	20,50	21,50	22,00
Kunnan ef. veroaste	13,50	13,32	13,46	13,19	13,16	13,11	13,42	13,97	13,40	13,07	13,05	13,12	13,30	13,90	14,14
Erotus	5,00	5,18	5,54	5,81	5,84	5,89	5,58	6,03	6,60	6,93	6,95	7,38	7,20	7,60	7,86

Koko maa	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014**	2015**
Koko maan tuloveroprosentti	17,67	17,78	18,03	18,12	18,29	18,39	18,45	18,54	18,59	18,97	19,16	19,25	19,38	19,74	19,84
Koko maan ef. veroaste	14,43	14,40	14,37	14,08	14,22	14,36	14,65	14,68	14,40	14,48	14,57	14,49	14,71	14,91	14,88
Erotus	3,24	3,38	3,66	4,04	4,07	4,03	3,80	3,86	4,19	4,49	4,59	4,76	4,67	4,83	4,96

Kun hankasalmelaisten ansiotaso on keskimäärin pienempi kuin maassa yleensä ja efektiivinen veroaste muuta maata pienempi, jopa 22 % tasolla, niin verotulojen kasvun varaan ei talouden tasapainottamista voida jättää – etenkin kun valtionosuuksiinkin kohdistuu leikkauksia nyt ja tulevaisuudessa. Toisaalta verotuksen tason korottamiselle ei juurikaan ole ollut vaihtoehtoja tässä tilanteessa.

1.2.5 Olennaiset muutokset kunnan toiminnassa ja taloudessa

Tähän osioon on koottu kaksi keskeisintä olennaista muutosta talouden ja toiminnan suhteen. Ensinnäkin valtionosuuksien leikkausten vaikutus Hankasalmen kunnan osalta, johon kunta itse ei ole voinut vaikuttaa, mutta johon sen on toimintojen järjestämisessä sopeuduttava.

Vanhus- ja hoivapalvelujen järjestämistä käsitellään erikseen niiden keskeisen merkityksen vuoksi talouden tasapainottamisessa. Ennakoimattomat talouteen vaikuttavat muutokset tuodaan esille omassa luvussaan.

Valtionosuuksien leikkausten vaikutus Hankasalmella:

Edellä otsikossa 1.2.4 Yleinen talouden kehitys kuvattiin valtionosuusleikkausten määrää koko maan tasolla. Hankasalmen kohdalla niiden vaikutus on kuvattavissa euromääräisesti seuraavasti:

Vaikutus Hankasalmella tulopohjaan	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Uusi leikkaus €/asukas	-118	-23	-67	-35	-7	-9
Kokonaisvaikutus kumulatiivisesti	640 000	765 000	1 130 000	1 320 000	1 355 000	1 400 000
Lisäksi koko ajan vaikuttaa tuloihin kiinteistöveron poisto verotulotasauksesta	n. 300 000	n. 300 000	300 000	300 000	300 000	300 000

Yllä olevassa taulukossa on huomioitava, että tästä vertailusta puuttuu vielä kehysriihen 3/2014 leikkaus, joka ei kohtaannu kaikkiin kuntiin samalla suuruudella ja jota ei voida esittää muodossa euroa/kuntalainen, kuten aiemmat leikkaukset voidaan (tosin niistä verotulotasauksen muutos karkealla arviotasolla).

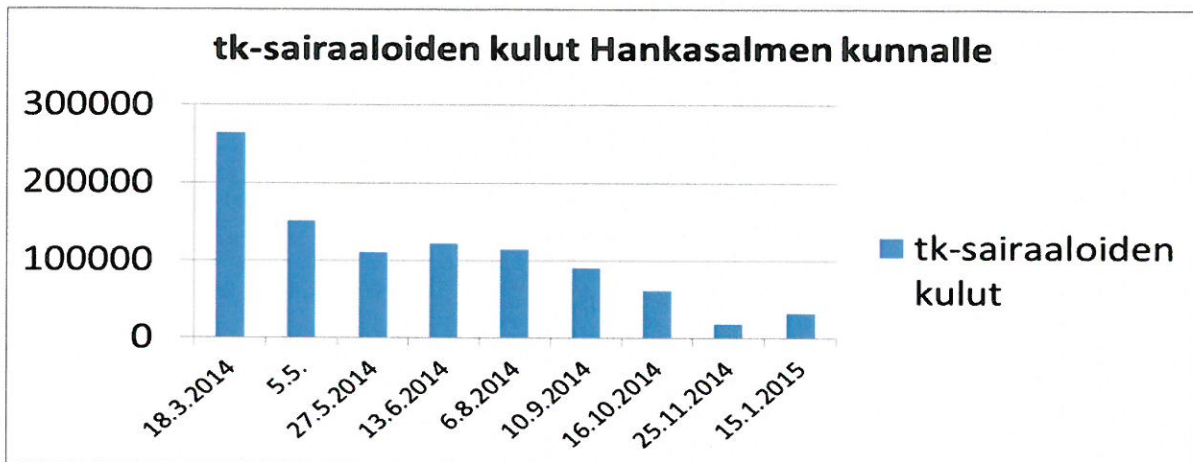
Myös uusi viime vuoden kehysriihen päätös leikkaa Hankasalmenkin valtionosuutta arviolta lähes noin 20 euroa/kuntalainen - siis yllä kuvattuna olevien leikkausten päälle vuonna 2015.

Vanhus- ja hoivapalvelut

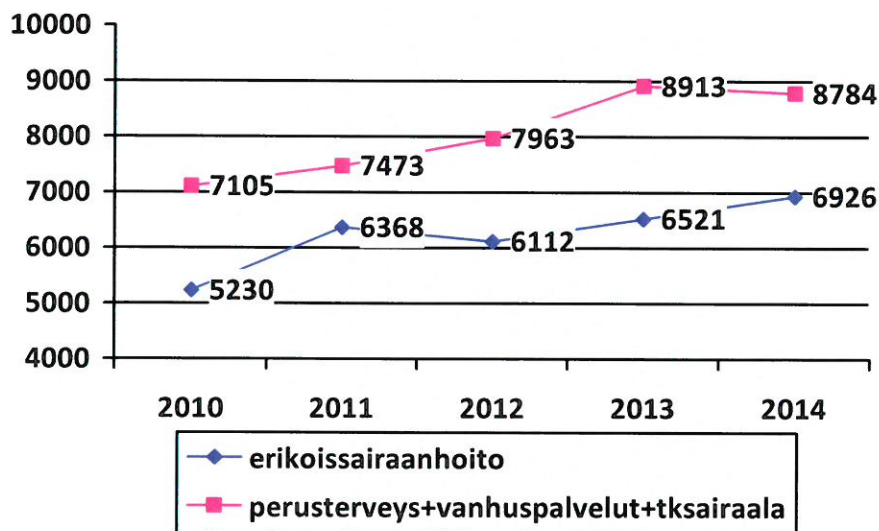
Vanhusten asumiseen ja hoivaan liittyvien palvelujen määrärahaylitykset talousarvioon nähden ovat viime vuosina aiheuttaneet suurelta osin kunnan tilinpäätöksen alijäämän. Osaltaan kysymys on ollut riittämättömästä määrärahavaraksesta, mutta ennen kaikkea kyseessä on ollut vanhuspalvelujen rakenteisiin suunniteltujen uudistusten lykkäytyminen mm. kirkonkylän uuden palveluasumisyksikön rakentamisen aikataulumuutosten vuoksi. Palvelurakenteen toimimattomuus puolestaan on aiheuttanut suurta kasvua JYTen terveyskeskussairaala-palvelujen käytössä. Omaan liian laitospainotteista palvelurakennettamme on vielä vahvistanut siis laitospaikkojen osto. Jo nyt tehdyt muutokset ja vuonna 2015 toteutettavat muutokset muuttavat tilannetta kodinomaisen hoidon ja hoivan suuntaan.

Uusi palvelutalokohde valmistui loppukesästä 2014. Metsätähden laajennus ja sairaalan muutostyöt (joiden kautta sairaala jakautuu palvelutalo Tammelaksi ja sosiaalihuollon laitoksiksi Tammirannaksi) ovat käynnistymässä huhtikuussa 2015. Henkilöstövoimavarojen sijoittamista ja toimintatapoja uudistetaan ja vuonna 2014 käytyjen yt-neuvottelujen pohjalta on kunnassa maaliskuussa 2015 käynnistynyt yt-neuvottelujen sairaalan henkilökuntaa koskeva vaihe. Kotihoitoon on perustettu kotiutustiimi, jota kunnalle myönnetyn kuolinpesän varallisuudella on voitu vahvistaa. Näillä keinoilla pyritään vanhuspalvelujen toimintatapoja uudistamaan ja saamaan hallitsematon ja kestävä kulujen kehitys hallintaan ja siten talouden tasapainottamiselle mahdollisuuksia.

Keskeinen tavoite on vähentää JYTen terveyskeskussairaaloista ostettavien laitoshoitopäivien määrää. Estää tarpeetonta laitoistumista ja turvata mahdollisuudet kotona asumiseen ikääntyneelle väestölle tai sitten kodinomaisen asumisympäristö laitoksen sijaan. Vanhuspalveluketjun muutosta jo vuoden 2014 kuluessa kuvaa seuraava vertailu terveyskeskussairaaloiden ostopalvelujen laskutuksen kehittämisessä.

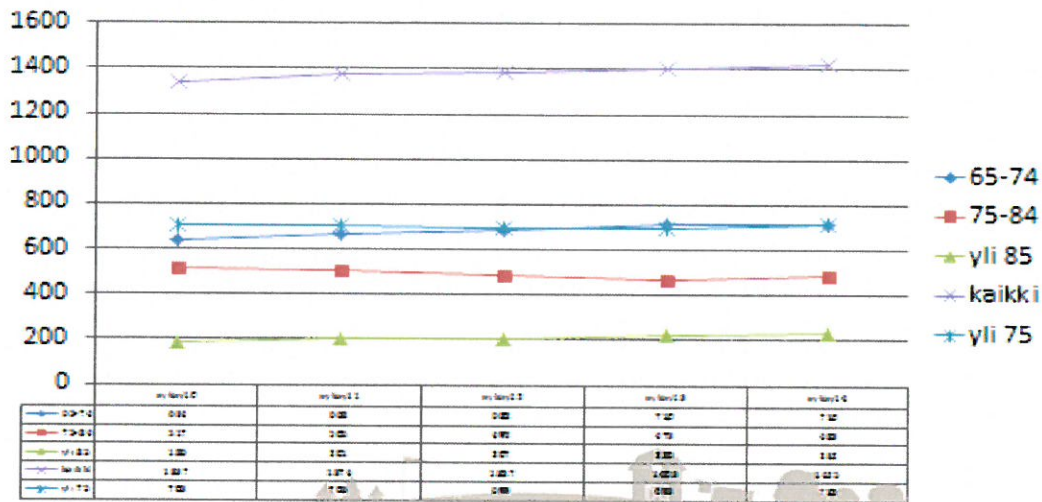

Miksi sitten huomio ennen kaikkea talouden tasapainottamisessa on pitänyt kohdentaa vanhus- ja terveyspalveluihin, niin sitä kuvaa hyvin sekin, että Jyväskylän kaupunkiseudulle tehty kuntajakoselvitys ja sen talouden ja toiminnan tehokkuuden vertailu osoitti säästöpotentiaalia Hankasalmella olevan juuri näissä palveluissa. Ja kun tuo vertailu oli tehty vuosien 2011 – 2012 osalta ja sen jälkeen kulukehitys on ollut vain kasvavaa, niin selkeille toiminnallisille muutoksille on ollut tarvetta. Ja niiden luomisessa ollaan päästy myös nyt liikkeelle taloudellisestikin mitaten. Erikoissairaanhoidon kulujen kasvu valitettavasti leikkaa säästön vaikutuksia.

Kulujen kasvu hoivapalveluissa oli siis kestänyt, kun jo vuosina 2011 – 2012 käytimme vanhus- ja terveyspalveluihin enemmän taloudellisia voimavaroja, kuin kuntajakoselvityksen perusteella olisi ollut mielekästä. Vuodelle 2013 kasvuvauhti vain kiihtyi, vaikkei vanhusväestön määrä juurikaan kasvanut (kuvio siitä esitetään jatkossa). Siksi rakenteiden tarkasteluun ryhdyttiin nimenomaan näissä palveluissa ja työssä on myös onnistuttu.

vanhusväestö

Hyvän arjen Hankasalmi.

Ennakoimattomat muutokset talouden suhteen:

Keskeisimpiä ennakoimattomia muutoksia talousarvioon nähden, jos tässä yhteydessä ei huomioida perusturvalautakunnan lisämäärärahaa hoivapalveluihin, voidaan katsoa olleen ainakin seuraavien:

1) Vaasan hovioikeuden päätöksen aiheuttama 105 000 euron korvausvelvoite yhteistoimintalainsäädäntöön perustuvan kanteen sekä yhdenvertaisuuslain noudattamista koskeneessa kanteessa.

Käräjäoikeudessa vuonna 2012 toinen kanne oli hylätty (yhdenvertaisuus) ja toisessa kunta määrätty korvauksiin. Samaa vuoden 2011 yt-neuvottelujen asiakokonaisuutta koskevassa asiassa Hämeenlinnan hallinto-oikeus taas katsoi kunnan toimineen lain mukaisesti.

Kunta ei kuitenkaan lähtenyt hakemaan valituslupaa Vaasan hovioikeuden päätöksestä. Omia oikeudenkäyntikuluja korvauksen ohella aiheutui kaikki prosessit huomioiden vuoden 2014 aikana noin 45 000 euroa. Asiakokonaisuus oli huomioituna merkittävien riskien ja epävarmuustekijöiden alla jo vuoden 2013 tilinpäätöksessä, mutta silti korvausvelvoite ja omien asianajokulujen jääminen kunnan vastuulle molempien kanteiden suhteen oli ennakoimaton muutos, koska käräjäoikeus oli asiassa päätenyt osin eri ratkaisuun ja Hämeenlinnan hallinto-oikeus katsoi kunnan taas toimineen yt-prosessissa oikein.

Näille kuluille ei oltu haettu kunnanhallituksen osalta määrärahaylitystä, vaan oikeudenkäynnin aiheuttama ylitys pyrittiin kattamaan kunnanhallituksen vastuualueen sisällä, siinä kuitenkin onnistumatta mm. metsänmyyntituottojen jäätyä talousarviossa tavoiteltua pienemmiksi.

2) Terveyskeskuksen kaukolämpöön kytkemisen aiheuttama asbestipuhdistus.

Kyseisen vahinkotapahtumaketjun suhteen lopulliset kustannustenjaot vahingosta selviävät vuoden 2015 kuluessa – samoin kuin mahdolliset vakuutuskorvaukset. Asbestinäytteidenotto ja laboratoriokulut sekä puhdistamisen aiheuttamat kulut ovat kuitenkin toteutuneet vuoden 2014 kuluessa noin 150 000 euron suuruisina ympäristötoimessa. Kyseisistä kuluista lähes kolmannes on aiheutunut tutkimusten yhteydessä löytyneen toisen asbestia sisältäneen kohteen purkutöistä ja ilmanvaihtokanavien puhdistuksesta, joka kuitenkin olisi tullut kiinteistössä toteuttaa lähivuosien kuluessa.

3) Ympäristötoimen muu talousarvioylitys, jolle ei ollut haettu lisämäärärahaa valtuustolta talousarviomuutoksena

Ylitys ympäristötoimen vastualueella oli kaikkiaan 294 000 euroa. Käytännössä Talon palvelut ylittyivät 394 000 euroa. Toiminnan ja talouden toteumaa on tilinpäätöksessä tarkemmin eritelty ympäristötoimen omien otsikoiden alla. Käytännössä sisäisen laskutuksen suoriteperusteisuuden on toteuduttava jatkossa huomattavasti nykyistä tarkemmin. Jo vuoden 2013 tilinpäätökseen kirjattiin, että talouden ja toiminnan seuranta on tehostettava erityisesti talon palveluissa, koska kyseisissä palveluissa ylitykseen on voitava reagoida toimintavuoden kuluessa. Talousarvion vuodelle 2015 hyväksymisen yhteydessä päätettiin suoriteperusteiseen laskutukseen siirtymistä tehostaa sillä, että asia määriteltiin kunnanjohtajan ja taloussihteerin johdolla toteutettavaksi projektiksi alkuvuoden 2015 kuluessa.

4) Valtiokonttorin kunnalle myöntämä noin 100 000 euron kuolinpesävarallisuus

Jonka kunta tulee käyttämään kotiutustiimitoiminnan kehittämiseen valtiokonttorille esitetyn käyttötarkoituksen mukaisesti. Kotiutustiimitoiminnan kehittäminen tulee kunnan vanhuspalvelujen rakennemuutoksen etenemistä. Ilman tätä rahoitusta kehittämistoimiin ei vain olisi ollut mahdollisuutta tässä vaiheessa.

1.2.6 Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Hankasalmen kunnan talous on kriisiytymässä ilman selkeitä toiminnallisia ja rakenteellisia muutoksia. Ennen kaikkea vanhuspalvelujen ja niihin liittyvien terveyspalvelujen hallitsematon kulukehitys on katkaistava – kuitenkin hyvät ja laadukkaat vanhuspalvelut turvaten. Tämä työ on johtamassa tavoitteisiin vaiheittain.

Verotulojen kehitys arvioitavissa olevina vuosina ei ole merkittävän suurta. Ilman verokorotuksia kunnan verotuotto ei olisi vuonna 2014 ja tulevina vuosina kasvanut käytännössä juuri lainkaan. Valtionosuuksiin kohdentuu leikkauksia tässä tilinpäätöksessä aiemmissa luvuissa kuvatulla tavalla, mikä leikkaa kaikkien kuntien valtionosuustuottoa. Valtionosuusuudistus sen sijaan kasvattaa Hankasalmen kunnan valtionosuustuottoja, mikä on oikeudenmukaista suhteessa kunnan tosiasialliseen palvelutarpeeseen.

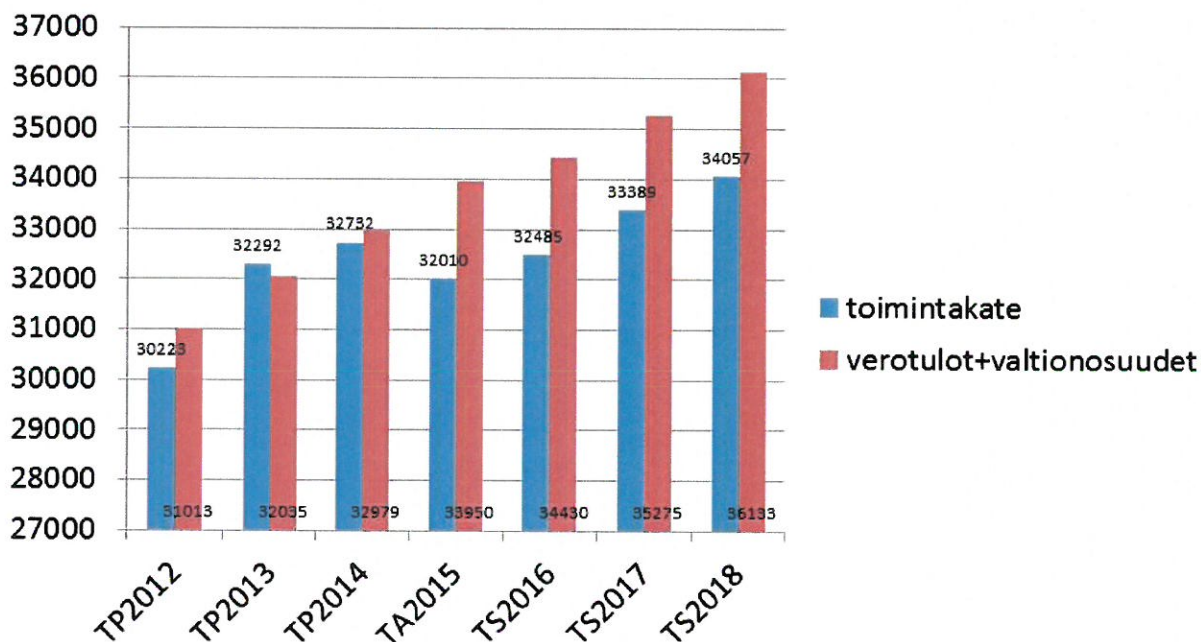
Suomen julkisen talouden yleinen tila luo kuitenkin uhkakuvia valtionosuuksien määrän kehittymiseen. Eduskuntavaalien jälkeinen hallitus joutune leikkaamaan kunnille peruspalvelujen tuottamiseen suunnattavaa rahoitusta vielä sen nykyisestäkin tasosta. Silloin toivottavasti leikataan myös kuntien lakisääteisiä palvelujen tuottamisvelvotteita.

Hankasalmen verotulot on alla olevaan taulukkoon suunnitelmavuosien osalta arvioitu kuntaliiton vuoden 2014 viimeisen veroennustekehikon kautta. Valtionosuudet on arvioitu suunnitelmavuosien osalta korottaen niiden määrää vuosittain peruspalvelujen hintaindeksimuutoksen arvion mukaisessa suhteessa (2 %). Lisäksi niissä on huomioitu peruspalvelujen valtionosuuksiin jo budjettiriihissä päätetyt leikkaukset sekä verotulotasauksen seuraaville vuosille ennakoitu määrä. Toisen asteen koulutuksen rahoitus- ja järjestelmälakimuutokset kaatuivat eduskunnassa maaliskuussa 2015, joten niiden suhteen arvio on laadittu nykyisellä lainsäädännöllä.

Alla olevassa taulukossa luvut ovat muodossa 1000€ ja se konkretisoi selkeästi talouden tasapainotustarpeemme. Toimintamenojen nettokasvu/vähennys on määritelty talousarvion 2015 mukaisesti, eli tämän vuoden nettomenojen pitäisi olla 2,2 % pienemmät, kuin ne olivat tilinpäätösvuonna 2014. Toisaalta kun otetaan huomioon testamenttivaroista 400 000 euron kohdentaminen perusturvaan tulo-rahoituksena vuonna 2015, niin toimintakatetta pitäisi saada leikattua noin 1 %. Talousarviosta päätettäessä vuoden 2014 tilinpäätöksen tuloksen arvioitiin olevan noin 150 000 parempi, kuin on lopullinen tilinpäätöksen toteuma, joten siihen nähden talousarvio on laadittu melko oikeista lähtökohdista.

Taloussuunnitelmavuosina 2016 - 2017 todellinen toimintakatteen kasvu voisi olla vuosittain noin 1,5 – 2 % (laskelmassa on huomioitava, että testamenttivarallisuutta on tarkoitus käyttää perusturvan muutosprosessin rahoittamiseen vielä vuonna 2016 ja nettomenojen kasvu vuodelle 2017 selittyy tuon rahoituspohjan poistumisella).

Taloussuunnitelman toteutuessa

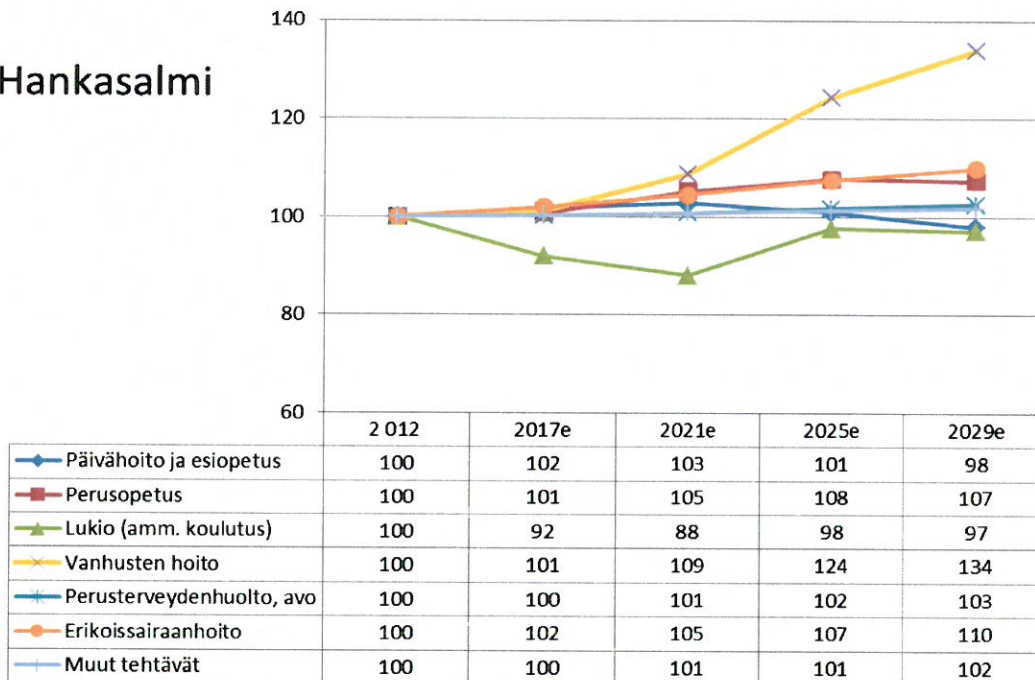
Hankasalmen kunnalla on taseessa jo nyt kattamatonta alijäämää merkittävästi. Poistojen määrä on vuosittain seuraavina vuosina noin 1,4 – 1,5 miljoonaa euroa. Omaisuuden myyntituloja voidaan kasvattaa, esimerkiksi metsä- ja sähköomaisuuden myynnin kautta ja kyseisestä asiasta on olemassa jo valtuuston päätöskin niin vuoden 2014 kuin 2015 talousarvion yhteydessä. Myyntituloilla on tarkoitus kattaa kumulatiivista alijäämää.

Toimintakatetavoite on kunnianhimoinen, mutta taloussuunnitelma on laadittu siten, että ylijäämätavoitteet ovat melko suuria ja pieniin epäonnistumisiinkin talouden tasapainotuksessa on varaa. Talouslukujen ohella on tietysti otettava koko ajan huomioon kuntajakoselvityksen kautta tilastollisesti selvitetty tulevaisuuden palvelutarpeet ja ennakoitu väestökehitys kunnassa.

Niiden kautta voidaan päätellä, että suuria paineita palvelutarpeiden kasvuun ei ilman kunnan omia päätöksiä tai valtiovallan mahdollisesti kunnalle säätämiä lisätehtäviä ihan seuraavina vuosina ole. Se sinällään helpottaa kulujen leikkaamista. Toisaalta väestöennusteen mukaista huonompaan suuntaan on kunnan väkimäärä kehittynyt, millä on vaikutus kunnan tulopohjaan – ja tulee siten olla palvelujenkin määrään sekä tarpeeseen.

Palvelutarpeiden kehitys, 2012=100

Hankasalmi

Palvelutarpeet on laskettu väestötekijöiden muutosten perusteella.

'Muut tehtävät' kattavat kaikki muut kuin nimetyt tehtävät, esim. yleishallinnon ja kulttuuripalvelut. 'Muut tehtävät' luokan palvelutarpeet muuttuvat kuten väestön kokonaismäärä.

Vanhusten hoidossa tarve = *yli 75-vuotiaat

Vanhusten hoidossa on mukana myös perusterveydenhuollon vuodeosastohoito

Hankasalmi

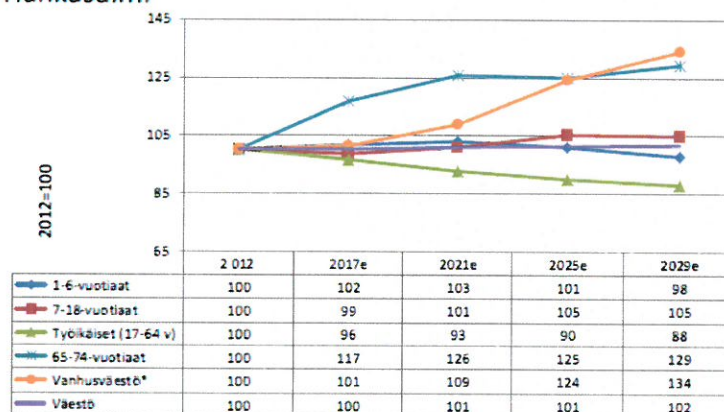
Ennustettu väestökehitys ikäluokittain

Hankasalmi

- Ikäluokkien osuudet muuttuvat merkittävästi

- Pohjana Tilastokeskuksen väestöennuste 2012
 - väesto 2011
 - muuttotiedot 2007 -2011
 - hedelmällisyys 2007-2011
 - kuolleisuus 2005-2011

- väestöennuste osoittaa, mihin kehitys johtaa, jos nykyinen syntyvyyden, kuolleisuuden ja muuttoliikkeen mukainen kehitys jatkuu

Lähde: Tilastokeskus

	2 012	2017e	2021e	2025e	2029e
alle 1-vuotiaat	52	57	56	54	52
1-6-vuotiaat	343	349	353	346	336
7-18-vuotiaat	690	680	696	726	723
Työikäiset (17-64 v)	3 103	2 993	2 876	2 786	2 727
65-74-vuotiaat	690	804	868	863	891
Vanhusväestö*	693	701	753	861	929
Kaikki	5 453	5 469	5 495	5 524	5 548

*yli 75-vuotiaat

1.2.7 Kunnan henkilöstö

Henkilöstön määrä tulosyksikkötasolla henkilötyövuosina 31.12.2014 esitetään talousarvon toteutumista käsittelevässä luvussa 2 ja kunnan henkilöstön lukumäärä tilinpäätöksen liitetiedossa numero 46. Kunnan henkilöstöä koskevat muut tiedot esitetään erillisenä asiakirjana, henkilöstökertomuksena.

Henkilöstökulut esitetään kunnan tuloslaskelmassa eritellysti tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut. Tilinpäätöksen liitetietona esitetään taseeseen aktivoituneet henkilöstömenot.

1.2.8 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista

Talouden tasapainotuksen ongelmiin ja julkisen talouden yleisiin ongelmiin liittyvät kunnan keskeisimmät riskit. Kunnan lainakanta on kohtuullisen pieni ja esimerkiksi korkojen nousu ei sinällään aiheuttaisi kunnalle suuria ongelmia. Taloussuunnitelmakaudella kunnan lainakanta kasvaa merkittävästi, mutta ei silti aiheuta vielä ongelmia suuruudellaan.

Kunta on antanut takauksia vain omille konserniyhtiöilleen ja vesiosuuskunnille. Näiden toiminnan ja talouden toteumaa on seurattava huolellisesti, mutta tällä hetkellä ei ole tiedossa ongelmia takausvastuiden suhteen. Ristimäen vesiosuuskunnan toiminta-alueen käsittelyssä esille vesiosuuskunnan toimesta nostetut riskit on kunnassa otettava tarkkaan seurantaan ja tarvittaessa ohjattava vesiosuuskuntaa talouden hallinnassa. Hankasalmen kunta ei lähtenyt takamaan Verkko-osuuskunta Kuuskaistaa, joten sillä ei ole vastuita ja riskejä laajakaista kaikille –hankkeen kohdalta, kuten monella muulla Keski-Suomen kunnalla.

Toiminnallisten riskien kohdalla tällä hetkellä toteutuu lähinnä terveydenhuollon yhteistoiminta-alueen kautta lääkäreiden rekrytointiin liittyvät ongelmat. Muilta osin henkilöstön saatavuus kunnan työ- ja virkasuhteisiin on ollut hyvä. Tietojärjestelmien turvallisuus ei ole ollut paras mahdollinen kunnan palveluhuoneen sijaitessa kunnanviraston toisessa kerroksessa. Muutostyöt palveluhuoneen siirtämiseksi paloturvalliseen tilaan ovat jo toteutuksessa, tosin pienellä viiveellä. Vuoden 2015 kuluessa tilanne saadaan hyvään hallintaan.

Rahoitusriskien kohdalla suurin liittyy kunnan käyttötalouden ongelmien vuoksi maksuvalmiuteen. Se on vuoden 2012 tilinpäätöksestä, jolloin se oli 22 päivää, tippunut nyt vuoden 2014 tilinpäätöksessä 6 päivään – käytännössä muutaman päivän maksuvalmius on tulevien vuosien tilanne kunnassa, muttei ole taloudellisesti ongelma nykyisellä lyhyen lainotuksen korkotasolla. Kunnan maksuvalmiuteen on vaikuttanut myös tilikauden investointimenojen kattaminen kassavaroilla – palvelukoti Kotirannan rakentamista lukuunottamatta. Menot on rahoitettu lyhytaikaisilla kuntatodistuslainoilla, joiden korkotaso on ollut pitkäaikaista lainarahoitusta edullisempaa.

Vahinkoriskien kohdalla kunnan vakuutusturva piti kilpailuttaa vuoden 2014 aikana ja vakuutusten hallinta siirtää meklaritoimistolle. KL Kuntahankintojen kilpailutus venyi vuoden 2015 puolelle, mutta nyt keväällä 2015 Kuntahankintojen puitesopimuksen kautta Hankasalmi hoitaa vakuutusten ja vakuutusten hallinnan meklaritoimiston valinnan.

Hyvän tilinpäätöstävän edellyttämien oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi on syytä antaa tieto myös keskeisistä oikeudenkäynneistä.

Vuoden 2014 kuluessa hallinto-oikeus antoi ratkaisunsa kahdesta eri kunnallisvalituksesta. Toinen niistä koski vuoden 2011 lopun YT-menettelyn pohjalta valtuuston tekemää ratkaisua lopettaa hallintojohtajan virka ja toinen kunnanhallituksen päätöstä vuoden 2012 alusta irtisanoa hallintojohtajan virkasuhde. Hallinto-oikeus katsoi kunnan toimineen oikein kyseisissä asioissa. Hallinto-oikeuden ratkaisusta on kuitenkin valitettu Korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jolle on valittajan toimesta esitetty asian suullista käsittelyä. Asian ratkaisua odotetaan vuoden 2015 kuluessa.

Hovioikeus käsitteli vuoden 2014 kuluessa kaksi asiaa liittyen samaan asiakokonaisuuteen kuin hallinto-oikeuden valituksetkin, eli syksyn 2011 yt-menettelyihin kunnassa. Toinen kanne, jota hovioikeus käsitteli oli yhteistoimintalainsäädäntöön perustuva hyvitysasias ja toinen yhdenvertaisuuslain mukainen hyvitys. Käräjäoikeudessa vuonna 2012 toinen kanne hylättiin (yhdenvertaisuus) ja toisessa kunta määrättiin korvauksiin. Hovioikeus määräsi kunnan korvauksiin molemmissa kanteissa ja asia on tuotu esiin tilinpäätöksessä ennakoimattomien taloudellisten muutosten kohdalla.

Benet Oy:n kanssa kunnalla oli kesken riita-asia lämpölaitoksen hankinnan kilpailutuksen puutteista. Asia oli aiheuttanut itse vahingon lisäksi jo merkittäviä asianajokuluja kummallekin osapuolelle. Asiaan löydettiin sovinto syksyn kuluessa.

Valtuuston päätöksestä muuttaa Ristimäen vesiosuuskunnan toiminta-aluetta on tehty kolme eri valitusta hallinto-oikeuteen, jossa yhdessä on esitetty kunnalle kuluvaatimuksia. Kunnalle mahdollisesti aiheutuvia suoria taloudellisia vaikutuksia merkittävämpää on se, että itse toiminta-alue jakaa niin voimakkaasti näkemyksiä Ristimäen asukkaiden piirissä.

1.3 Selonteko kunnan sisäisen valvonnan järjestämisestä

Sisäisen valvonnan tarkoituksena on varmistaa, että kunnan toiminta on taloudellista ja tuloksellista. Lisäksi sisäisellä valvonnalla varmistetaan, että päätösten perusteena oleva tieto on riittävää ja luotettavaa ja lain säännöksiä, viranomaisten ohjeita ja toimielinten päätöksiä noudatetaan ja että omaisuus ja voimavarat turvataan. Sisäisen valvonnan järjestämisestä vastaa kunnanhallitus.

Säännösten, määräysten ja päätösten noudattaminen

Kunnan hallintosäännössä määrätään kunnan päätöksenteko- ja kokousmenettelyistä. Sisäisen valvonnan ohjeessa määritetään sisäisen valvonnan vastuut ja talouden hoitoon kuuluva valvonta. Konserniohje ohjaa konsernihallinnon hoitamista. Ohjeiden mukaan toimimista on vielä terävöitettävä.

Toimielinten päätösten oikeellisuutta valvotaan siten, että toimielimen pöytäkirja on toimitettava kunnanhallitukselle ja viranhaltijan päätöspöytäkirja asianomaiselle toimielimelle. Delegoidun päätösvallan osalta toimielin voi käyttää tarvittaessa otto-oikeutta ja päättää asiasta uudelleen. Pääasiassa käytäntö toimii moitteettomasti. Delegoinneista lautakunnat ja kunnanhallitus päättävät vuodeksi kerrallaan, jolloin päätösvallan siirron aiheellisuus tulee säännöllisesti tarkasteltavaksi.

Tavoitteiden toteutuminen, varojen käytön valvonta, tuloksellisuuden arvioinnin pätevyys ja luotettavuus

Sisäisen valvonnan ohjausjärjestelmä perustuu kunnanhallituksen ohjeeseen sisäisen valvonnan hoitamisesta kunnan organisaatiossa. Ohjausjärjestelmässä keskeisiä toimintoja ovat strateginen- ja taloussuunnittelu, lautakuntien käyttösuunnitelmat sekä laskentajärjestelmä, pääkirjanpito, osto- ja myyntireskontra sekä palkkakirjanpito.

Vastuualueet toimittavat talouden seurantaraportit kunnanhallitukselle neljännesvuosittain. Valtuustoa informoidaan talouden kehittymisestä kunnanvaltuuston kokousten yhteydessä iltakoululuissa ja seminaareissa. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista käsitellään kunnanvaltuustossa tilinpäätöksen yhteydessä. Kunnanhallitukselle viedään kuukausittain tiedoksi talousarvion toteutuminen vastuualueittain sekä tuloslaskelma ja raportti maksuvalmiudesta.

Talousarvion seurantaraporttien poikkeamien sanallinen arviointi on ollut suppeaa ja ei kaikilta osin ole ollut riittävää. Se osaltaan kuvaa sitä, että riittävällä huolellisuudella ei eri vastuualueilla ole vielä analysoitu osavuositulosta, vaan on tyydytty esittämään toteutumaan talouden seurantaraportit sellaisenaan. Talouden seurantaa on jatkossa monipuolistettava esimerkiksi ympäristötoimen vastuualueella.

Riskienhallinnan järjestäminen

Vahinkojen varalta kunnalla on tapaturma- ja vahinkovakuutus, joka kattaa esinevahingot ja henkilöstön vastuuvakuutuksen. Vakuutus sopimusten uusimisen yhteydessä on kartoitettu riskiympäristö vakuutusalan asiantuntijoiden kanssa ja prosessi tullaan uusimaan vuoden 2015 kuluessa, jolloin vakuutusturvan valvonta siirretään meklaritoimiston hoidettavaksi. Riskienhallinta on osa päivittäistä toimintaa työpaikoilla. Kunkin vastuualueen on kartoitettava omat rahoitus-, henkilöstö-, omaisuus- ja toimintariskit.

Vuoden 2011 kuluessa kuntaan luotiin riskienhallintaan riskienarvioinnin ja –hallinnan työvälineet osana Johtamisen käsikirjan aineistoa. Kunnanvaltuusto hyväksyi uuden toimintatavan perusteet kokouksessaan 29.10.2012 ja niitä alettiin osin toteuttaa kunnassa vuoden 2013 kuluessa. Kuntajakoselvityksen päätyttyä ja sote-uudistuksen siirryttyä johtamisen käsikirjaa aletaan jalkauttaa voimakkaammin osaksi kunnan toimintaa.

Työsuojelupäällikkö yhdessä työsuojelutoimikunnan kanssa valvoo työoloja kunnassa.

Sisäilmatyöryhmä puolestaan tarkastelee työtilojen – olojen turvallisuutta. Tarvittaessa sen johdolla teetetään sisäilmatutkimuksia, jotka ohjaavat tarvittaviin kunnostustoimenpiteisiin. Sisäilmaohje tuotiin päätöksentekoon vuonna 2014.

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta

Omaisuuksien hankinnan, luovutuksen ja hoidon valvonta perustuu mm. sisäisen valvonnan ohjeeseen ja hallintosääntöön. Toimielimet nimeävät vuosittain vastuualueellaan henkilöt, jotka ovat oikeutettuja hyväksymään laskuja sekä päättävät hankintavaltuuksien euromääräiset rajat viranhaltijoittain. Valtionosuutta saavissa hankkeissa noudatetaan avustuspäätöksissä määrättyjä ehtoja.

Sopimustoiminta

Sopimusriskejä pyritään arvioimaan mahdollisimman kattavasti sopimusta valmisteltaessa. Erillistä sopimuksen hallintajärjestelmää kunnassa ei ole käytössä. Tilivelvollisilla viran- ja toimenhaltijoilla on velvollisuus seurata sopimusehtojen noudattamista ja vanhentumisaikoja.

Arvio sisäisen tarkastuksen järjestämisestä

Sisäisen valvonnan toimivuudesta koko kunnan tasolla vastaa kunnanhallitus. Vastuualueiden esimiehet vastaavat siitä, että sisäisen valvonnan menetelmät ovat käytössä ja sisältyvät päivittäisiin toimintaruteeneihin.

Toimielinten tehtävä on seurata alaistensa viran-/toimenhaltijoiden päätöksiä ja tarvittaessa käyttää otto-oikeutta. Viranhaltijoiden on pidettävä päätöksistään pöytäkirjaa. Toimielinten tulee valvoa, että päätökset on tehty viran-/toimenhaltijan toimivallan puitteissa. Lautakuntien samoin kuin viranhaltijoiden päätökset on pidettävä asianmukaisesti nähtävillä, ne on annettava tiedoksi ja pantava täytäntöön.

Sisäisen valvonnan ohje kuntaan on valmistunut vuonna 2009. Johtamisen käsikirja ohjaamaan kunnan tavoiteasetantaa ja riskienhallintaa on hyväksytty syksyllä 2012. Vuoden 2013 kuluessa riskienarviointi toteutettiin kunnassa kaikissa toimipisteissä näiden asiakirjojen ohjaamana. Ohjaavan riskienarviointijärjestelmän puute nähtiin vuosina 2011 ja 2012 keskeisimmäksi seikaksi korjata sisäisessä tarkastuksessa. Arviointijärjestelmän jalkauttaminen osaksi toimintaa on kuitenkin vasta alkumetreillä ja seuraavien vuosien työkenttä kunnassa.

1.4 Tilikauden tuloksen muodostuminen ja toiminnan rahoitus

Toimintakertomuksessa kuvataan niitä olosuhteita ja tapahtumia, jotka vaikuttavat siihen, millaiseksi tilikauden tulos ja taloudellinen asema muodostuvat. Tilikauden tuloksen muodostumista kuvataan tuloslaskelmassa ja toiminnan rahoitusta kuvataan rahoituslaskelmassa.

Molempien laskelmien ja niistä laskettavien tunnuslukujen tehtävänä on osoittaa kunnan rahoituksen riittävyttä. Rahoituslaskelmassa osoitetaan edelleen, miten investoinnit, sijoitukset ja lainanlyhennykset tulo-rahoituksen lisäksi muutoin rahoitetaan. Esitystasona toimintakertomuksessa käytetään tuhansia euroja. Laskelmiin otetaan vain ulkoiset tulot ja menot.

1.4.1 Tilikauden tuloksen muodostuminen

Tilikaudelle jaksotettujen tulojen riittävyys jaksotettuihin menoihin osoitetaan tuloslaskelman välitulosten eli toimintakatteen, vuosikatteen ja tilikauden tuloksen avulla.

KUNNAN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

Ulkoiset tulot ja menot, 1000 euroa	2014	2013
Toimintatuotot	9 404	9 384
Toimintakulut	-42 137	-41 676
Toimintakate	-32 732	-32 292
Verotulot	15 093	14 214
Valtionosuudet	17 886	17 821
Rahoitustuotot ja -kulut	54	53
Korkotuotot	4	4
Muut rahoitustuotot	176	196
Korkokulut	-126	-143
Muut rahoituskulut	0	-2
Vuosikate	301	-204
Poistot ja arvonalentumiset	-1 470	-1 230
Tilikauden tulos	-1 169	-1 434
Poistoeron lisäys (-), vähennys (+)	22	22
Tilikauden ylijäämä (alijäämä)	-1 147	-1 412
TULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT		
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	22,3	22,5
Toimintakate, euroa/asukas	-6 164	-5 979
Vuosikate/Poistot %	20	-17
Vuosikate, euroa/asukas	57	-38
31.12.	5 310	5 401

TULOSLASKELMAN TUNNUSLUKUJEN SELITTEET

Toimintatuotot prosenttia toimintakuluista

= $100 * \text{Toimintatuotot} / (\text{Toimintakulut} - \text{Valmistus omaan käyttöön})$

Tunnusluku kuvaa maksurahoituksen osuutta toimintamenoista.

Toimintakate on toimintatuottojen ja -kulujen erotus, joka osoittaa paljonko käyttötalouden kuluista jää katettavaksi verotuloilla ja valtionosuuksilla.

Vuosikate osoittaa tulorahoituksen, joka jää käytettäväksi investointeihin, sijoituksiin ja lainan lyhennyksiin. Vuosikate on keskeinen kateluku arvioitaessa tulorahoituksen riittävyyttä. Perusoletus on, että mikäli vuosikate on siitä vähennettävien poistojen suuruinen, kunnan tulorahoitus on riittävä. Jos vuosikate on negatiivinen, on kunnan tulorahoitus heikko.

Vuosikate prosenttia poistoista

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Poistot ja arvonalentumiset}$

Kun vuosikatteen ja poistojen vertailussa tunnusluvun arvo on 100 %, oletetaan kunnan tulorahoituksen olevan riittävä. Oletusta voidaan kuitenkin pitää pätevänä vain, jos poistot ja arvonalentumiset vastaavat kunnan keskimääräistä vuotuista investointitasoa. Investoinneilla tarkoitetaan tällöin poistonalaisten investointien omahankintamenoa, joka saadaan vähentämällä hankintamenosta valtionosuudet ja muut rahoitusosuudet.

Tilinpäätöksen liitetiedossa 13 on annettu selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja keskimääräisten poistonalaisten investointien vastaavuudesta.

Tulorahoitus on ylijäämäinen, kun vuosikate ylittää poistot, ja alijäämäinen, kun vuosikate alittaa poistot. Tulorahoituksen voidaan katsoa olevan riittävä, jos poistot kattavat pitkällä aikavälillä keskimääräiset poistonalaiset investoinnit.

Vuosikate euroa/asukas

Vuosikate asukasta kohden on tulorahoituksen riittävyyden arvioinnissa käytetty tunnusluku.

Kuntakohtainen tavoitearvo tunnusluvulle saadaan jakamalla edellä mainittu keskimääräinen vuotuinen investointitaso asukasmäärällä. Keskimääräistä, kaikkia kuntia koskevaa tavoitearvoa ei voida asettaa. Kuntien välisissä vertailuissa on otettava huomioon erot veroprosenteissa sekä eroja toimintojen organisointi ja palvelutoiminnan laajuus.

Asukasmääränä käytetään asukaslukua tilikauden lopussa.

Tilikauden tulos on tilikaudelle jaksotettujen tulojen ja menojen erotus, joka lisää tai vähentää kunnan omaa pääomaa.

Tilikauden tuloksen jälkeen esitettävät erät ovat poistoero- ja tuloksenkäsittelyeriä.

Alijäämäinen tilikauden tulos liitetään seuraavassa tilinpäätöksessä taseen oman pääoman erään edellisten vuosien alijäämä. Tilikauden tuloksen käsittelystä on tässä toimintakertomuksessa oma varsinainen lukunsa.

1.4.2 Tilikauden rahoitus

KUNNAN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2014	2013
Toiminnan rahavirta	135	-307
Vuosikate	301	-204
Tulorahoituksen korjaukset	-165	-103
Investointien rahavirta	-2 426	-3 211
Investointimenot	-3 323	-3 662
Rahoitusosuudet investointimenoihin	656	289
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>240</u>	<u>163</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 291	-3 518
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	7	60
Antolainasaamisten lisäykset	-20	108
Antolainasaamisten vähennykset	27	-48
Lainakannan muutokset	1 959	1 762
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 219	522
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-760	-760
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 500	2 000
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-14	274
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	103	9
Vaihto-omaisuuden muutos	-7	-1
Saamisten muutos	239	-262
Korottomien velkojen muutos	<u>-349</u>	<u>529</u>
Rahoituksen rahavirta	1 952	2 097
Rahavarojen muutos	-339	-1 421
Rahavarojen muutos	-339	-1 421
Rahavarat 31.12.	790	1 128
Rahavarat 1.1.	1 128	2 549

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT

Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä		
5 vuodelta, euroa	-6338	-7565
Investointien tulorahoitus, %	11,3	-6,0
Lainanhoitokate	0,4	-0,1
Kassan riittävyys, pv	6	9
Asukasmäärä 31.12.	5 310	5 401

RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUKIJEN SELITTEET

INVESTOINNIT

Toiminnan ja investointien rahavirta ja sen kertymä, €

Toiminnan ja investointien positiivinen (ylijäämäinen) rahavirta määrä ilmaisee sen, kuinka paljon rahavirrasta jää nettoantolainaukseen, lainojen lyhennyksiin ja kassan vahvistamiseen ja negatiivinen (alijäämäinen) rahavirta määrä ilmaisee sen, että menoja joudutaan kattamaan joko olemassa olevia kassavaroja vähentämällä taikka ottamalla lisää lainaa.

Toiminnan ja investointien rahavirta -välituloksen tilinpäätösvuoden ja neljän edellisen vuoden kertymän avulla voidaan seurata investointien omarahoituksen toteutumista pitemmällä aikavälillä. Omarahoitusvaatimus täyttyy, jos kertymä viimeksi päättyneenä tilinpäätösvuonna on positiivinen. Toiminnan ja investointien rahavirran kertymä ei saisi muodostua pysyvästi negatiiviseksi.

Investointien tulorahoitus, %

= $100 * \text{Vuosikate} / \text{Investointien omahankintameno}$

Investointien tulorahoitus -tunnusluku kertoo kuinka paljon investointien omahankintamenosta on rahoitettu tulorahoituksella. Tunnusluku vähennettynä sadasta osoittaa prosenttiosuuden, mikä on jäänyt rahoitettavaksi pääomarahoituksella eli pysyvien vastaavien hyödykkeiden myynnillä, lainalla tai rahavarojen määrää vähentämällä.

Investointien omahankintamenolla tarkoitetaan rahoituslaskelman investointimenoja, joista on vähennetty rahoituslaskelmaan merkityt rahoitusosuudet.

LAINANHOITO

Lainanhoitokate

= $(\text{Vuosikate} + \text{Korkokulut}) / (\text{Korkokulut} + \text{Lainanlyhennykset})$

Lainanhoitokate kertoo kunnan tulorahoituksen riittävyyden vieraan pääoman korkojen ja lyhennysten maksuun. Jos kunnan lainakannasta enemmän kuin 20 % on kertalyhenteisiä lainoja, otetaan lyhennyksen määräksi tunnuslukua laskettaessa laskennallinen vuosilyhennys, joka saadaan jakamalla edellä mainittu lainakanta 31.12. kahdeksalla.

Tulorahoitus riittää lainojen hoitoon, jos tunnusluvun arvo on 1 tai suurempi. Kun tunnusluvun arvo on alle 1, joudutaan vieraan pääoman hoitoon ottamaan lisälainaa, realisoimaan kunnan omaisuutta tai vähentämään rahavaroja.

Luotettavan kuvan kunnan lainanhoitokyvystä saa tarkastelemalla tunnuslukua useamman vuoden jaksolla. Kunnan lainanhoitokyky on hyvä, kun tunnusluvun arvo on yli 2, tyydyttävä kun tunnusluku on 1–2 ja heikko kun tunnusluvun arvo jää alle yhden.

MAKSUVALMIUS

Kassan riittävyys (pv)

= $365 \text{ pv} \times \text{Rahavarat } 31.12. / \text{Kassasta maksut tilikaudella}$

Kunnan maksuvalmiutta kuvataan kassan riittävyytenä päivissä. Tunnusluku ilmaisee, monenko päivän kassasta maksut voidaan kattaa kunnan rahavaroilla. Rahavarioihin lasketaan rahoitusarvopaperit sekä rahat ja pankkisaamiset.

1.5 Rahoitusasema ja sen muutokset

Kunnan rahoituksen rakennetta kuvataan taseen ja siitä laskettavien tunnuslukujen avulla. Kunnan tarkempi, sentin tarkkuudella laadittu tase esitetään kohdassa 1.3 Tilinpäätöslaskelmat.

Rahoitusasemassa tilikaudella tapahtuneet muutokset kuten sijoitukset, pääoman lisäykset ja palautukset käyvät ilmi rahoituslaskelmasta.

KUNNAN TASE JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2 014	2013
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	26 997	25 875
Aineettomat hyödykkeet	157	241
Aineettomat oikeudet	157	241
Aineelliset hyödykkeet	23 622	22 374
Maa- ja vesialueet	1 816	1 848
Rakennukset	17 590	15 261
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 232	2 732
Koneet ja kalusto	727	489
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	257	2 043
Sijoitukset	3 218	3 260
Osakkeet ja osuudet	3 218	3 260
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	878	861
Valtion toimeksiannot	40	49
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	838	812
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 181	3 759
Vaihto-omaisuus	42	35
Muu vaihto-omaisuus	42	35
Saamiset	2 349	2 596
Pitkäaikaiset saamiset	714	742
Myyntisaamiset	58	80
Lainasaamiset	656	663
Lyhytaikaiset saamiset	1 636	1 854
Myyntisaamiset	738	957
Lainasaamiset	0	26
Siirtosaamiset	560	734
Muut saamiset	337	136
Rahoitusarvopaperit	244	225
Muut arvopaperit	244	224,78
Rahat ja pankkisaamiset	545	903,51
VASTAAVAA YHTEENSÄ	31 056	30 495

VASTATTAVAA	2 014	2013
OMA PÄÄOMA	15 715	16 862
Peruspääoma	18 669	18 669
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 807	-395
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 147	-1 412
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	110	132
Poistoero	110	132
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	975	855
Valtion toimeksiannot	19	25
Lahjoitusrahastojen pääomat	944	812
Muut toimeksiantojen pääomat	12	18
VIERAS PÄÄOMA	14 256	12 646
Pitkäaikainen	4 594	3 986
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 191	3 612
Lainat julkisyhteisöiltä	0	0
Liittymismaksut ja muut velat	403	374
Lyhytaikainen	9 662	8 660
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 140	2 680
Lainat julkisyhteisöiltä	0	80
Ostovelat	2 455	2 870
Muut velat	344	323
Siirtovelat	2 723	2 707
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	31 056	30 495

TASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste, %	51,0	55,7
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	33,6	30,5
Kertynyt alijäämä, 1000 €	-2 954	-1 807
Kertynyt alijäämä, €/asukas	-556	-335
Lainakanta 31.12., 1000 €	8 331	6 372
Lainakanta 31.12., €/asukas	1569	1180
Lainasaamiset, 1000 €	656	689
Asukasmäärä 31.12.	5 310	5 401

Suhteellinen velkaantuneisuus %:n vertailuvuoden 2013 tunnusluku korjattu.

Kunnan lainakanta	31.12.2014	31.12.2013
Pitkäaikaiset lainat	4 831 312	4 372 000
Lyhytaikaiset lainat	3 500 000	2 000 000
Korollinen vieras pääoma	8 331 312	6 372 000

TASELASKELMAN TUNNUSLUKUJEN SELITTEET

Taseesta laskettavat tunnusluvut kuvaavat kunnan omavaraisuutta, rahoitusvarallisuutta ja velkaisuutta.

Omavaraisuusaste, %

= $100 * (\text{Oma pääoma} + \text{Poistoero ja vapaaehtoiset varaukset}) / (\text{Koko pääoma} - \text{Saadut ennakot})$

Kaavassa koko pääoma tarkoittaa taseen vastattavien loppusummaa. Omavaraisuusaste mittaa kunnan vakavaraisuutta, alijäämän sietokykyä ja sen kykyä selviytyä sitoumuksista pitkällä tähtäyksellä. Omavaraisuuden hyvänä tavoitetasona voidaan pitää kuntatalouden keskimääräistä 70 %:n omavaraisuutta. 50 %:n tai sitä alempi omavaraisuusaste merkitsee merkittävän suurta velkarasitetta.

Suhteellinen velkaantuneisuus, %

= $100 * (\text{Vieras pääoma} - \text{Saadut ennakot}) / \text{Käyttötulot}$

Tunnusluku kertoo kuinka paljon kunnan käyttötuloista tarvittaisiin vieraan pääoman takaisinmaksuun. Tunnusluvun osoittajaan merkitään tarkasteluvuoden tilinpäätöksen koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakkomaksuilla. Käyttötulot muodostuvat tilikauden toimintatuotoista, verotuloista ja käyttötalouden valtionosuuksista.

Suhteellinen velkaantuneisuus on omavaraisuusastetta käyttökelpoisempi tunnusluku kuntien välisessä vertailussa, koska pysyvien vastaavien hyödykkeiden ikä, niiden arvostus tai poistomenetelmä ei vaikuta tunnusluvun arvoon.

Mitä pienempi velkaantuneisuuden tunnusluvun arvo on, sitä paremmat mahdollisuudet kunnalla on selviytyä velan takaisinmaksusta tulorahoituksella.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä)

= Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä) + Tilikauden ylijäämä (alijäämä)

Luku osoittaa, paljonko kunnalla on kertynyttä ylijäämää tulevien vuosien liikkumavarana, taikka paljonko on kertynyttä alijäämää, joka on katettava tulevina vuosina.

Kertynyt ylijäämä (alijäämä), €/asukas

= $[\text{Edellisten tilikausien ylijäämä (alijäämä)} + \text{Tilikauden ylijäämä (alijäämä)}] / \text{Asukasmäärä}$

Luku osoittaa asukaskohtaisen kertyneen ylijäämän tai katettavan kertyneen alijäämän määrän. Asukasmääränä käytetään tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaista kunnan asukasmäärää.

Lainakanta 31.12.

= $\text{Vieras pääoma} - (\text{Saadut ennakot} + \text{Ostovelat} + \text{Siirtovelat} + \text{Muut velat})$

Kunnan lainakannalla tarkoitetaan korollista vierasta pääomaa. Lainakantaan lasketaan tällöin koko vieras pääoma vähennettynä saaduilla ennakoilla sekä osto-, siirto- ja muilla veloilla.

Lainat euroa/asukas

Asukaskohtainen lainamäärä lasketaan jakamalla edellä mainittu lainakanta tilinpäätösvuoden päättymispäivän mukaisella kunnan asukasmäärällä.

Lainasaamiset 31.12.

= Sijoituksiin merkityt jvk -lainasaamiset ja muut lainasaamiset

Lainasaamisilla tarkoitetaan pysyviin vastaaviin merkittyjä antolainoja kunnan omistamien ja muiden yhteisöjen investointien rahoittamiseen.

1.6 Kokonaistulot ja -menot

Kokonaistulo ja -meno –käsitteet kattavat laskelmassa varsinaisen toiminnan ja investointien tulot ja menot sekä rahoitustoiminnan rahan lähteet ja käytön.

Kunnan kokonaistulot ja -menot ulkoiset tulot ja menot , 1000 euroa

TULOT		%
Toiminta	42 563	
Toimintatuotot	9 404	20,4
Verotulot	15 093	32,8
Valtionosuudet	17 886	38,9
Korkotuotot	4	0,0
Muut rahoitustuotot	176	0,4
Satunnaiset tuotot		
Tulorahoituksen korjauserät		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	-175	-0,4
Investoinnit	897	
Rahoitusosuudet investointimenoihin	656	1,4
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	240	0,5
Rahoitustoiminta	2 747	
Antolainasaamisten vähennykset	27	0,1
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 219	2,6
Lyhytaikaisten lainojen lisäys	1 500	3,3
Oman pääoman lisäykset		
Kokonaistulot yhteensä	46 031	100,0
MENOT		
Toiminta	42 263	
Toimintakulut	42 137	90,9
- Valmistus omaan käyttöön		
Korkokulut	126	0,3
Muut rahoituskulut		
Satunnaiset kulut		
Tulorahoituksen korjauserät		
Pakollisten varausten muutos		
- Pakollisten varausten lisäys/vähennys		
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustappiot	10	0,0
Investoinnit	3 323	
Investointimenot	3 323	7,2
Rahoitustoiminta	780	
Antolainasaamisten lisäykset	20	0,0
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	760	1,6
Lyhytaikaisten lainojen vähennys		
Oman pääoman vähennykset		
Kokonaismenot yhteensä	46 376	100,0

1.7 Kuntakonsernin toiminta ja talous

1.7.1 Yhdistelmä konsernitilinpäätökseen sisällyvistä yhteisöistä

Hankasalmen kunta on jäsenenä seuraavissa tytäryhteisöissä, kuntayhtymissä sekä osakkuusyhteisöissä:

Tytäryhteisöt

Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka
Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma
Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo
Kiinteistö Oy Hankasalmen Vuokratalo
Kiinteistö Oy Vuokrahanka
Hankasalmen Lämpö Oy

Kuntayhtymät

Keski-Suomen liitto
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä
Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä
Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä

Osakkuusyhteisöt

Asunto Oy Hankasalmen Hankamäki I
Asunto Oy Hankasalmen Koivulehto
Asunto Oy Hankasalmen Petäjärinta
Asunto Oy Niemisjärven Päivätie II
Asunto Oy Satohanka
Asunto Oy Säkinmäen Kuusirinne
Asunto Oy Vuokonmaa
Kiinteistöosakeyhtiö Kuuhanavesi

Yhdistely konsernitilinpäätökseen	Yhdistelty (kpl)	Ei yhdistelty (kpl)
Tytäryhteisöt	5	
Kiinteistö- ja asuntoyhtiöt	1	
Muut yhtiöt		
Kuntayhtymät	4	
Osakkuusyhteisöt		8
Yhteensä	10	8

1.7.2 Konsernin toiminnan ohjaus

Kunnanvaltuuston on hyväksynyt konserniohjeet 22.3.2010. Konserniohjeisiin sisältyy ohjeistus tytäryhtiöiden säännöllisestä raportoinnista kunnanhallitukselle. Raportoinnin toteutumisessa on vielä kehitettävää.

Konsernin tytäryhtiöille on vuoden 2015 talousarviossa asetettu taloudelliset tavoitteet.

1.7.3 Olennaiset konsernia koskevat tapahtumat

Hankasalmen kunnan 100 prosenttisesti omistamia tytäryhteisöjä ovat Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka, Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma ja Hankasalmen Lämpö Oy. Muita tytäryhteisöjä ovat Kiinteistö Oy Hankasalmen virastotalo, Kiinteistö Oy Hankasalmen vuokratalo ja Kiinteistö Oy Vuokrahanka.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakalla on asuntoja 255. Vuonna 2014 asuntojen vuokrausaste oli n. 87 %, vuonna 2013 lukema oli n. 85 %. Vuokrausasteen nousua oli 2 %-yksikköä. Kiinteistö Oy:n tuotot säilyivät edellisen vuoden tasolla ja hoitokulut pienenivät 9 000 euroa. Yhtiö kirjasi 7 500 euron luottotappion.

Perittävien vuokrien vaihteluväli oli 7,05 – 9,13 €/m². Pitkäaikaista lainaa yhtiöllä on 4,2 M€, josta Hankasalmen kunnalta 0,55 M€. Taseen loppusumma on 5,6 M€. Yhtiö on suorittanut lainanlyhennykset suunnitellusti.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakan kiinteistöhoitopalvelut tuotetaan kokonaan kunnan tuottamina palveluina. Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakalta ei ole peritty korkoa vuodelta 2014 kunnan myöntämistä lainoista kunnanhallituksen päätöksen perusteella.

Hankasalmen Lämpö Oy:llä ei ole ollut vuoden 2014 aikana toimintaa. Sääntömääräiset kokoukset on pidetty. Hankasalmen Lämpö Oy:n ylimääräisessä yhtiökokouksessa 21.2.2014 on tehty päätös yhtiön toiminnan lopettamisesta ja yhtiön asettamisesta vapaaehtoiseen selvitystilaan. Selvitystila on rekisteröity 27.3.2014. Yhtiön toiminnan lopettamisprosessia on toteutettu vuoden 2014 kuluessa ja yhtiö tullaan lopullisesti purkamaan vuoden 2015 aikana.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma käsittää asuin- ja liikehuoneistoja. Yhtiön toiminnassa ei muutoksia.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalon vuonna 2013 aloittama virastotalon pysäköintialueiden pohjarakenteiden, laajentaminen ja asfaltointi toteutettiin vuonna 2014 sekä lämmitystolpat ja merkinnät tehdään 2015 kesällä, tämä siksi että palolaitoksen laajennus tarvitsi tilaa virastotalon P-paikan päästä ja alueen myynti kunnalle varmistui loppuvuodesta 2014.

Kiinteistö Oy Vuokrahangalla on asuntoja 14. Vuokratuotot ovat toteutuneet laaditun talousarvion mukaisena. Yhtiö on velaton. Kiinteistö Oy Vuokrahangan hallitus on vuoden 2013 kuluessa omistajia (kunta ja Osuuskauppa Keskimaa) kuulleen päättänyt käynnistää Kiinteistö Oy:n myynnin valmistelun, joka on edelleen kesken.

Kiinteistö Oy Hankasalmen Vuokralolla on 10 asuntoa. Yhtiöllä on pitkäaikaista lainaa 54 301,21 euroa.

1.7.4 Arvio konsernin todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kuntakonserniin kuuluvista tytäryhtiöistä Kiinteistö Oy Hankasalmen Hakalla jatkuu kiinteistöjen liittäminen kaukolämpöön Kirkonkylällä vuonna 2015 ja Aseman seudulla tehdään hybridilämmitys kahteen kohteeseen. Kaukolämpöön ja hybridilämmitykseen liittymisen jälkeen tavoitteena on saavuttaa energiasäästöjä.

Kiinteistö Oy Hankasalmen virastotaloon rakennetaan hissi ja inva-wc sekä tehdään ilmanvaihtokanavien pudistus, säätö ja korjaukset vuonna 2015. Ilmanvaihtokanavoilla saavutetaan energiakustannusten säästöjä.

Muilla kunnan tytäryhtiöillä ei ole tiedossa sellaisia tekijöitä, joilla olisi merkittävää vaikutusta tulevaan kehitykseen ja konsernin taloudelliseen asemaan.

1.7.5 Selonteko konsernivalvonnan järjestämisestä

Kunnan tilintarkastaja toimii tilintarkastajana merkittävimmässä tytäryhteisöissä.

Eri kiinteistöyhtiöihin nimettyjä kunnan edustajia on kuultu eri yhteyksissä. Yhtiöiden toiminnasta on tarvittaessa informoitu kunnanjohtajaa. Tytäryhteisöjen toimintaa seurataan tilinpäätössiakirjoista ja tarvittaessa pyydetään lisäselvityksiä. Konserniohjeilla luodaan yhdenmukaista käytäntöä tytäryhteisöjen toimintaan.

Toimivallan ja vastuunjako konserniohjauksessa

Kunnan konsernivalvonnasta vastaa konsernijohto, johon kuuluvat kunnanhallitus ja kunnanjohtaja. Konserniohjeella annetaan toimintaohjeet ja -periaatteet Hankasalmen kunnan tytäryhteisöille ja määritellään kunnan ja kunnanhallituksen asema konsernijohtajana.

Ohjeiden anto kunnan edustajille tytäryhteisöissä

Kunnanhallitus on päättänyt edustajistaan tytäryhtiöiden yhtiökokouksissa ja antanut tarvittaessa ohjeensa hallitusten jäsenistä. Kunnanhallituksen kokouksessa eväsetään tarpeen mukaan yhtiökokousedustajia ja hallituksen jäseniä. Vuodesta 2009 lähtien kunnanjohtaja on nimetty yhtiökokousedustajaksi merkittävimpiin tytäryhteisöihin. Kunnanjohtaja on raportoinut yhtiökokouksen päätöksistä kunnanhallitusta.

Konsernitavoitteiden asettamista ja toteuttamista koskeva arviointi

Tytäryhteisöille ei ole vuodelle 2014 asetettu tavoitteita talousarviossa, mutta vuoden 2015 tavoitteiden asetanta on aloitettu.

Tytäryhteisön toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointi ja raportointi

Tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuraaminen perustuvat pääosin konsernitilinpäätöksen yhteydessä käsiteltäviin tilinpäätösraportteihin. Konserniohje edellyttää, että Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka raportoi kaksi kertaa vuodessa ja kaikki tytäryhteisöt toimittavat hallintoelintensä esityslistat ja pöytäkirjat kunnanhallitukselle. Tämä ei vielä kaikilta osin ole toteutunut ja seurantaa tehostetaan edelleen.

Keskitettyjen konsernitoimintojen käyttö

Keskitettyjä konsernitoimintoja ei ole ollut käytössä. Konserniohjeen mukaan vakuuttamisvastuu on tytäryhteisöillä. Konsernin tarvitsemat vakuutuspalvelut hankitaan yhteisen tarjouskilpailun perusteella. Tytäryhteisöt voivat olla mukana kunnan tekemissä tarjouspyyntökiertoissa, jotka koskevat rahoitusta, energian hankintaa muita yhteishankintoja. Tytäryhteisöt ostavat kunnalta kiinteistöhuolto- ja palveluita.

Riskienhallintajärjestelmien toimivuus tytäryhteisöissä

Konserniohjeella ohjataan tytäryhteisöjen riskienhallintaa. Lisäksi sitä on ohjattu vuodesta 2013 eteenpäin Johtamisen käsikirjan periaatteella. Tytäryhteisöjen toimiva johto, toimitusjohtaja ja hallitus ovat vastuussa tytäryhteisöjen riskien hallinnasta. Tytäryhteisöissä ei ole laadittu yhtenäistä riskikartoitusta. Tytäryhteisöjen tulee hankkia kunnanhallituksen suostumus etukäteen mm. toimialan laajentamiseen, suuriin investointeihin, omaisuuden kiinnittämiseen ja muun vakuuden antamiseen ja lainanottoon.

1.7.6 Konsernin tilinpäätös ja sen tunnusluvut

KONSERNIN TULOSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2014	2013
Toimintatuotot	18 566	18 442
Toimintakulut	-51 732	-51 030
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	11	1
Toimintakate	-33 155	-32 587
Verotulot	15 039	14 163
Valtionosuudet	19 431	19 436
Rahoitustuotot ja -kulut	-2	-20
Korkotuotot	7	7
Muut rahoitustuotot	227	348
Korkokulut	-226	-270
Muut rahoituskulut	-10	-105
Vuosikate	1 312	992
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 331	-2 074
Satunnaiset erät	39	2
Tilikauden tulos	-980	-1 080
Tilinpäätössiirrot	-387	-365
Tilikauden alijäämä	-1 366	-1 444
KONSERNITULOSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2014	2013
Toimintatuotot/Toimintakulut, %	-35,9	-36,1
Toimintakate, euroa/asukas	-6 244	-6 033
Vuosikate/Poistot, %	56	48
Vuosikate, euroa/asukas	247	184
Asukasmäärä 31.12.	5 310	5 401

Konsernituloslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin perustein kuin vastaavat kunnan tuloslaskelman tunnusluvut. Tuloslaskelman tunnuslukujen selitteet ovat kohdassa 1.4.1.

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2014	2013
Toiminnan rahavirta	1 147	911
Vuosikate	1 313	993
Satunnaiset erät	39	2
Tulorahoituksen korjauserät	-205	-84
Investointien rahavirta	-3 059	-4 079
Investointimenot	-4 071	-4 530
Rahoitusosuudet investointimenoihin	658	289
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>354</u>	<u>161</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 912	-3 169
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	9	
Antolainasaamisten lisäykset	-20	-108
Antolainasaamisten vähennykset	29	48
Lainakannan muutokset	1 667	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 502	941
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 428	-1 411
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 594	2 056
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	66	
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	104	19
Vaihto-omaisuuden muutos	-10	6
Saamisten muutos	-396	206
Korottomien velkojen muutos	<u>367</u>	<u>4 915</u>
Rahoituksen rahavirta	1 810	1 687
Rahavarojen muutos	-170	-1 482
Rahavarojen muutos	-170	-1 482
Rahavarat 31.12.	1 810	1 962
Rahavarat 1.1.	1 980	3 444
RAHOITUSLASKELMAN TUNNUSLUVUT	2014	2013
Investointien tulorahoitus, %	27,8	20,6
Kassan riittävyys, pv	12	12
Asukasmäärä 31.12.	5 310	5 401

Konsernin rahoituslaskelman tunnusluvut lasketaan samoin perustein kuin vastaavat kunnan rahoituslaskelman tunnusluvut. Rahoituslaskelman tunnuslukujen selitteet ovat kohdassa 1.4.2.

KONSERNITASE JA SEN TUNNUSLUVUT

1000 euroa	2014	2013
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	34 621	33 215
Aineettomat hyödykkeet	452	493
Aineettomat oikeudet	451	492
Muut pitkävaikutteiset menot	1	1
Aineelliset hyödykkeet	33 101	31 653
Maa- ja vesialueet	2 060	1 993
Rakennukset	25 997	23 433
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 260	2 758
Koneet ja kalusto	1 147	974
Muut aineelliset hyödykkeet	244	140
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	392	2 355
Sijoitukset	1 069	1 069
Osakkuusyhteisöosuudet	58	537
Muut osakkeet ja osuudet	1 011	531
Muut lainasaamiset		2
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	967	1 070
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 592	5 595
Vaihto-omaisuus	149	156
Saamiset	3 633	3 476
Pitkäaikaiset saamiset	714	274
Lyhytaikaiset saamiset	2 919	3 202
Rahoitusarvopaperit	255	238
Rahat ja pankkisaamiset	1 555	1 724
VASTAAVAA YHTEENSÄ	41 180	39 880

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA	14 640	15 555
Peruspääoma	18 669	18 669
Arvonkorotusrahasto	2	2
Muut omat rahastot	888	772
Edellisten tilikausien alijäämä	-3 553	-2 443
Tilikauden alijäämä	-1 366	-1 444
VÄHEMMISTÖOSUUDET	414	369
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 959	1 701
Poistoero	464	377
Vapaaehtoiset varaukset	1 495	1 323
PAKOLLISET VARAUKSET	293	207
Muut pakolliset varaukset	293	207
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 081	1 080
VIERAS PÄÄOMA	22 792	20 967
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	9 886	9 112
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	480	415
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	5 121	3 639
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	7 304	7 800
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	41 180	39 880

KONSERNITASEEN TUNNUSLUVUT

Omavaraisuusaste	40,31	43,27
Suhteellinen velkaantuneisuus, %	53,8	50,6
Kertynyt alijäämä, 1000 euroa	4919	3887
Kertynyt alijäämä, euroa/asukas	926	720
Konsernin lainat, euroa / asukas	2826	2361
Konsernin lainakanta 31.12., 1000 euroa	15008	12751
Kunnan asukasmäärä 31.12.	5310	5401

Konsernitaseen tunnusluvut lasketaan samoin perustein kuin vastaavat kunnan taseen tunnusluvut. Taseen tunnuslukujen selitteet ovat kohdassa 1.5.

1.8 Keskeiset liitetiedot

Toimintakertomuksessa annetaan tietoja sellaisista kunnan talouteen ja konsernitilinpäätökseen liittyvistä olennaisista asioista, joista ei tehdä selkoa tuloslaskelmassa, taseessa tai rahoituslaskelmassa.

Tilinpäätöksen liitetiedot täydentävät laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi kunnan ja kuntakonsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta.

Tilinpäätöksen liitetiedot esitetään kokonaisuudessaan luvussa 4.

1.9 Tilikauden tuloksen käsittely ja talouden tasapainottamistoimenpiteet

1.9.1 Kunnanhallituksen esittely tuloksen käsittelystä

Kunnanhallituksen on KuntaL 69 § mukaan toimintakertomuksessa otettava kantaa tilikauden tulokseen. Tilikauden tuloksella tarkoitetaan kunnan tuloslaskelmasta ilmenevää tulosta ennen varauksia ja rahastosiirtoja. Ylijäämäinen tilikauden tulos voidaan siirtää varauksiin, rahastoida tai siirtää muuhun vapaaseen pääomaan.

Kunnanhallitus esittää tilikauden 1.1.-31.12.2014 tuloksen -1 169 245,27 euron käsittelystä seuraavaa:

1. Tuloutetaan tehtyä poistoeroa suunnitelman mukaan 21 941,84 euroa.
2. Tilikauden alijäämä on -1 147 303,43 euroa siirretään taseen omaan pääomaan kohtaan edellisten tilikausien yli-/alijäämä.

1.9.2 Talouden tasapainottamistoimenpiteet

Jos kunnan taseessa on kattamatonta alijäämää, kunnanhallituksella on velvollisuus esittää toimintakertomuksessa selonteko talouden tasapainotuksesta kuluvalle tilikaudella sekä voimassaolevan taloussuunnitelman ja erillisen toimenpideohjelman riittävydestä talouden tasapainottamiseksi.

Kumulatiivista alijäämää arvioitiin talousarvion 2015 laadintahetkellä olevan 31.12.2014 kunnan taseessa noin 2,7 - 2,8 miljoonaa euroa, eli yli 500 euroa kuntalaista kohden. Tilinpäätöksessä kyseiset luvut ovat 2 954 000 euroa ja 556 euroa kuntalaista kohden, eli käytännössä talousarvio on laadittu lähtökohtaisesti hyvin oikeiden arvioiden varassa. Siksi talouden tasapainottamisessa on syytä jatkaa talousarvion linjausten mukaisesti.

Kattamissuunnitelma alijäämälle

a) vuosina 2015 -2018 tehdään kunakin vuonna keskimäärin yli 500 000 euron ylijäämäinen tulos ja jäljelle mahdollisesti jäänyt kattamaton alijäämä katetaan vuoden 2019 kuluessa

b) ylijäämäistä tulosta mahdollistamaan haetaan omistajapoliittisten linjausten mukaisesti hallitusti myyntivoittoa kunnan metsä- ja kiinteistöomaisuudesta

c) sähköomaisuuden osittaisesta myynnistä vuosien 2015 –2018 kuluessa tavoitellaan 400 000 –500 000 euron myyntivoittoa, mutta tämän varaan alijäämän kattamista ei rakenneta, koska mahdollisia ostajia kunnan sähköomaisuudelle ei välttämättä kyseisen aikajanan kuluessa löydy

Omistajapoliittiset linjaukset

Kunnan omistajapoliittiset linjaukset on vahvistettu seuraavasti:

1. a) Kunta luopuu vaiheittain niistä kiinteistöistä, joita se ei oman tai yhteistoiminta-alueen palveluntuotannon järjestämiseen tarvitse.

b) Kunnan omassa omistuksessa olevien vuokra-asuntojen asukkailla on mahdollisuus lunastaa asuntokohde itselleen asunnon markkina-arvoa vastaavalla hinnalla. Vuokra-asuntokohteet laitetaan aina myyntiin, kun vuokralainen muuttaa asunnosta pois tai se jää ilman vuokralaista muusta syystä.

2. Kunta luopuu osin maa- ja metsäomaisuudestaan talouden tasapainotusvaateiden vuoksi.

Kunta tulee seuraavien kolmen vuoden aikana kunakin vuonna myymään keskimäärin vuosittain 5-15 % metsätilaomistuksestaan, siten että noin 60 - 70 % metsäomaisuudesta jää edelleen kunnan omaan hallintaan. Ensisijaisesti myyntiin laitetaan ne tilat, joilla ei lähimpinä kymmeninä vuosina ole odotettavissa juurikaan suuria hakkuutuottoja. Samoin kuin ne tilat, jotka sijaitsevat Hankasalmen kunnan rajojen ulkopuolella.

3. Kunta pyrkii myymään – muun muassa kunnan taseeseen kertyneen kumulatiivisen alijäämän kattamiseksi – Suur-Savon Sähkön osakkeistaan 10-20 % vuosien 2014 – 2016 kuluessa, eli 100-200 osaketta. Sähköomaisuuden myynnillä kunta tavoittelee vähintään noin 400 000-500 000 myyntivoittoa, joka kohdennettaisiin kunnan taseeseen kertyneen kumulatiivisen alijäämän kattamiseen sekä vastattaisiin investointien omahankintamenoihin.

Käyttötalousmenojen tasapainottaminen toimintavuoden kuluessa

Jotta taseessa olevan kumulatiivisen alijäämän kattamisen tavoitteista voidaan pitää kiinni, on palvelujen tehostamisen jatkuttava kaikilla vastuualueilla koko taloussuunnitelmakauden ajan. Kunnanvaltuustolle hyväksyi vuoden 2015 talousarvion hyväksymisen yhteydessä päätöstekstissä eräitä palvelujen tehostamisiin tähtäviä toimenpiteitä. Niiden kautta voidaan toimintakatteen kehitystä tarvittaessa tasapainottaa myös talousarviovuoden 2015 kuluessa, mikäli siihen tarvetta ilmenee.

Lisäksi on varauduttu vuonna 2015 toteuttamaan tarvittaessa henkilöstön lomautuksia. Eli mikäli vuoden 2015 aikana talouden toteuma uhkaa jäädä selkeästi talousarviossa tavoitellusta (tarkasteluajankohta tähän maaliskuun 2015 toteuma ensimmäisen kerran), niin kevään 2015 aikana kunnanhallituksen on ratkaistava toteutetaanko talouden tasapainottamiseksi siinä tilanteessa henkilöstön lomautuksia.

2 TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

2.1 Seurantaa koskeva sääntely

Kunnan toiminnassa ja taloudenhoidossa on noudatettava talousarviota. Toteutumisvertailussa seurattavia asioita ovat toiminnallisten tavoitteiden, määrärahojen ja tuloarvioiden toteutuminen. Toteutumisvertailusta on lisäksi käytävä ilmi onko menot, tulojen lisäksi, muutoin rahoitettu talousarviossa määrättyllä tavalla.

2.2 Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.2.1 KESKUSVAALILAUTAKUNTA

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Tehtävä: Keskusvaalilautakunta vastaa vaalien järjestämisestä.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus

- Vaalien valmistelutoimenpiteet
- Ennakoäänestysasiakirjojen tarkastaminen
- Kunnallisvaaleissa lisäksi ehdokashakemusten vastaanotto ja tarkastaminen, ehdokaslistojen yhdistelmän laatiminen, ennakoäänten laskenta ja kaikkien äänten tarkastuslaskenta, tiedottaminen ja vaalien tuloksen vahvistaminen ja julkaiseminen

Toiminnan painopisteet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Äänestysaluejako ja vaalilautakuntien määrä säilyy ennallaan (Asema, Kirkonkylä, Niemisjärvi)
- Europarlamenttivaalit 2014, eduskuntavaalit 2015, kunnallisvaalit 2016, vuonna 2017 ei säännönmukaisia vaaleja

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Europarlamenttivaalit toimitettiin vuonna 2014 äänestysalueiden ja vaalilautakuntien määrän säilyessä ennallaan. Menojen osalta tavoitteet ovat onnistuneet hyvin. Tuloja ei saatu arvioidusti koska vuonna 2012 hankittuja laitteita ei myyty vuonna 2014, laitteet myydään vuonna 2015 eduskuntavaalien jälkeen.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

KESKUSVAALILAUTAKUNTA	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
1000 euroa							
Myyntituotot		2		2		-2	-100,0
Tuet ja avustukset		8		8	9	1	12,5
Toimintatuotot		10		10	9	-2	-10,0
Henkilöstökulut	-1	-12		-12	-11	1	-8,3
Palvelujen ostot		-2		-2	-3	-1	50,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		-2		-2	-2		
Toimintakulut	-1	-15		-15	-15		
Toimintakate	-1	-5		-5	-7	-2	40,0
Poistot							

2.2.2 TARKASTUSLAUTAKUNTA

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

Valtuusto asettaa tarkastuslautakunnan toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastuksen järjestämistä varten. Lisäksi valtuusto valitsee toimikauttaan vastaavien vuosien hallinnon ja talouden tarkastamista varten yhden tai useamman tilintarkastajan (JHTT-tilintarkastaja/JHTT-yhteisö). Tilintarkastuspalvelut kunta ostaa valtuuston päätökseen perustuen tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy:ltä. Vastuunalaisena tilintarkastajana toimii JHTT, HTM Aki Rusanen

Palvelusuunnitelman kuvaus:

Tilintarkastajan tehtävänä on tarkastaa kunkin tilikauden hallinto, kirjanpito ja tilinpäätös hyvää tilintarkastustapaa noudattaen. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on määritellä tilintarkastuksen painopistealueet, valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat sekä arvioida, miten valtuuston tilikaudelle asettamat toiminnalliset ja taloudelliset tavoitteet ovat toteutuneet.

Toteutuminen

Tarkastuslautakunta esittää toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden osalta arvionsa kunnan-valtuustolle erikseen laadittavassa arviointikertomuksessa vuodelta 2014.

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN

TARKASTUSLAUTAKUNTA	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
1000 euroa							
Henkilöstökulut	-8	-6		-6	-8	-2	33,3
Palvelujen ostot	-16	-19		-19	-15	4	-21,1
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2						
Toimintakulut	-26	-25		-25	-23	2	-8,0
Toimintakate	-26	-25		-25	-23	2	-8,0
Poistot							

2.2.3 KUNNANHALLITUS

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Strateginen tavoite

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Johtamisen käsikirjan käyttöönotto kokonaisvaltaisesti kunnassa riskienhallinnan ja johtamisen työvälineenä	Kunnan johtamisjärjestelmän ja riskienhallinnan uudistaminen käsikirjan ja sen liitteiden ohjaamalla tavalla, kunnanvaltuuston 29.10.2012 päätöksen 34 ja sen liitteiden mukaisesti	Valtuuston päätöksessään 29.10.2012 § 34 aikataulutettujen tavoitteiden toteutuminen – seurantaraportit KH:lle joka toinen kuukausi, valtuustolle puolivuositain (kesäkuu/ joulukuu).	Tavoite ei ole toteutunut, koska kuntajakoselvitys koko vuoden 2014 kestäneenä projektina vei johtavien viranhaltijoiden aikaa yhdessä sote-uudistukseen valmistautumisen kanssa. Eli keskeisin riski toteutui asian kohdalla.

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit tavoitteen toteutumiseksi

- isot kuntaorganisaation ulkoiset muutospainot (mm. kuntarakenneuudistus, sosiaali- ja terveydenhoidon integraation valmistelu) vievät johtavien viranhaltijoiden ja luottamushenkilöiden aikaresurssia pois oman johtamisjärjestelmän kehittämisestä
- kokonaisvaltaisen uudistuksen läpivieminen monialaisessa kuntaorganisaatiossa edellyttää paljon seuranta- ja ohjausta
- riskit pyritään hallitsemaan selkeällä aikatauluttamisella, vastuilla ja seurannalla, jotka on myös yksityiskohtaisesti kirjattu johtamiseen käsikirjaan
- edellä mainitut riskit toteutuivat vuonna 2013, mutta kuntajakoselvityksen valmistuttua keväällä 2014 johtamisen käsikirjan jalkauttaminen käynnistetään.

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittämiseen

Riskit estivät käytännössä strategisen tavoitteen toteutumisen vuonna 2014.

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

KUNNANHALLITUS	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
1000 euroa							
Myyntituotot	3 350	3179		3179	3 163	-16	-0,5
Maksutuotot	478	268		268	366	98	36,5
Tuet ja avustukset	538	420		420	607	187	44,6
Muut toimintatuotot	116	4		4	13	9	225,0
Toimintatuotot	4 482	3 870		3 870	4 149	279	7,2
Henkilöstökulut	-4 359	-4 029		-4 029	-4 156	-127	3,1
Palvelujen ostot	-1 214	-1 178		-1 178	-1 148	31	-2,6
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-82	- 81		- 81	-78	3	-3,9
Avustukset	-628	-398		-398	-606	-208	52,2
Muut toimintakulut	-242	-134		-134	-291	-156	116,9
Toimintakulut	-6 525	-5 820		-5 820	-6 277	-457	7,9
Toimintakate	-2 042	-1 950		-1 950	- 2 129	-179	9,2
Poistot	-71	-104		-104	-69	35	-33,5

2.2.3.1 Keskus- ja luottamushenkilöstöhallinto

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Hyvinvointikertomuksen vakiinnuttaminen kunnan päätöksenteon tueksi vuoden 2014 aikana. Hyvinvointikertomus käsitellään joulukuussa yhtä aikaa kunnan talousarvion kanssa.	Sähköisen hyvinvointikertomuksen hyödyntäminen.	Toisaalta sähköisen hyvinvointikertomuksen tietokannasta valittujen indikaattorien kautta seurataan kunnan omaa kehitystä ja toisaalta verrataan Hakasamea muihin kuntiin	Hyvinvointikertomus tuodaan kunnanvaltuuston käsittelyyn vasta kesällä/syksyllä 2015. Ajankäytölliset resurssit ovat olleet syynä lykkäytymiseen

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumislle

- kyetäänkö valitsemaan kuvaavimmat indikaattorit ja toisaalta sopivimmat verrokkikunnat
- miten saadaan kaikki vastuualueet sitoutumaan hyvinvointityöhön
- riskit hallitaan johtoryhmän ja kunnanhallituksen sitoutumisella yhteisesti hyvinvointityöhön

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittymiseen

Käytännössä samat ajankäytölliset riskit, kuin johtamisen käsikirjan kohdalla, ovat toteutuneet tämän tavoitteen kohdalla. Hankasalmen kunnan hallintoresurssit ovat hyvin rajalliset ja ne on keskitetty hoivapalvelujen rakennemuutoksen läpiviemiseen hyvinvointikertomuksen laatimisen sijaan 2014.

Tehtävä: Kunnan johtamisesta vastaaminen.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus: Kunnanjohtajan, kunnanhallituksen ja kunnanvaltuuston toiminta.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Uuden johtamisjärjestelmän vakiinnuttaminen Hankasalmelle tulevien vuosien kuluessa
- Jyväskylän kaupunkiseudun erityisen kuntajakoselvityksen aiheuttamista toimenpiteistä vastaaminen
- Hyvän arjen Hankasalmi –strategian päivittäminen vuosille 2015 – 2018 sekä elinkeino- ja työllisyyspoliittisen ohjelman päivittäminen.

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Erityisen kuntajakoselvityksen työryhmiin ja selvitykseen valmistumiseen vaikutettiin aktiivisesti ja selvityksen tuottamaa tietopohjaa on hyödynnetty kunnan talouden ja palvelujen suunnittelussa. Strategian päivitys on aloitettu valtuustoseminaarissa keväällä 2014 ja päädytty siihen, että missio, visio ja arvot säilyvät ennallaan. Itse tavoitteet päivitetään 2015, kun sote-uudistuksen ja kuntajakoselvityksen kohtalo on selkiytynyt. Uuden johtamisjärjestelmän vakiinnuttaminen on siirtynyt. Väestömäärän kehityssuunta on huolestuttava ja siihen ei ole pystytty vaikuttamaan. Työpaikkojen määrä kunnan alueella on säilynyt kohtuullisen hyvin. Elinkeinopoliittisen ohjelman päivittämisen sijaan on yhteistyössä yrittäjäjärjestön kanssa päätetty ensin keskittyä kunnan hankintatoimen kehittämiseen.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2010	Tp 2011	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Väestömäärän kehityksen kääntäminen kasvuun	Tilastokeskuksen tilasto, väkiluku		5491	5457	5401	5466	5310
Elinkeinotoiminnan tukeminen työpaikkojen turvaamiseksi ja synnyttämiseksi Hankasalmella	kunnan alueella sijaitsevien työpaikkojen määrä (2007 → 2008 hävisi 57 työpaikkaa, sen jälkeen kasvua taantumaan saakka)	1572 (+12)	1533 (-39)	1524 (-9)			

Henkilöstön määrä

Tuloyksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	2,8	1,5	1,5	1,5	
Sijaiset					
Työllistetyt					
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus					
Yhteensä	2,8	1,5	1,5	1,5	

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Keskus- ja luottamus- henkilöhallinto 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Luottamushenkilöhallinto							
Toimintatuotot	3	1		1	1		
Toimintakulut	-784	-578		-578	-637	-59	-10,2
Toimintakate	-781	-577		-577	-636	-59	10,2
Kuljetussuunnittelu							
Toimintatuotot	9	9		9	12	3	32,2
Toimintakulut	-126	-102		-102	-144	-41	40,5
Toimintakate	-117	-94		-94	-132	-39	41,3
Metsätilojen hoito							
Toimintatuotot	299	260		260	174	-86	-33,1
Toimintakulut	-61	-29		-29	-36	-7	24,0
Toimintakate	239	231		231	138	-93	-40,4
Kunnallisverotus							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-130	-130		-130	-130	-0	0,4
Toimintakate	-130	-130		-130	-130	-0	0,4
Välitän 2 -hanke							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-10	-5		-5		5	-100,0
Toimintakate	-10	-5		-5		5	-100,0
Elinkeinopalvelut							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-65	-89		-89	-82	7	-7,7
Toimintakate	-65	-89		-89	-82	7	-7,7
Keskus- ja luottamus- henkilöhallinto yhteensä							
Toimintatuotot	311	270		270	187	-83	-30,8
Toimintakulut	-1 176	-933		-933	-1 029	-97	10,4
Toimintakate	-865	-663		-663	-843	-180	27,1

2.2.3.2 Yleishallinto

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Kunnan johtamisen ja esimiestyön tukeminen	henkilöstöraportointijärjestelmän luominen esimiestyön tueksi mm. varhaisen välittämisen mallin ja henkilöstön tasa-puolisen kohtelun tarpeisiin	- pitkien sairauspoissaolojen kehittyminen - arviot johtamisesta työhyvinvointikertomuksessa	Tämä asiakokonaisuus analysoidaan henkilöstökertomuksessa, joka laaditaan toukokuun alkuun 2015 mennessä.

Sähköisen viestinnän kehittäminen	Intran ja Ekstranetin kehittäminen ja vakiinnuttaminen kunnan luottamus- henkilö- ja henkilöstö- viestinnässä. Siirrytään pääsääntöisesti sähköiseen viestintään.	lokakuussa 2014 tehtävässä tyytyväisyyskyselyssä ekstranet- ja intra arvioidaan keskimäärin vähintään hyvin toimiviksi	Ekstranet on ajankäytöllisistä syistä toistaiseksi vakiinnuttamatta laajemmin käyttöön, koska sen päivittämiseen ei kunnanjohtajan aika riitä. Intran kohdalla päivittämiseen täytyy myös löytää uusia tehtäväjakoja, ennen kuin kysely sen toimivuudesta kannattaa järjestää. Intra sinällään on käytössä.
-----------------------------------	---	--	--

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi

- riskit ovat päivittämisen suhteen ajankäytöllisiä, eli työ tehdään normaalin muun työn ohessa
- käyttäjien toimintatapojen muuttaminen ottaa aikansa, eli esimerkiksi osa ei aktiivisesti käytä sähköpostia ja nettiä – nyt se olisi välttämätöntä niin henkilöstöltä kuin luottamusmiehiltä
- riskiä hallitaan hankkimalla keskeisille luottamushenkilöille tietokoneet ja nettiyhteys

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittämiseen

Intra on hyvin käytössä jo, vaikka sen päivittämistä täytyy kehittää. HR-järjestelmä on hyvin saatu käyttöön ja on selkeä parannus johtamiseen ja henkilöstöllekin käytännön arkeen. Ensimmäisessä työtyytyväisyyskyselyssä HR:n käyttöön oton jälkeen sen vaikutus ei välttämättä tule kokonaisuudessaan esiin. Samoin kesken vuoden käyttöön otettuna vaikutuksia pitkiin sairauspoissaoloihin ja niiden hallintaan ei ehkä vielä näy. Mutta henkilöstökertomuksessa näitä tullaan analysoimaan. Ekstranet on kattavana luotu, mutta sen päivitykseen tulisi vielä löytää keinot – ajankäytölliset riskit realisoituvat sen kohdalla voimakkaasti.

Tehtävä: Hallinto- ja talouspalvelut, atk-palvelut sekä henkilöstöhallinto

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- Kunnanvaltuuston ja –hallituksen kokousten valmistelu ja päätösten täytäntöönpano
- Talous- ja palkkahallinnosta vastaaminen
- Talouden suunnittelu ja seuranta
- Päätöksentekoa, suunnittelua ja palvelutuotantoa avustavan taloudellisen informaation tuottaminen, kokoaminen ja raportointi
- Virka- ja työsuhteasioiden hoito ja työhyvinvoinnin tukeminen
- Kunnan tieto- ja viestintäjärjestelmien toimivuudesta ja kehittämisestä vastaaminen
- Keskusarkiston ylläpito

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Henkilöstöraportoinnin ja taloussuunnittelun tietojärjestelmien käyttöönotto
- Vastuualueiden talousosaamisen ja talousseurannan vahvistaminen talousjärjestelmiä hyödyntäen
- Sähköisen asioinnin kehittäminen jatkuu
- Sähköisen ja ulkoisen viestinnän kehittäminen ja parantaminen jatkuu
- Tietoturvallisuuden parantaminen ja tieto- ja paloturvallisiin laitetiloihin siirtyminen
- Microsoftin Active Directoryyn siirtyminen koko hallinnon osalta
- Kunnan toimipisteiden liittäminen valokuituverkkoon ja toimipisteiden verkottaminen
- Koulujen yhteisen langattoman verkon laajentaminen
- Työssäjaksamisen tukemista jatketaan

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Alkuvuonna 2014 käyttöön otetulla henkilöstöraportointiohjelmalla ja käyttäjien koulutuksella on tuettu esimiestyötä asioidenhoidon siirtyessä sähköiseen muotoon. Paperityön vähenemisen lisäksi ohjelmisto tuottaa erilaisia henkilöstöraportteja esimiestyöhön ja henkilöstöjohtamiseen.

Taloussuunnitteluohjelman täysimääräinen käyttöönotto edellytti henkilöstöraportointiohjelman tuotantokäyttöä, minkä vuoksi taloussuunnitteluohjelmaa päästään hyödyntämään vasta vuonna 2015. Käyttöönoton jälkeen taloussuunnitteluohjelmisto vapauttaa talousarvion laatijat toiminnan ja henkilöstön suunnitteluun henkilöstömenojen laskennan sijaan.

Sisäisillä talousosaamis- ja järjestelmäkoulutuksilla on tuettu yksiköiden ja esimiesten talouden seurannan toteutumista.

Kunnan facebook-sivua on käytetty aktiivisesti ja myös www-sivujen uutispalstoja päivitetty ja 4 kertaa vuodessa ilmestyvän tiedotusliitteen julkaisua Hankasalmen Sanomien välissä jatkettu.

Kunnan toimipisteet (Ristimäen koulua lukuun ottamatta) on liitetty valokuituverkkoon. Paloturvallisiin laittiloihin päästään siirtymään vuonna 2015. Töistä iso osa on tehty sen eteen.

Sähköisen asiainnin kohdalla on Keski-Suomen Liiton toimesta kunnanjohtajien kokouksissa pohdittu asiassa etenemisen mahdollisuuksia koko Keski-Suomessa.

Henkilöstön määrä

Tulosyksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	9,75	9,36	11,46	12,1	0,64
Sijaiset	1	1,00		0,2	0,2
Työllistetyt					
Muut määräaikaiset	1	0,90	1	0,7	-0,3
Oppisopimus					
Yhteensä	11,75	11,26	12,46	13,0	0,54

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Yleishallinto 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1. 2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Hallinto- ja talouspalvelut							
Toimintatuotot	129	10		10	28	18	175,1
Toimintakulut	-490	-538		-538	-455	83	-15,5
Toimintakate	-362	-528		-528	-427	101	-19,1
Atk-palvelut							
Toimintatuotot	10				7	7	
Toimintakulut	-246	-253		-253	-250	3	-1,1
Toimintakate	-237	-253		-253	-243	10	-3,8
Henkilöstöhallinto							
Toimintatuotot	66	50		50	54	4	8,0
Toimintakulut	-207	-197		-197	-297	-100	50,5
Toimintakate	-141	-147		-147	-243	-96	65,0
Yleishallinto yhteensä							
Toimintatuotot	207	60		60	89	29	47,8
Toimintakulut	-947	-988		-988	-1 002	-14	1,4
Toimintakate	-740	-928		-928	-912	15	-1,6

2.2.3.3 Maaseutu- ja työllistämispalvelut

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
1. Työttömyyden taso alle maakunnan ja Jyvässeudun keskiarvon	<ul style="list-style-type: none">- Uusien työpaikkojen edistäminen.- Tukityöllistäminen kuntaan ja yrityksiin (pitkäaikaistyöttömien yrityksiin työllistämisen mallin vakiinnuttaminen).- Sekä kuntouttava työtoiminta.	<p>Hankasalmen työttömyys% alle maakunnan ja Jyvässeudun keskiarvon.</p> <p>Työttömyysprosentin tason kehitys kunnassa</p>	<p>Hankasalmen työttömyysaste oli v. 2014 14,8 %, Jyvässeudulla 15,9 ja Keski-Suomessa 16,3%.</p> <p>Kunnan kautta tukityöllistettiin yrityksiin 11,35 htv ja kuntaorganisaatioon 26,44 htv. Yhteensä 37,79 htv.</p> <p>Vuodesta 2010 vuoteen 2014 Hankasalmen työllisyystilanne on heikentynyt 1,1 % vähemmän kuin Jyvässeudulla ja 1,5 % vähemmän kuin Keski-Suomessa.</p>
2. Lomituksen järjestäminen joustavasti ja taloudellisesti sekä yrittäjien jaksamista tukien	<ul style="list-style-type: none">- lomittajien töiden suunnittelu tilojen työaikojen mukaan- lomittajien työssäjaksamisen parantaminen- tuetun maksullisen lomituksen markkinointi → lomituspäivien kokonaiskehitys mahdollisimman vähän laskevaa	<p>lomituspäivien määrä</p> <p>lomituspäivien määrä suhteessa lomittajiin ja lomahallinnon henkilöstöön</p> <p>lomittajien sairauspoissaolojen määrä/htv</p>	<p>14003 päivää</p> <p>lomittajien sairauslomat nousivat edellisvuodesta eikä lomittajia saatu, vaikka paikkoja oli auki. Kaikkia yrittäjien lomitustoiveita ei saatu toteutettua suunnitelmien mukaan. Hallintohenkilökuntaa riittävästi.</p> <p>9,83 htv</p>

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi

- Yleinen työllisyystilanne ja työnantajien mahdollisuudet työllistää.
- Jyväskylän työvoimatoimiston sivupisteen toiminnan jatkuminen Hankasalmella.
- Lomittajapula ja lomittajien sairauspoissaolot ovat suurimmat uhat lomituksen järjestämiselle
- Lomitusala ei houkuta nuoria, osa-aikaisuus, pitenevät työmatkat ja kilometrikorvausten leikkaaminen lomittajilta vaikeuttaa uusien lomittajien saamista.
- Viljelijät vähenevät muuta maata nopeammin.

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittymiseen

Yleinen työllisyystilanne koko maassa heikkeni vuoden aikana. Hankasalmella investoitiin maatalouteen eniten Keski-Suomessa ja muuhunkin yritystoimintaan varsin hyvin, mm. Keskimaa, Revontuli, Jari-Pekka, Pectek, Versowood ym. Vapaana olevaa toimitilaa suhteellisen vähän, mutta myytävänä olevien yritysten määrä on lisääntynyt. Työvoimatoimiston sivupiste on toiminut Hankasalmella hyvin.

Lomittajapula, lomittajien sairauspoissaolot ja yrittäjien väheneminen aiheuttaa sen, että lomituspäivät laskevat vuosittain reilusti yli tuhat päivää vuodessa, joka taas aiheuttaa hallintorahan vähentymiseen. Mela edellyttää hallinnoivan kunnan järjestävän yrittäjille riittävät lakisääteiset palvelut kustannustehokkaasti. Kaikki nämä aiheuttaa kunnalle suuren haasteen lomituksen järjestämiseen.

Tehtävä:

Maaseutuhallinnon tehtävät ja maaseudun kehittäminen osana Laukaan yhteistoiminta-alueetta. Kunnallisesta työllistämisestä sekä yrityksiin työllistämisestä vastaaminen. Elinkeinojen kehittämistehtävät elinkeinopäällikön osalta keskus- ja luottamushenkilöhallinnon alla. Lomituksen järjestäminen neljän kunnan ja yhden kaupungin alueella.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- EU ja kansallisten tukien hakuprosessin hoitaminen osana Laukaan yksikköä, jossa maatala- ja muun ytystoiminnan vahvistaminen investointeja ja sukupolvenvaihdoksia edistäen.
- Vastata kunnallisesta työllistämisestä yrityksiin ja kuntaorganisaatioon.
- Lomituspalveluiden tarkoituksena on turvata maatalousyrittäjien keskeytymätön toiminta yrittäjän loman ajaksi.
- Yrityksneuvonta ja yritystoiminnan edistäminen.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Toteutetun liiketoimintaosaaminen koulutusohjelman jatkoksi valmistellaan maatilayrittäjien johtamiseen painottuvaa koulutushanketta.
- Maaseutuhallinnon Laukaan uuden yhteistoiminta-alueen toiminnan vakiinnuttaminen.
- Hankasalmen työttömyysaste alle Jyvässeudun ja maakunnan keskiarvon. Työllisyydenhoidossa
- painopiste alle 25 -vuotiaissa nuorissa ja pitkäaikaistyöttömissä sekä yrityksiin työllistämässä.
- Lomittajien työterveyshuollon parantaminen.
- Lomittajien koulutus.

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittymiseen

Lomittajien työterveyshuoltoa ja koulutusta parannettiin tekemällä Firstbeat-mittauksia, joilla tutkittiin kuormittumista ja palautumista sekä lisättiin yksi työpsykologikäynti per henkilö, mutta niiden vaikutukset näkyvät vasta myöhemmin. Lomittajien sairauspoissaolot kasvoivat edellisvuoteen nähden 0,06 htv. Tavoitteena oli saada ne laskemaan 1,77 htv:ta. Tuettua maksullista lomitusta markkinoitiin tehokkaasti ja yrittäjät olisivat sitä halunneet käyttää, mutta lomittajia ei ollut riittävästi eikä heitä saatu lisää, vaikka paikkoja oli useampaan otteeseen auki.

Taloudelliset tavoitteet

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Kelalta tulevan laskituksen pienentäminen yli 500 pv työttömänä olevista henkilöistä	Laskutettu euromäärä	136 262	137 241	100 000	186 408
Lomatoimen hallintorahan riittävyys	hallintoraha riittää hallinnon kuluihin	+5700	+9700	+2200	+17 553

Henkilöstön määrä

Tulosityksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	62,8	56,2	51,2	49,2	-2
Sijaiset	3	7	4	4	0
Työllistetyt (yritykset+kunta) *	33,5	38,7	36,00	37,79	
Muut määräaikaiset (lomitukset)	56	70	55	60	-10
Oppisopimus		1			
Yhteensä	152,5	171,9	146,2	150,99	

*) Yrityksiin työllistettävien osuus 11,35 htv + kunnallinen työllistäminen 25,74 htv
+ työnohjaaja 0,7 htv.

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Maaseutu- ja työllistämispalvelut, 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1. 2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Maaseutupalvelut							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-113	-115		-115	-116	-1	0,6
Toimintakate	-113	-115		-115	-116	-1	0,6
Lomituspalvelut							
Toimintatuotot	3 332	3 025		3 025	3 210	185	6,1
Toimintakulut	-3 320	-2 917		-2 917	-3 171	-254	8,7
Toimintakate	11	108		108	39	-69	-64,2
Työllistäminen							
Toimintatuotot	633	515		515	663	148	28,8
Toimintakulut	-969	-867		-867	-959	-92	10,6
Toimintakate	-336	-352		-352	-296	56	-16,0
-kunnallinen työllistäminen							
Toimintatuotot	291	225		225	385	160	71,2
Toimintakulut	-654	-583		-583	-690	-107	18,4
Toimintakate	-363	-358		-358	-304	53	-14,9
-tukityöllistäminen yrityksiin							
Toimintatuotot	342	290		290	278	-12	-4,1
Toimintakulut	-315	-284		-284	-269	15	-5,2
Toimintakate	26	6		6	9	3	51,8
Maaseutu- ja työllistämispalvelut yhteensä							
Toimintatuotot	3 964	3 540		3 540	3 873	333	9,4
Toimintakulut	-4 402	-3 899		-3 899	-4 246	-347	8,9
Toimintakate	-438	-359		-359	-373	-14	3,9

2.2.4 PERUSTURVALAUTAKUNTA

PERUSTURVALAUTAKUNTA	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk. %
1000 euroa							
Myyntituotot	87	45		45	69	24	53,0
Maksutuotot	1 704	1 587		1 587	1 801	214	13,5
Tuet ja avustukset	291	344		344	277	-66	-19,2
Muut toimintatuotot	69	48		48	76	28	58,2
Toimintatuotot	2 150	2 023		2 023	2 223	200	9,9
Henkilöstökulut	-5 671	-5 585		-5 585	-5 683	-99	1,8
Palvelujen ostot	-15 039	-14 396	-1 022	-15 418	-15 576	-157	1,0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-349	-360		-360	-373	-13	3,6
Avustukset	-1 448	-1 561		-1 561	-1 357	204	-13,1
Muut toimintakulut	-394	-432		-432	-440	-9	2,0
Toimintakulut	-22 902	-22 333	-1 022	-23 355	-23 429	-74	0,3
Toimintakate	-20 752	-20 310	-1 022	-21 332	-21 206	126	-0,6
Poistot	-71	-38		-38	-52	-14	37,8

Hallinto ja toimisto

Hallinto ja toimisto 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk. %
Toimintatuotot	11				3	3	
Toimintakulut	-300	-290		-290	-241	49	-16,9
Toimintakate	-289	-290		-290	-238	52	-17,9

2.2.4.1 Sosiaalipalvelut

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Strateginen tavoite

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Ehkäisevien sekä varhaisen vaiheen palvelujen, toimintojen ja työotteen vahvistaminen korjaavien palvelujen käytön vähentämiseksi	<p>Ongelmien ehkäisyn näkökulma huomioidaan asiakastyössä. Kunnassa pohditaan päätösten ihmisvaikutuksia.</p> <p>Ongelmia pyritään ratkaisemaan eri sektoreiden välisellä yhteistyöllä. Vahvistetaan hyvinvointia antamalla tukea erilaisissa elämäntilanteissa oleville yksilöille ja perheille, jotta he selviytyvät arjen tilanteista.</p>	<p>Lastensuojelun avohuollolisten tukitoimien piirissä 0–17 –vuotiaita vuoden aikana, % vastaavan ikäisestä väestöstä ≤ 6,5 %</p> <p>Kodin ulkopuolelle sijoitetut 0–17 –vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä ≤ 1,3 %</p> <p>Uusien huostaanottojen määrä vuoden aikana ≤ 1</p>	<p>Toteutunut</p> <p>Ei toteudu. Kodin ulkopuolelle sijoitettuja oli 1,6 % kunnan 0–17 - vuotiaista.</p> <p>Ei toteudu. Uusia huostaanottoja tehtiin kaksi.</p>

		Toimeentulotukea saaneet henkilöt vuoden aikana, % asukkaista ≤ 9 %	Toteutunut
		Pitkäaikaistyöttömät, % työttömistä vuoden aikana ≤ 23 %	Toteutunut
		Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuneiden määrä vuoden aikana ≥ 50	Toteutunut

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

1. Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Sosiaalipalvelujen uusien palveluprosessien vakiinnuttaminen	Kehitetään työkäytäntöjä ja sisäisiä palvelurakenteita asiakaslähtöisemmiksi ja taloudellisimmiksi.	Hakemusten käsittely ja palvelutarpeen arviointi moniammatillisissa työryhmissä, tot. 100 %	Toteutunut
	Asiakkaiden tarpeiden ja tilanteiden tunnistamisessa, toimintakyvyn arvioinnissa ja päätöksenteossa hyödynnetään työryhmän ammattitaitoa.	Hakemusten käsittelyn/päätöksenteon toteutuminen lakisäateisessä määräajassa, tot. 100 %	Toteutunut
	Toiminnassa on huomioitava lainsäädäntö, avustusten taso, standardit ja painotukset	Toimenpiteitä aiheuttaneiden oikaisuvaatimusten määrä vuoden aikana ≤ 1	Toteutunut

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi

- palvelujen kysyntä ja tarve lisääntyvät ennakoitua enemmän eri palveluissa
- kustannukset lisääntyvät (myös vaihtoehtokustannukset)
- hakemusten käsittely viivästyy
- lakisäateisten määräaikaisten ylityksistä aiheutuu uhkasakon mahdollisuus
- toimenpiteitä aiheuttavien oikaisuvaatimusten määrä lisääntyy
- keskeiset palvelut ja hallinnolliset tehtävät ovat liiaksi yksittäisten henkilöiden vastuulla, varahenkilöt puuttuvat

Miten riskit hallitaan/miten niihin voidaan reagoida

- vammaispalvelun ym. asiakasohjeistuksia kehitetään
- vammaispalvelujen ja kehitysvammahuollon asiakasprosessien toimivuutta kehitetään edelleen tehtäväjako uudistamalla

- tarkistetaan asiakaskriteerit
- varahenkilöjärjestelyä kehitetään
- keskittyminen perustehtäviin
- uusi asiakastietojärjestelmä helpottaa tiedonkeruuta, yhtenäistää toimintatapoja ja nopeuttaa tiettyjä työkäytänteitä

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittymiseen

Vuonna 2014 lastensuojeluilmoituksia tehtiin 88, pyyntöjä lastensuojelutarpeen arvioimiseksi 11 sekä yksi hakemus lastensuojelupalveluihin, yhteensä 100 kpl (2013 yhteensä 88 kpl). Lastensuojeluilmoitusten määrä lisääntyi edellisvuodesta 14 %, mutta määrä on edelleen oleellisesti vähemmän kuin ennen vuotta 2013.

Lastensuojelutarpeen selvityksiä päätettiin vuoden 2014 aikana 42 (v. 2013 selvitystä). Selvitystyöskentelyn perusteella aloitettiin 12 lapsen suunnitelmallinen lastensuojelun asiakkuus ja 3 lasta ohjattiin ehkäisevien ja peruspalvelujen piiriin. Kolmen kuukauden määräaika lastensuojelutarpeen selvityksissä ylittyi vuonna 2014 7 % (2 kpl) tehdyistä selvityksistä ja kaikki lastensuojelulain mukaiset lastensuojeluilmoitukset ja pyynnöt lastensuojelutarpeen arvioimiseksi on käsitelty lastensuojelulain mukaisesti 7 arkipäivän kuluessa.

Lastensuojelun avohuollon suunnitelmallisen työn asiakkaina oli vuoden aikana yhteensä 35 eri lasta (v. 2013 48 lasta) ja lisäksi lastensuojelutarpeen selvitystyöskentelyssä asiakkaina 26 sellaista lasta, joiden asiakkuus ei jatkunut lastensuojelussa, yhteensä 61 lasta (vuonna 2013 85 lasta), eli 6 % kunnan 0–17-vuotiaista. Uusia avohuollon asiakkaita tuli palvelujen piiriin 12 ja 14 asiakkuutta päättyi. Lastensuojelun asiakkaina vuoden aika olleiden lasten kokonaismäärä väheni oleellisesti (28 %) edellisvuodesta. Ehkäisevää työtä tehostamalla on lasten ja perheiden avun tarpeeseen mahdollista tarjota apua aikaisemmassa vaiheessa ennen pulmien kärjistymistä lastensuojelun palveluita vaativaksi. Tavoitteena on ollut tukea lasten kasvuja kehitystä kotiympäristössä. Palvelurakenteen puutteena on ollut lasten- ja nuorisopsykiatrian palveluiden huono saatavuus paikkakunnalta, jolloin niitä on osittain jouduttu korvaamaan lastensuojelun palveluilla. Avohuollon tukitoimena järjestettiin kunnan oman toiminnan ohella muun muassa ostopalveluna hankittua tehostettua perhetyötä sekä ammatillista tukihenkilötoimintaa ja perheväkivaltatyötä.

Kodin ulkopuolelle eripituisiksi jaksoiksi sijoitettuna oli vuoden aikana 17 lasta (vuonna 2013 samoin 17 lasta) 1,6 % kunnan 0–17 -vuotiaista. Kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista viisi oli sijoitettuna avohuollon lyhytaikaisena tukitoimena kuntouttavalle jaksolle. Kiireellisen sijoituksen päätöksiä tehtiin kaksi (v. 2013 tehtiin 4 päätöstä) ja uusia huostaanottoja tehtiin kaksi (2013 tehtiin yksi uusi huostaanotto). Vuoden lopussa huostassa oli yhdeksän lasta eli 0,9 % kunnan 0-17 -vuotiaista lapsista (vuonna 2013 10 lasta). Kunnan jälkihuoltovelvoitteen piirissä oli vuoden aikana yhdeksän 18–21 -vuotiaista nuorta ja yksi alaikäinen lapsi.

Perhetyö jakautui ennaltaehkäisevään perhetyöhön ja lastensuojelun avohuollon tukitoimena annettavaan perhetyöhön. Asiakkaina ehkäisevässä työssä oli 14 perhettä, joissa oli yhteensä 38 (0–17 -vuotiaista) lasta. Perheet ohjautuivat neuvolan, päivähoidon tai sosiaalityön kautta sekä myös itse yhteyttä ottaen, mikä kertonee ehkäisevän perhetyön juurtumisesta Hankasalmeella. Lastensuojelun perheitä oli 12, joissa oli yhteensä 29 alle 18-vuotiaista lasta.

Perheet ovat voineet myös työskentelyn aikana muuttua ehkäisevän työn perheestä lastensuojelun perheeksi tai lastensuojelun asiakkuuden päätyttyä on voitu jatkaa ehkäisevän työn perheenä. Perhetyöntekijä toimi työparina sosiaalityöntekijälle 24:ssä lastensuojelutarpeen selvityksessä.

Toimeentulotuen lakisääteisiä käsittelyaikoja pystyttiin noudattamaan vuonna 2014. Terveyden ja hyvinvoinninlaitoksen ohjeistama käsittelyaikaseuranta toteutettiin kaksi kertaa vuoden aikana. Lokakuun seurantajakson aikana toimeentulotukihakemuksia saapui yhteensä 105. Hakemuksista 5,7 % käsiteltiin samana tai seuraavana arkipäivänä ja 93,3 % käsiteltiin seitsemän arkipäivän kuluessa hakemuksen saapumisesta. Alkuvuodesta ja lomakauden aikana hakemuksista yksi prosentti ylitti lakisääteisen seitsemän arkipäivän käsittelyajan. Toimeentulotukea saaneiden perheiden määrä vuoden aikana oli 259. Vuonna 2013 perheitä oli 272, joten perheiden määrä väheni 13:lla. Toimeentulotukea saaneita henkilöitä oli 479 (vuonna

2013 oli 450). Toimeentulotuen bruttomenot vähentyivät vuodesta 2013 noin 35 000 euroa. Toimenpiteitä aiheuttavien oikaisuvaatimusten määrä ei lisääntynyt vuoden aikana.

Omaishoidon tukea sai vuoden 2014 aikana 49 eri henkilöä (61 v. 2013), heistä yli 75-vuotiaita oli 26 henkilöä, mikä on 3,7 % ikäluokasta (valtakunnallinen suositus on 5–6 %). Alle 18-vuotiaita oli 10 henkilöä. Perhetyöntekijä teki omaishoidon tuen selvityskäyntejä kolmessa perheessä vuonna 2014.

Toimintakeskus-asuntola Mäkituvan kirjoilla oli vuoden 2014 aikana asiakkaita yhteensä 33 (tuettu ja ohjattu asuminen sekä työ- ja päivätoiminta). Asiakkaista kaksi oli ulkopaikkakuntalaisia Hankasalmella perhehoidossa asuvia henkilöitä, jotka kävivät toimintakeskuksessa työtoiminnassa. Toimintakeskuksen 30-vuotisjuhlia vietettiin 17.5.14 monipuolisen ohjelman ja myyjäisten merkeissä. Perusturvan palvelurakenteen kehittämisprosessin yhteydessä kehitysvammahuollon avopalveluohjaaja siirtyi vanhuspalveluihin. Toimintakeskuksen ohjaajat ovat sen jälkeen vastanneet ohjaustyön lisäksi muun muassa päivä- ja työtoiminnassa käyvien asiakkaiden palvelusuunnitelmien laatimisesta, avotyöntekijöiden työvalmennuksesta sekä toimintakeskuksen muista hallinnollisista tehtävistä ja toimistotöistä. Tällöin myös kehitysvammaisten henkilöiden erityishuolto-ohjelmien laadinta siirtyi aikuissosiaalityöntekijän tehtäviin samoin kuin ostetut päivä- ja työtoimintapalvelut. Päivä- ja työtoimintoja ostettiin kahdeksalle henkilölle. Aikuissosiaalityöntekijä on vastannut myös 1.11.2014 alkaen sosiaalihuoltolain mukaisten asumispalvelujen ostopalvelujen asiakkuuksista, joissa on seitsemän henkilöä.

2. Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Henkilöstön työhyvinvoinnin ja ammattitaidon ylläpitäminen	Erilaiset työturvallisuusriskit minimoidaan ja järjestetään mahdollisuus ammattitaidon ylläpitämiseen ja kehittämiseen koulutuksen avulla.	Henkilöstökyselyn kysymykset 8,9,19,27 ka ≥ 4	Toteutunut
		Kysymys 17 ka ≤ 2	Toteutunut
		Sairauspoissaolot kaikilla ≤ 7 pv/v	Toteutunut
		Kehityskeskustelut 1 krt/v, tot. 100 %	Toteutunut
		Koulutuspäivät/hlö/v ≥ 3 pv	Toteutunut

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi

- työpaine ja kuormitus lisääntyvät
- laskutusprosessin hallitsee vain yksi toimistosihteeri
- sosiaalityössä suosituksia pienemmät resurssit

Miten riskit hallitaan/miten niihin voidaan reagoida

- työyhteisöpalaverit pidetään säännöllisesti viikoittain
- työryhmätyöskentelyä hyödynnetään useammin
- työkuormitusta seurataan säännöllisesti liiallisen työpaineen ehkäisemiseksi
- sijaisia palkataan henkilöstön pidempien poissaolojen ajaksi
- tarvittaessa hyödynnetään ostopalveluita

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittymiseen

Työyhteisöpalaverit on pidetty säännöllisesti viikoittain. Kehityskeskustelut on käyty vuosittain. Lisäksi on järjestetty tyhy-toimintaa. Riittävien resurssien varmistaminen lastensuojelutyössä on ollut haasteellista. Lastensuojelutarpeen selvityksissä sosiaalityöntekijät toimivat työparina mahdollisuuksien mukaan. Lastensuojelun sosiaalityöntekijälle on järjestetty työpariapua myös ostopalveluna. Sijaisia ei ole palkattu vuosilomien ajaksi. Perhetyöntekijä toimi 8 viikkoa sosiaalityöntekijän sijaisena, jolloin perhetyötä tarjottiin vain lastensuojelun perheille. Laskutusprosessin osalta toimistosihteerin sijaiseksi on nimetty sosiaalipalvelusihteerin. Työterveyshuolto teki tarkastuskäynnin toukokuussa Toimintakeskus-asuntolassa. Saadun raportin perusteella toteutettiin vaaditut toimenpiteet työolojen parantamiseksi.

Tehtävä:

Sosiaalihuoltolain sekä muiden sosiaalihuollon erityislakien (lastensuojelulaki, vammaispalvelulaki, kehitysvammalaki, päihdehuoltolaki, toimeentulotukilaki, perhehoitajalaki, omaishoidontukilaki) mukaisten palvelujen järjestäminen kuntalaisten hyvinvoinnin turvaamiseksi ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- Kehitysvammapalveluilla autetaan asiakkaita, joiden toimintakyky on häiriintynyt synnynnäisesti tai kehitysiässä saadun sairauden, vian tai vamman vuoksi
- Lastensuojelulla turvataan lapsen oikeus turvalliseen ja virkeitä antavaan kasvuympäristöön, tasapainoiseen ja monipuoliseen kehitykseen ja vaikutetaan kasvuolosuhteisiin sekä tuetaan vanhempia heidän kasvatustehtävässään ja toteutetaan yksilö- ja perhekohtaista lastensuojelua
- Vammaispalveluilla edistetään vammaisen henkilön edellytyksiä elää ja toimia muiden kanssa yhdenvertaisena yhteiskunnan jäsenenä sekä ehkäistään ja poistetaan vammaisuuden aiheuttamia haittoja omaisten ja eri yhteistyötahojen kanssa
- Myöntämällä toimeentulotukea sekä toteuttamalla aikuissosiaalityötä ja palveluohjauksellista työtä tuetaan, ohjataan ja neuvotaan asiakkaita omatoimisuuteen ja itsenäiseen selviytymiseen, mikäli asiakkaan omat voimavarat tai tulot eivät riitä
- Myöntämällä omaishoidontukea sekä järjestämällä perhehoitoa ja asumispalveluja mahdollistetaan vanhusten ja vammaisten henkilöiden tarpeenmukainen hoito osana tarkoituksenmukaista palvelu- ja hoitoketjua

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Eri-ikäisten asiakkaiden palveluketjujen tarkastelu taloudellisuuden ja asiakaslähtöisyyden näkökulmasta
- Ehkäisevän työn näkökulman vahvistaminen eri palveluissa
- Eri sektoreiden välisen yhteistyön hyödyntäminen nuorten yhteiskuntatakuun edistämässä ja pitkäaikaistyöttömyyden hoidossa
- Yhteistyömahdollisuuksien hyödyntäminen eri hallintokuntien ja lähikuntien kesken huomioiden kunta- ja palvelurakennemuutosten eteneminen sekä seudulliset hyvät käytännöt ja toimintamallit

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Lastenvalvojapalvelut siirtyivät Jyväskylän kaupungin lapsioikeudelliselle yksikölle ostopalvelusopimuksena 1.9.2014 alkaen lukuun ottamatta isyyden selvittämiä ja niihin liittyviä huoltosopimuksia. Jyväskylän kaupunki on tuottanut Hankasalmen kunnalle psykologipalvelut Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskuksen perustamisesta lähtien. Suoritteista noin 30 % kohdentuu koulupsykologiseen työhön. Vammaisneuvoston kaksivuotinen toimikausi päättyi vuoden 2014 lopussa. Vammaisneuvosto kokoontui vuoden 2014 aikana neljä kertaa ja järjesti Tasa-arvonpäivän keskustelutilaisuuden 19.3.2014 yhdessä seurakunnan kanssa sekä esteettömyyskartoituksen Hankasalmen kirkonkylällä 24.10.2014 yhdessä vanhusneuvoston kanssa.

Perhetyö suunnitteli ja järjesti yhteistyössä Hankasalmen Omaishoitajat ja Läheiset -yhdistyksen Polkuja-hankkeen, MLL:n, seurakunnan, 4H-yhdistyksen, SPR:n ja kulttuuritoimen kanssa perheille tarkoitetun Lasten Oikeuksien päivän tapahtuman "Lapsella on oikeus" Monitoimitalolla 22.11.2014, johon osallistui noin 150 kävijää. Keski-Suomen pienten kuntien perhetyöntekijöiden tapaamisia toteutui viisi kertaa.

Kuntouttavan työtoiminnan piirissä oli vuonna 2014 yhteensä 54 eri henkilöä ja keskimäärin 28 henkilöä kuukaudessa. Kuntouttavan työtoiminnan päiviä oli yhteensä 3008. Pitkäaikaistyöttömiä oli 21,3 % kaikista työttömistä vuonna 2014.

Kuntouttavana työtoimintana toteutettiin neljä ryhmätoimintaa vuonna 2014.

- Naisten ryhmään osallistui viisi pitkäaikaistyötöntä. Ryhmässä harjoitettiin erilaisia kädentaitoja osallistujien osaamisen ja toiveiden mukaisesti. Ryhmän kesto oli kolme kuukautta.
- Nuorten Startti-ryhmä toteutettiin yhteistyössä nuorisotoimen kanssa. Ryhmätoimintaan osallistui 6 työtöntä nuorta, lisäksi toiminnassa oli mukana Taitotuvalla olevat nuoret. Toiminnasta vastasi etsivä nuorisotyöntekijä Eija Jalkanen.
- Kunnan viheralueiden hoitotöissä oli kolme pitkäaikaistyötöntä miestä. Ryhmän ohjaamisesta vastasivat palveluohjaajat vuoroviikoin.
- Metsätyöryhmä toteutettiin kaksi kertaa. Ryhmissä oli yhteensä 13 pitkäaikaistyötöntä henkilöä. Ryhmäohjauksesta vastasi työsuunnittelija Sanna Hänninen. Ryhmä teki metsänhoidollisia sekä kunnostus- ja huoltotöitä kunnan viheralueilla.

Kunnan työyksiköt osallistuivat aktiivisesti kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen ja yksiköille maksettiin päiväkorvausta yhteensä 15 947,97 €. Aktivointisuunnitelmia tehtiin pitkäaikaistyöttömille joka toinen viikko, 4–6 suunnitelmaa päivässä. Palveluohjaaja aloitti sosionomiopinnot elokuussa 2014, jonka vuoksi kuukausittainen työaika on ollut elokuusta alkaen noin 75 %. Toinen määräaikainen palveluohjaaja jatkoi koko vuoden 50 %:n työajalla.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Sosiaalipalvelujen nettokustannukset 5.223.004 €/5310	euroa/asukas	891	927	855	983
Toimeentulotuen kustannukset 222.185 €/netto/5310 495.093 €/brutto/5310	euroa/asukas (netto) euroa/asukas (brutto)	90 150	70 140	62 127	42 93
Vammaispalvelulain mukaisten palvelujen ja taloudellisten tukitoimien menot 932.693 €/5310	euroa/asukas	138	150	145	175

Henkilöstön määrä

Tuloyksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	10	10,3	11	10	-1
Sijaiset	2,7	0,8	0,5	1,2	0,7
Työllistetyt					
Muut määräaikaiset		1	1	1	
Oppisopimus	1				
Yhteensä	13,7	12,1	12,5	12,2	-0,3

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Sosiaalipalvelut 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Sosiaalityö							
Toimintatuotot	92	57		57	69	12	20,9
Toimintakulut	-1 814	-1 492	-122	-1 614	-1 888	-274	17,0
Toimintakate	-1 722	-1 435	-122	-1 557	-1 819	-262	16,8
Vammaispalvelut							
Toimintatuotot	33	16		16	15	-1	-6,2
Toimintakulut	-926	-846		-846	-950	-105	12,4
Toimintakate	-893	-830		-830	-935	-106	12,7
Toimeentulotuki							
Toimintatuotot	301	355		355	273	-82	-23,1
Toimintakulut	-746	-841		-841	-682	159	-18,9
Toimintakate	-444	-486		-486	-409	77	-15,8
Toimintakeskus-Asuntola							
Toimintatuotot	91	90		90	85	-4	-4,5
Toimintakulut	-370	-403		-403	-349	54	-13,4
Toimintakate	-279	-313		-313	-263	50	-16,0
Omaishoito ja perhehoito							
Toimintatuotot	122	122		122	124	2	1,9
Toimintakulut	-489	-585		-585	-481	104	-17,8
Toimintakate	-367	-463		-463	-357	106	-22,9
Muut sosiaalipalvelut							
Toimintatuotot	43	29		29	41	11	38,0
Toimintakulut	-1 102	-938		-938	-1 243	-305	32,5
Toimintakate	-1 059	-909		-909	-1 202	-294	32,3
Sosiaalipalvelut yhteensä							
Toimintatuotot	682	668		668	607	-62	-9,2
Toimintakulut	-5 446	-5 103	-122	-5 225	-5 592	-367	7,0
Toimintakate	-4 764	-4 435	-122	-4 557	-4 985	-428	9,4

2.2.4.2 Vanhuspalvelut

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Strateginen tavoite

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Laitosvaltainen palvelurakenne korvataan avo- ja asumis-palveluilla.	Ikäihmisten kotona tai kodinomaisissa olosuhteissa asuminen varmistetaan hyvin suunnitellulla ja joustavalla palvelurakenteella hyväksytyt vanhuspalvelustrategian, laatusuositusten ja vanhuspalvelulain mukaisesti.	Laitoshoidossa hoidetaan enintään 3 % kunnan yli 75-vuotiaista. 90 % yli 75-vuotiaista asuu omassa kodissaan. Säännöllisen kotihoidon piirissä 13–14 % yli 75-vuotiaista. Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneet asiakkaat vuoden aikana, % vastaavanikäisestä väestöstä ≥ 4 %	Toteutunut. Laitoshoidossa on ollut 2,6 % yli 75-vuotiaista (31.12.). Toteutunut. 97,4 % yli 75-vuotiaista asuu omassa kodissaan ml. palveluasuminen (31.12.). Ei toteudu. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli 11 % yli 75-vuotiaista (30.11.). Ei toteudu. Omaishoidon tuen 75 vuotta täyttäneitä asiakkaita oli 3,7 % vastaavanikäisestä väestöstä vuoden aikana.

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
1. Metsätähti muutetaan tehostetun palveluasumisen yksiköksi	Palvelutalon asukaspaikkoja saadaan lisää remontoimalla nykyisen työterveyshuollon tilat palveluasunnoiksi. Asunnot lisääntyvät 16:sta 20:een vuoden 2015 alusta. Tehostetussa palveluasumisessa henkilöstömitoituksen tulee olla 0,6 nykyisen 0,4 sijaan.	Henkilöstön rekrytointisuunnitelmat valmistuneet 9/2014 mennessä, tot. 100 % Ts 2015 sisältää henkilöstö- ja saneerausvarauksen, tot. 100 %	Toteutunut. Sote-henkilöstön kanssa on käyty YT-neuvottelut mahdollisista uudelleen sijoitteluista. Muutokset ovat toteutuneet loppukesästä 2014. Metsätähti muuttui tehostetun palveluasumisen yksiköksi 1.7. Toteutunut osittain. Henkilöstömitoitus on noin 0,56.
2. Uuden palvelukulttuurin sisäistäminen osana tiimityötä asiakaslähtöisessä kotihoito- ja hoivatyössä.	Vuonna 2013 alkanutta koko henkilöstön muutuskoulutusta jatketaan palvelurakenteen uudistamiseen liittyen.	Koulutussuunnitelma laadittu 3/2014 mennessä, tot. 100 % Henkilöstön koulutus toteutunut 12/2014 mennessä, tot. 100 %	Ei toteudu. Toteutunut osittain.

3. Vanhuspalvelustrategian päivittäminen.	Vanhuspalvelustrategia tulee päivittää vastaamaan vanhuspalvelulain edellyttämiä muutoksia.	Suunnitelma ikääntyneen väestön tukemiseksi hyväksytään valtuuston kokouksessa 6/2014	Ei toteudu. Vanhuspalvelupäällikkö siirrettiin omasta tehtävästään palvelurakenteen muutosprosessiin ja loppuvuodesta perusturva-johtajan sijaiseksi.
4. Vanhuspalvelujen riittävyyden ja laadun arviointi vuosittain.	Perusturvalautakunta arvioi palvelujen laatua ja riittävyyttä asiakaspalautteiden perusteella. Palvelujen käyttäjille ja henkilöstölle järjestetään kysely, jossa em. asioita selvitetään	TAK-arviointi tehty 8/2014, tot. 100 %	Toteutunut. TAK-arviointi ei ole toteutunut. Vanhuspalvelut on osallistunut THL:n koordinoimana "Koetun palvelun laadun" pilottiin. Arviointiin osallistui koko vanhuspalvelujen henkilöstö, asiakkaat ja omaiset.

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi

- alle 75-vuotiaiden asiakkaiden määrä lisääntyy samalla kun yli 75-vuotiaiden palvelutarve lisääntyy
- asiakkaista alle 75-vuotiaiden osuus 22 %
- pidentynyt elinikä lisää palvelujen tarvetta yli 80-vuotiailla
- kotona asuvat henkilöt yhä huonompikuntoisia ja monisairaita
- muistisairauksien lisääntyminen
- koulutetun henkilöstön riittävyys tulevaisuudessa
- lakisääteiset määrääjat eivät toteudu

Miten riskit hallitaan / miten niihin voidaan reagoida

- ennalta ehkäisevä työ (päiväkeskukset, hyvinvointia tukevat kotikäynnit, muistipl toiminta, neuvontapalvelut)
- riittävä henkilöstön resurssointi, myös sijaisuuksiin
- resursseja varattava myös alle 75-vuotiaiden hoitoon
- asumispalvelujen lisääminen tukemaan kotihoitoa ja vähentämään laitoshoidon
- asiakaspalautteen kerääminen
- vanhusneuvoston roolin vahvistaminen ja mukaan ottaminen suunnitteluun ja arviointiin

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittämiseen

Vanhuspalveluissa henkilöstömenot ovat 74 % kaikista kustannuksista. Palvelujen ostot (mm. pesulapalvelut, kuljetuspalvelut, ravitsemuspalvelut) ovat 17 % kustannuksista. Aineet tarvikkeet ja tavarat ovat 2 % kustannuksista. Muut toimintakulut (vuokrat) ovat 7 % kustannuksista. Vanhuspalvelut alittivat noin 80 500 euroa alkuperäisen talousarvion. Sijaistyövoimaa jouduttiin palkkaamaan henkilöstön pidempien poissaolojen ajaksi, jotta pystyttiin varmistamaan monisairaiden asiakkaiden välttämättömät päivittäiset palvelut. Kotihoidossa jouduttiin lisäämään henkilöstöä myös ilta- ja viikonlopputyöhön.

Sijaismäärärahat ylittyvät vanhuspalveluissa 278.580 €. Terveysaseman tiloista löytyneen asbestin ja siitä seuranneen sulun vuoksi kotihoito haki asiakkaiden laboratorionäytteitä ja teki haavahoitoja. Vastuu kehitysvammaisten asuntolan asiakkaiden palveluista siirtyi kotihoitoon. Samoin työntekijät siirtyivät osaksi kotihoidon tiimiä. Muutos mahdollistaa resurssien ja työkuormituksen tasaamisen asiakastarpeen mukaisesti. Kotihoidon sairaanhoitajan työpanosta on kohdennettu palvelutarpeen arviointikäynteihin, omaishoidontuen käynteihin ja neuvontapalveluihin. Kotihoitoon perustettiin elokuussa kotiutustiimi, jossa työskentelee lähihoitaja ja sairaanhoitaja. Heidän tehtävänä on tehostaa kotiutuksia terveyskeskussairaaloista kotiin ja

samalla hillitä kasvaneita kustannuksia. Vanhuspalvelupäällikkö ja kunnanjohtaja kävivät Kyllön sairaalan henkilöstöpalaverissa tiedottamassa kotiutustiimin toiminnasta.

Kaikille kalenterivuonna 80 vuotta täyttäneille henkilöille tarjottiin mahdollisuutta ennaltaehkäisevään kotikäyntiin ja terveydenhoitajan tarkastukseen. 80 vuotta täyttäviä oli 48 henkilöä, joista 10 oli jo palvelujen piirissä. Kaikkiaan 36 henkilöä otti vastaan tarjotun kotikäynnin. Päivärannan päiväkeskus toimi viitenä päivänä viikossa koko vuoden, Metsätähden päiväkeskus lakkautettiin 1.4.2014 alkaen.

Metsätähden päiväkeskuksen asiakkaat siirtyivät kirkonkylän päiväkeskukseen ja henkilökunta Metsätähden palvelutaloon. Hoidon porrastusta seurattiin RaVa-indeksin avulla. Kotihoidon tukipalveluaterian rinnalle aloitettiin Menuat-ateriapalvelukokeilu. Kokeilussa oli alkuvaiheessa 13 asiakasta. Saatujen hyvien kokemusten ja asiakaspalautteen jälkeen kokeilua jatkettiin vuoden 2015 toukokuulle saakka, tavoitteena on asiakasmäärän lisääminen. Kotirannan palvelutalon rakentaminen jatkui ja harjannostajaiset olivat 6.2. Ensimmäiset asukkaat muuttivat taloon 5.8. Metsätähden palvelutalo muuttui nopeutetulla aikataululla tehostetun palveluasumisen yksiköksi 1.7. Metsätähden laajennuksen ja sairaalan muutostöiden suunnittelu aloitettiin. Kaikkiin palvelutaloihin tehtiin työsuojelutarkastukset vuoden aikana. Kaikissa palvelutaloissa aloitti uudet esimiehet heinä-elokuussa. Kotihoidossa tutustuttiin eri toiminnanohjausjärjestelmiin ja toiminnanohjaus otetaan käyttöön vuoden 2015 aikana kotihoidossa.

Moniammatillinen vanhustenhuollon yhteistyöryhmä (SAS) kokoontui kerran viikossa. Ryhmän tehtävänä on suunnitella, arvioida ja sijoittaa asiakkaita tarkoituksenmukaisiin hoitopaikkoihin. Sairaalan kotiutushoitaja osallistui yhteistyöryhmän kokoontumisiin sekä kotiutusprosesseihin yhteistyössä kotihoidon, kotiutustiimin, keskussairaalan ja terveyskeskussairaaloiden kanssa. Yksi perhehoitaja vastasi omaishoitajien vapaiden aikaisesta hoidosta (4 paikkaa), Metsätähden palvelutaloon lisättiin kaksi paikkaa omaishoidon vapaan aikaiseen hoitoon. Sairaalassa on ollut myös mahdollisuus jaksohoitoon hoidollisesti perustelluista syistä. Säännöllisen kotihoidon piirissä oli vuoden aikana 18,37 % (n=129) +75-vuotiaista.

Säännöllisen kotihoidon asiakkaista 22,5 % (n=29) oli alle 75-vuotiaita. Kotihoidon tukipalveluita (ateria-, kuljetus- ja turvapalvelut) saaneita asiakkaita oli yhteensä 222, joista 75 vuotta täyttäneitä oli 179. Kotihoidon laskentahetkellä (Hilmo-tilasto) 30.11.2013 asiakkaita oli kaikkiaan 148, joista säännöllisen palvelun piirissä oli 114 ja tilapäistä palvelua sai 34 henkilöä. Asiakkaista 76 (66 %) oli 75 vuotta täyttäneitä. Kunnassa oli 31.12.2013 75 vuotta täyttäneitä henkilöitä 702. ”Oma tupa, oma lupa -hankkeessa (Kaste) pilotoitiin ”Koetun palvelun laadun” -kyselyä kotihoidossa. Kysely toteutettiin samalla lomakkeella sekä asiakkaille, omaisille että työntekijöille.

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Henkilöstön työhyvinvoinnin ja ammattitaidon ylläpitäminen vähintään nykyisellä tasolla.	Varmistetaan henkilöstön riittävä osaaminen koulutuksella. Varmistetaan henkilöstön jaksaminen erilaiset työturvallisuusriskit minimoiden ja työolosuhteita parantamalla.	Koulutuspäivät ≥ 3 pv/hlö/v Sairauspoissaolojen ka. ≤ 20 kalenteripv/hlö/v.	Toteutunut osittain, ka 1 pv/hlö/v. Henkilöstölle on järjestetty sisäisiä 2-4 tunnin mittaisia koulutuksia. Ei toteudu. Sairauspoissaoloja > 20 kalenteripäivää/hlö/v.

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumislle

- työpaine ja kuormitus lisääntyvät asiakasmäärien kasvaessa ja asiakkaiden toimintakyvyn laskiessa
- yksipuolisen palvelujärjestelmän aiheuttamat paineet kotihoidolle
- keskeiset tehtävät ja palvelut yksittäisten työntekijöiden vastuulla

Miten riskit hallitaan / miten niihin reagoidaan

- säännölliset tiimipalaverit kerran viikossa
- kehityskeskustelut vuosittain
- koulutussuunnitelman tekeminen kattavasti koko vanhustenhuoltoon
- varhaisen välittämisen keskustelujen käyminen
- varahenkilöjärjestelmän kehittäminen

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittämiseen

Kaikille Titania-työvuorosuunnittelua käyttäville esimiehille järjestettiin koulutusta työvuorosuunnittelusta. Lisäksi esimiehet osallistuivat KVTES-koulutukseen, koskien jaksotyöajan muutoksia 1.6.15 alkaen. Osa esimiehistä osallistui Kaste-hankkeen järjestämään johtajien valmennukseen "Osallistuva johtaminen" x 4. Vanhuspalveluissa otettiin esimiestyön tukemiseksi käyttöön SPB-malli, eli suoriteperusteinen budjetointi, johon esimiehet saivat koulutusta. Valviran järjestämään omavalvontasuunnitelmakoulutukseen osallistuivat kaikki esimiehet. Koko henkilöstölle järjestettiin koulutusta potilasturvallisuudesta (haipro) ja ravitsemuksesta. Tiimipalaverit pidettiin viikoittain. Myös pienempiä toimipistekohtaisia palaveriteita pidettiin. Kehityskeskustelut käytiin henkilöstön kanssa. Sote-esimiesten säännölliset palaverit aloitettiin kerran kuukaudessa perusturvajohtajan johdolla.

Vuoden 2014 aikana kotihoidon henkilöstöstä oli yksi työntekijää äitiyslomalla/hoitovapaalla, neljä työntekijää teki 30 viikkotyötuntia ja yksi työntekijä 50 % työaikaa. Kaksi kodinhoitajan tehtävänimikettä muutettiin lähihoitajiksi. Pitkiä sairauspoissaoloja (yli 30 pv) kotihoidossa (ml. Metsätähti) oli henkilötyövuosina laskettuna 1,03. Yksi kotihoidon lähihoitaja aloitti oppisopimuskoulutuksen päihde- ja mielenterveystyön suuntautumisopinnoissa. Vuoden 2014 aikana helmi-huhtikuun vanhuspalvelupäällikkö oli vapautettuna omasta tehtävästään viedäkseen läpi vanhuspalvelurakenteen muutosta ja tukemassa kunnanjohtajaa YT-neuvotteluissa. Kotihoidon palveluvastaava toimi vanhuspalvelupäällikön sijaisena ja kotihoidon sairaanhoitaja toimi kotihoidon palveluvastaavan sijaisena. Marras-joulukuun 2014 vanhuspalvelupäällikkö teki perusturvajohtajan sijaisuutta, oman työn ohella. Päivärannassa hoitoon osallistuvia vakituksia työntekijöitä on 22. Päivärannassa yksi työntekijä teki 60 % työaikaa ja kaksi 50 % työaikaa. Yksi työntekijä jäi eläkkeelle ja hänen toimensa on täytetty määräaikaista YT-prosessista johtuen. Lisäksi sairauslomia oli 2,4 htv vakinaisella henkilökunnalla, sijaisilla 0,4 htv. Kolme työntekijää oli äitiyslomalla/hoitovapaalla. Vanhuspalvelujen johtamista vahvistettiin palkkaamalla kaikkiin kolmeen palvelutaloon uudet esimiehet. Palvelutalojen ja kotihoidon esimiesten nimikkeet yhtenäistettiin palveluvastaaviksi. Vanhuspalveluissa tehtiin palvelurakenteen selvitys, jonka johdosta järjestettiin YT-neuvottelut mahdollisten henkilöstösiirtojen osalta. YT-prosessissa kuultiin 33 henkilöä.

Tehtävä: Hoito- ja huolenpitopalveluiden tuottaminen läpi koko palveluketjun

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- Kotihoito edistää kunnan asukkaiden hyvinvointia ammattitaitoisilla ja kokonaisvaltaisilla hoito- ja huolenpitopalveluilla yhteistyössä omaisten ja muiden tahojen kanssa ja tukee asukkaiden omatoimisuutta.
- Palveluasumisen toiminta-ajatuksena on antaa hoitoa ja huolenpitoa kodinomaisissa olosuhteissa vanhuksilla, jotka eivät enää selviydy tukitoimienkaan avulla omassa kodissaan.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Vanhusten palvelurakenteen muuttaminen avohoidon suuntaan vahvistamalla kotihoitoa ja palveluasumista sekä toteuttamalla muita vanhuspalvelujen strategian linjauksia, tavoitteita ja toimenpide-ehdotuksia
- Hoidon oikea kohdentaminen ja palveluprosessien sujuvuuden mahdollistaminen ja varmistaminen koko palveluketjun yhteistyötä tehostamalla
- Kotihoidon ennaltaehkäisevien kotikäyntien ja terveystarkastusten toteuttaminen kalenterivuonna 80 vuotta täyttävien luona sekä riskiryhmille
- Yhteistyön lisääminen eri hallintokuntien ja lähikuntien välillä huomioiden kunta- ja palvelurakennemuutoksen tuomat vaatimukset ja seudulliset mahdollisuudet
- Kaste-hankkeen hyödyntäminen vanhuspalvelujen kehittämisessä ja vanhuspalvelulain velvoitteisiin valmistautuminen ennakolta

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Muistisairaiden henkilöiden asuminen on pyritty keskittämään Päivärannan palvelukeskukseen. Vanhuspalveluiden palvelurakenneselvitykseen liittyen aloitettiin sairaalan ja Metsätähden saneerauksen suunnittelu. Metsätähden yöhoito aloitettiin 1.7. Kotirannan palvelutalo valmistui heinäkuussa.

Vanhuspalveluista osallistuttiin Kaste-hankkeen eri työryhmiin (mm. perhehoito, palvelutarpeen arviointi, johtaminen) ja muihin hankkeeseen liittyviin seudullisiin vanhuspalvelujen kokouksiin. Osallistuttiin myös eri tilaisuuksiin, joissa käsiteltiin Sote-uudistusta ja vanhuspalvelulakia. Vanhuspalvelulain toimeenpanossa noudatettiin annettuja aikatauluja ja ohjeistuksia. Vanhusneuvosto kokoontui neljä kertaa vuoden 2014 aikana ja vanhusneuvosto osallistui Keski-Suomen eläkeläisjärjestöjen ja Keski-Suomen liiton järjestämään Vanhusneuvostoseminaariin Revontulella.

MenuMAT Oy:n kanssa tehtiin sopimus MenuMAT-ateriapalvelun pilotoinnista, joka jatkuu vuoden 2015 puolelle. Lisäksi tutustuttiin kotihoidon toiminnanohjausjärjestelmiin. Pesulasopimus Mikkelin pesulan kanssa päättyi heinäkuun alusta. Sen jälkeen Pesulapalvelut on ostettu sairaanhoitopiiriin Pesulan liikelaitokselta.

Vuoden 2014 toimintasuunnitelmaan sisällytettiin toisen päiväkeskuksen lakkauttaminen. Valtuusto hyväksyi suunnitelman, jonka mukaan Metsätähden tehdään erilaisia muutostöitä vuosien 2014–2015 aikana.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Kotihoidon käyntien yksikkökustannukset (sis. kotihoidon ja Metsätähden kevyen palveluasumisen käynnit)					
1.839.349/brutto/5310	€/asukas (brutto)	324	332	311	346
1.839.349/67.000	€/käynti (brutto)	23	25	26	27
1.358.581/netto/67.000	€/käynti (netto)	19	22	23	20
Palveluasumisen kustannukset (Päiväranta)					
1.633.696/brutto/5310	€/asukas (brutto)	305	317	305	307
1.633.696/brutto/11.532	€/hoitopv (brutto)	142	146	139	141
1.202.195/netto/11.532	€/hoitopv (netto)	-	110	107	104

Palveluasumisen kustannukset (Kotiranta 1.7.2014 alk.) 377.615/brutto/5310 377.615/brutto/2931 269.482/netto/2931	€/asukas (brutto) €/hoitopv (brutto) €/hoitopv (netto)			93 140 109	71 128 92
Palveluasumisen kustannukset (Päiväranta ja Kotiranta) 2.011.313/brutto/5310 2.011.313/brutto/14.463 1.471.678/netto/14.463	€/asukas (brutto) €/hoitopv (brutto) €/hoitopv (netto)			398 139 108	379 139 102

Henkilöstön määrä

Tulosyksikkötasolla henkilötötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	59	48,8	61-74 (1.7.2014)	56,15	
Sijaiset	16,8	21,5	9-10,5	19,4	
Työllistetyt	4	4	4	2,79	-1,21
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus					
Yhteensä	79,8	74,3	74-88,5	78,34	

Vanhuspalvelut 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1. 2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Kotihoito							
Toimintatuotot	455	416		416	481	64	15,5
Toimintakulut	-1 782	-1 608		-1 608	-1 839	-231	14,4
Toimintakate	-1 328	-1 192		-1 192	-1 359	-167	14,0
Päiväkeskukset							
Toimintatuotot	42	22		22	33	11	48,8
Toimintakulut	-279	-234		-234	-177	57	-24,4
Toimintakate	-237	-212		-212	-144	68	-32,0
Palveluasuminen							
Toimintatuotot	427	488		488	610	122	25,0
Toimintakulut	-1 974	-2 502		-2 502	-2 443	59	-2,3
Toimintakate	-1 547	-2 014		-2 014	-1 834	180	-9,0
Vanhuspalvelut yhteensä							
Toimintatuotot	923	926		926	1 123	197	21,3
Toimintakulut	-4 035	-4 344		-4 344	-4 460	-115	2,7
Toimintakate	-3 112	-3 418		-3 418	-3 336	82	-2,4

2.2.4.3 Terveyspalvelut

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Strateginen tavoite

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Hyvinvointia ja terveyttä edistävien, laadukkaiden ja kustannustehokkaiden perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon palveluiden järjestäminen	Palvelujen tuottamista ohjaa vähintään vuosittain käytävissä sopimusohjausneuvotteluissa tarkistettu kuntalaisten palvelujen tarve. Palvelutuotannossa keskeistä on avoimuus tilaajan ja tuottajan välillä.	Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärikäynnit/ 1000 asukasta ≤ 2300	Toteutunut
		Perusterveydenhuollon muut avohoitokäynnit/ 1000 asukasta ≥ 1400	Toteutunut
		Perusterveydenhuollon avohoidon lääkärin potilaat yhteensä % väestöstä ≤ 75	Toteutunut
		Sairastavuusindeksi, ikävakioitu ≤ 118	Toteutunut. Kelan sairastavuusindeksi 117,3 (v. 2013)
Laitosvaltaista palvelurakennetta kevennetään tarjoamalla toimintakykyä ylläpitävää ja edistävää lyhytaikaishoitoa ja lääketieteellisesti perusteltua pitkäaikaishoitoa ja hoivaa.	Lyhytaikaisessa hoidossa keskeistä on sujuvien palveluketjujen varmistaminen, kuntouttava toiminta ja palveluohjaus kotona pärjäämisen tueksi. Pitkäaikaista hoitoa järjestetään terveydentilan edellyttäessä sairaalahoitoa.	Perusterveydenhuollon vuodeosastohoito, keskimääräinen hoitoaika ≤ 18 pv/hlö Hoitopäivien määrä ≤ 17 000 Pitkäaikaispotilaiden RAVA-indeksi ≥ 3 Erikoissairaanhoidon kitkalaskutuspäivät ≤ 5 pv/vuosi Hoitohenkilöstömitoitus hlö/ss = 0,625	Ei toteudu, hoitoaika oli keskimäärin 47 pv/hlö Keskim. hoitoaika lyhenyi lokajoulukuussa 2014, jolloin se oli 22,8 pv/hlö Etenee suunnitellusti, hoitopäiviä oli 15386 Toteutunut Toteutunut Ei toteudu, mitoitus on ollut ajoittain pienempi

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
1. Sairaalan toiminnan muutoksen käynnistäminen hyväksytyt suunnitelman mukaisesti huomioiden käytettävissä olevat tilat	1. Sairaalan toimintaa kehitetään vastaamaan kunnan asukkaiden palveluntarvetta yhteistyössä JYTen kanssa. Sairaansijoja vähennetään. Henkilöstö sitoutetaan muutoksen toteuttamiseen.	Projektin edistyminen suunnitellussa aikataulussa, tot. 100 % Henkilöstökustannukset ≤ ta 2013 Koulutuspäivät ≥ 3 pv/hlö/v	Etenee suunnitellusti Ei toteudu, henkilöstökuluissa ylitystä 8,72 % Toteutunut
2. Kotiutushoitajan toimenkuvan edelleen kehittäminen	2. Kotiutustoimintaa kehitetään siten, että kotiutushoitajan roolia pyritään vahvistamaan yhteyshoitajana sekä luomaan toimiva käytäntö hyvän kotiuttamisen toteuttamiseksi.	Sairauspoissaolot 90 %:lla ≤ 7 pv/v Vuodeosaston kuormitusprosentti ≤ 95 % Asiakastyytyväisyys ka 3,5/5	Ei toteudu Ei toteudu, kuormitus 102,3 % Ei toteudu, kyselyä ei ole toteutettu vuonna 2014

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiselle

- selviä tulevaisuuden suunnitelmia ei ole
- henkilöstön muutosvastarinta ja muutokseen sitouttamisen epäonnistuminen
- koulutetun henkilöstön pysyvyys epävarmassa tilanteessa
- koulutetun hoitohenkilökunnan rekrytointi tulevaisuudessa (eläköityminen)
- henkilöstön työssä jaksaminen
- lääkäriresurssien puuttuessa toiminta heikkenee
- mahdolliset toimitilojen muutokset saattavat aiheuttaa vaikeuksia päivittäiseen toimintaan

Miten riskit hallitaan ja miten niihin reagoidaan

- koko henkilökuntaa koskeva muutokseen valmentavaa koulutusta jatketaan vuonna 2014
- kaikki vuoden 2014 koulutusmäärärahat kohdennetaan em. koulutukseen
- työnohjaus
- henkilöstön sitouttaminen muutosprosessin kaikissa vaiheissa
- TYHY-päivä(t)
- toimitilaratkaisujen tarkoituksenmukainen suunnittelu ja toteutus yhdessä henkilökunnan kanssa
- yhteistyö teknisen toimen kanssa
- kotiutushoitajan työnkuvan edelleen kehittäminen muuttuvassa kontekstissa
- kotiutushoitajan työn jatkuvuuden varmistaminen tarvittaessa sijaistajajärjestelyin

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittymiseen

Sairaalan muutostöiden suunnittelutyö 16-paikkaiseksi kuntoutusosastoksi ja 11-paikkaiseksi palveluasumisyksiköksi aloitettiin 2014. Muutostöiden yhteydessä toteutetaan sairaalan muiden tilojen remontti. Tulevien toiminnallisten muutosten vuoksi yksi sairaanhoitajan tehtävä on jätetty täyttämättä. Sen sijaan osastonhoitajan virka on täytetty 1.3.2014 alkaen.

Sijaisten palkkakustannukset ylittyivät huomattavasti toteuman ollessa 140,96 %. Sijaistyövoimaa oli vuoden aikana osastolla 11,2 htv. Ennakoitua suurempi sijaistarve johtui useammasta tekijästä. Kolmella työntekijällä oli pitkä (yli 30 pv) sairausloma, yksi sairaanhoitajan toimi oli täyttämättä koko vuoden, yksi työntekijä oli hoitovapaalla, kolme työntekijää työskenteli osa-aikaisesti ja kaksi heistä osan vuotta.

Kunnan laitospaikkoja vähennettiin suunnitelman mukaisesti 48 paikasta 33 paikkaan palvelutalo Kotirannan valmistuttua elokuun alussa. Samalla aikaisemmin keväällä pidettyjen YT-neuvottelujen pohjalta kolme sairaanhoitajaa ja kolme perushoitajaa siirtyi työskentelemään muihin yksiköihin. Myös apulaisosastonhoitajan virka sairaalassa lakkautettiin. Syyskuussa 2014 kotiutushoitaja siirtyi osastotyöstä hoitamaan kokoaikaisesti kotiutustehtäviä, ja potilaiden siirtoa JYTE:n terveyskeskussairaaloista ja erikoissairaanhoidosta tehostettiin siten, että 33-paikkaisella osastolla hoidettiin koko loppuvuoden ajan 38–40 potilasta käyttöasteen ollessa jopa 121,2 %. Tämä puolestaan on myös lisännyt sijaisten tarvetta vakituisen henkilökuntamäärän vähennyttyä elokuun alusta. Sairaalan omavalvontasuunnitelmaa työstettiin vuoden aikana, ja siihen liitettävät sairaalan lääkehoito- ja pelastussuunnitelmat päivitettiin marraskuussa 2014. Henkilöstön kanssa käytiin kehityskeskustelut marras-joulukuussa 2014 ja jaksamista tuettiin tyhytoiminnalla.

Jyväskylän yhteistoiminta-alueen terveyskeskuksen palvelut

Akuuttihoidon palvelujen käyttö lisääntyi jo loppuvuodesta 2013 huomattavasti, mikä aiheutti merkittävän riskin ostopalvelujen ylittymiselle myös vuonna 2014. Kotiutus kunnan laitoshoidosta ja JYTE:n terveyskeskussairaaloista (Palokka, Kyllö, Muurame) oli hidasta alkuvuonna 2014. Tammi-helmikuussa 2014 keskimääräinen käyttöaste oli 18,1 sairaansijaa, tammi-heinäkuussa 13 sairaansijaa ja syyskuussa keskimäärin 8,3 sairaansijaa. Terveyspalvelujen ja koko perusturvan vastuualueen talousarvion ylittyminen selittyy pääosin akuuttihoidon ostopalveluiden ennakoitua huomattavasti suuremmasta käyttöasteesta. Keskimääräinen käyttöaste koko vuoden aikana 2014 oli 11 sairaansijaa (8,9 vuonna 2013). Palveluketjujen sujuvuutta pyrittiin varmistamaan monin eri toimenpitein kunnan sisäisesti ja yhteistyössä JYTE:n kanssa, ja ostopalveluita saatiinkin vähennettyä tehokkaasti. Erikoissairaanhoidon siirtoviivemaksuja ei toteutunut vuonna 2014. Terveyspalveluihin jouduttiin kuitenkin hakemaan lisämäärärahaa 900.000 euroa. Lyhytaikashoidon ostopalveluissa JYTE on soveltanut ulkokuntahinnoittelua. Asiasta järjestettiin neuvottelu 1/2015, jolloin päätettiin tarkistaa hinnoittelua takautuvasti parin viime vuoden ajalta.

JYTE-kuntien sopimusohjausneuvottelut käytiin 12.6.2014. Vuosittaisissa neuvotteluissa käsitellään muun muassa palveluverkkoa ja palveluiden volyymin kunnittain. Lisäksi käsitellään tarvittaessa yleiskustannusten kohdentamisperusteissa mahdollisesti tapahtuvia muutoksia sekä muita talousarvion ja palveluihin liittyviä asioita, joita kunnat haluavat nostaa esille.

JYTE:n avosairaanhoidossa oli lääkärivajetta ja lääkäripalveluita jouduttiin Hankasalmellekin hankkimaan ostopalveluina. Avosairaanhoidon toiminnan kehittämisessä toteutettiin JYTE:n yhteistä suunnitelmaa ja siinä onnistuttiin hyvin. Terveysasemilla hoitajien ja lääkäreiden suoritelmät kasvoivat. Hankasalmella käynnistettiin avosairaanhoidossa hoitajapainotteinen toimintamalli Huhtasuon hoitajajoukkueella soveltaen. Hankasalmella hoitajien vastaanottosuoritteet lisääntyivät 22 % ja puhelinkontaktien määrä yli kaksinkertaistui. Kanta-arkistoon liittymistä valmisteltiin koulutuksilla ja tietojärjestelmämuutoksilla. Hankasalmella kiireettömään hoitoon pääsy sekä hammaslääkärille että suuhygienistille oli muuta JYTEä nopeampaa. Lasten hammasterveys oli Hankasalmella valtakunnan keskitasoa.

Reumavastaanotolla siirryttiin koko JYTE:n alueella yhtenäiseen hoidon porrastukseen siten, että kaikki uudet nivelreuma- ja nivelpsoriasispotilaat ohjataan Kyllön reumavastaanoton hoitoon. Myös korvalääkärin palvelut ulotettiin koko JYTE:n alueelle. Puheterapian hoitoon pääsy saatiin hoitotakuun edellyttämälle tasolle ostopalvelua lisäämällä. Hoitotarvikkeiden hankinnassa otettiin käyttöön Kuntahankintojen kilpailuttama edullisempi OneMedin sopimus, johon liittyi ongelmia lähinnä vaippojen osalta ja se aiheutti ylimääräistä työtä hoitotarvikkeiden henkilökunnalle.

JYTE:n avohoidon palveluista saatiin palautusta 91.242 euroa. Säästöjä saatiin muun muassa iltapäivystyksen lakkauttamisesta. Hankasalmen terveysaseman iltapäivystyksen järjestämistä keskussairaalassa arkisin kello 16.00 alkaen kokeiltiin maaliskuun alusta lähtien. Aiemmin päivystys toimi maanantaista torstaihin Hankasalmella kello 18.00 asti. Taustalla oli pyrkimys järkevöittää terveysaseman palveluita kysyntää vastaavaksi. Hankasalmen iltapäivystyksellä oli arki-iltoina suhteellisen vähäinen käyttö. Varsinaisia päivystysasioita iltaisin oli hoidettu vain muutamia. Kunnanhallitus päätti päivystyksen lakkauttamisesta 6/2014. Päivystyskäynnit keskussairaalassa eivät lisääntyneet loppuvuodesta.

Hankasalmen terveysasemalla havaittiin 14.8.2014, että tiloihin oli päässyt purkutöiden yhteydessä asbestipölyä. Osa terveysaseman tiloista asetettiin käyttökieltoon selvitys- ja puhdistustöiden ajaksi. Sairaanhoidajien ja lääkäreiden vastaanotot pääsivät palaamaan omiin tiloihinsa elokuun lopussa. Puhdistustöiden jatkuessa laboratorion, röntgenin, neuvolan sekä fysio-, toiminta- ja puheterapian palvelut järjestettiin väliaikaisin ratkaisuin muissa tiloissa. Hankaluuksia aiheutui jonkin verran erityisesti röntgenin ja laboratorion palveluiden puuttumisesta Hankasalmella. Laitos- ja kotihoitopalveluiden tarvitsemat näytteet pystyttiin toimittamaan, mutta muut potilaat joutuivat käymään Vaajakosken terveysasemalla tai muissa näytteenottopisteissä. Hankasalmen terveysaseman palvelut toimivat jälleen kokonaisuudessaan omissa tiloissaan 10/2014. Viimeisimpänä omiin tiloihinsa muutti 8.10. neuvolapalvelut.

Keski-Suomen sairaanhoitopiiri yhdisti 1.4.2014 KESLAB liikelaitoksen laboratoriotoinnin Fimlab Laboratoriot Oy:lle, jonka se omistaa yhdessä Pirkanmaan ja Kanta-Hämeen sairaanhoitopiirien kanssa. Keski-Suomen sairaanhoitopiirin Uusi sairaala -hanke käynnistyi syksyllä 2012 ja tämän hetkisen aikataulun mukaan uuden sairaalan on tarkoitus valmistua vuonna 2020. Hanke kehittää erikoissairaanhoidon toimintamahdollisuuksia, mutta ainakin lähivuosien aikana kasvattaa merkittävästi kuntien erikoissairaanhoidon kustannuksia. Keski-Suomen sairaanhoitopiiri pyysi kunnilta lausuntoa 31.1.2014 mennessä sijaintipaikkavaihtoehdoista. Vuonna 2014 JYTE:n edustajat osallistuivat aktiivisesti uusi sairaalahankkeen suunnitteluun. Perusterveydenhuollon edustus oli mukana työryhmissä. Vuoden 2014 aikana painopiste oli tilasuunnittelussa. Uuden sairaalan tilat hahmottuivat lähelle lopullista muotoaan vuoden loppua kohti. Vuoden 2015 aikana paneudutaan toimintaprosessien suunnitteluun.

Erikoissairaanhoidon toteuma ylitti talousarvion 165.418 euroa vuonna 2014. Kalliiden hoitojen tasausraja vuonna 2014 oli 60.000 euroa. Jos potilaan hoidon laskutus oli ylittänyt edellä mainitun kunnan omavastuun, ylimenevän hoidon kustannukset on tasattu kuntien kesken. Hankasalmen kunta joutui maksamaan tasausmaksua 67.756,45 euroa. Edellisen vuoden tasosta erikoissairaanhoidon ostopalvelukulut lisääntyivät noin 430 000 euroa (6,7 %) vuonna 2014. Erikoissairaanhoidon toteumaan pienissä kunnissa vaikuttaa myös vuosittainen satunnaisvaihtelu ja sen vaikea ennustettavuus.

Tehtävä:

Sairaalan tehtävänä on järjestää lyhyt- ja pitkäaikaista hoitoa kuntouttavalla työotteella yksilön toimintakyvyn ja voimavarojen tukemiseksi ja ylläpitämiseksi.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

Hoitotyössä painopiste on kuntouttavassa hoitotyössä ja sairaalahoidon pitkittymisen ehkäisemisessä. Potilaan kokonaisvaltaisesta hoivasta huolehditaan yhteistyössä omaisten kanssa sekä tuetaan henkistä hyvinvointia virkistystoiminnan avulla.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- henkilökunnan sitouttaminen toiminnan muutokseen ja uuteen toimintatapaan
- kotiutusohitajan yhteistyön kehittäminen ja tiivistäminen kunnan ulkopuolisten yhteistyötahojen kanssa

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Kunnan sairaalassa toteutuneita hoitopäiviä oli yhteensä 15.386, joista lyhytaikaishoitopäiviä oli 7.523 (48,90 %) ja pitkäaikaishoitopäiviä 7863 (51,10 %). Keskimääräinen käyttöaste vuonna 2014 oli 102,3 % (käyttöaste

laskettu alkuvuoden 48 paikan ja loppuvuoden 33 paikan keskiarvosta). Keskimääräinen hoitajakson pituus vuonna 2014 oli 47 päivää. Vuoden viimeisellä kolmanneksella lyhytaikaiset hoitajakset lisääntyivät ja hoitoajat lyhentyivät keskimääräisen hoitajakson ollessa noin 22,8 päivää (lyhytaikaisilla keskimäärin 10,8 päivää). Pitkäaikaishoidossa oli vuoden lopussa 22 henkilöä (vuoden 2014 alussa 42), joista yli 75-vuotiaita 18.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Hoitopäivän hinta 1.788.108 €/netto/15386	euroa/hoitopv	119	112	127	116
Perusterveydenhuollon (mukaan lukien hammashuolto) nettokustannukset 2.744.347 €/netto/5310	euroa/asukas	549	713	611	516
Erikoissairaanhoidon nettokustannukset 6.925.618 €/netto/5310	euroa/asukas	1120	1215	1237	1304

Henkilöstön määrä

Tulosityksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
			27-19 (1.7.2014 alk.)	23,7-16,4	(-3,3)- (-2,6) 1-7/14 8-12/14
Vakituiset	28	26			
Sijaiset	11	7	6-4	11,6-12,6	(+5,6)- (+8,6)
Työllistetyt	2	3	2	1,1	-0,9
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus			1	1	0
Yhteensä	41	36	36-26	37,4-31,1	(+1,4)- (+5,1)

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Terveyspalvelut 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Perusterveydenhuolto (JYTE)							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-3 854	-3 338	-900	-4 238	-3 661	578	-13,6
Toimintakate	-3 854	-3 338	-900	-4 238	-3 660	578	-13,6
Erikoissairaanhoido (JYTE)							
Toimintakulut	-6 521	-6 760		-6 760	-6 926	-165	2,4
Toimintakate	-6 521	-6 760		-6 760	-6 926	-165	2,4
Ympäristöterveydenhuolto (JYTE)							
Toimintakulut	-222	-210		-210	-186	24	-11,3
Toimintakate	-222	-210		-210	-186	24	-11,3
Sairaala							
Toimintatuotot	533	428		428	490	61	14,3
Toimintakulut	-2 481	-2 213		-2 213	-2 278	-65	2,9
Toimintakate	-1 947	-1 785		-1 785	-1 788	-4	0,2
Hoitotarvikevarasto							
Toimintatuotot							
Toimintakulut	-43	-75		-75	-86	-11	15,2
Toimintakate	-43	-75		-75	-86	-11	15,0
Terveyspalvelut yhteensä							
Toimintatuotot	534	428		428	490	62	14,4
Toimintakulut	-13 121	-12 596	-900	-13 496	-13 136	359	-2,7
Toimintakate	-12 587	-12 167	-900	-13 067	-12 646	421	-3,2

2.2.5 SIVISTYSLAUTAKUNTA

SIVISTYSLAUTAKUNTA	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
1000 euroa							
Myyntituotot	382	349		349	439	90	25,9
Maksutuotot	335	345		345	307	-37	-10,9
Tuet ja avustukset	320	333		333	299	-33	-10,0
Muut toimintatuotot	38	12		12	34	22	193,3
Toimintatuotot	1 075	1 037		1 037	1 079	42	4,1
Henkilöstökulut	-6 049	-6 055		-6 055	-5 942	113	-1,9
Palvelujen ostot	-2 211	-2 265		-2 265	-2 234	30	-1,3
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-382	-405		-405	-393	12	-3,0
Avustukset	-375	-401		-401	-403	-2	0,5
Muut toimintakulut	-811	-982		-982	-982	-0	0,0
Toimintakulut	-9 828	-10 107		-10 107	-9 954	154	-1,5
Toimintakate	-8 753	-9 070		-9 070	-8 874	196	-2,2
Poistot	-129	-140		-140	-159	-19	13,7

2.2.5.1 Sivistystoimen hallinto

Hallinto	TP 2013	TA 1.1. 2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
1000 euroa							
Toimintakulut	-190	-187		-187	-178	9	-4,8
Toimintakate	-190	-187		-187	-178	9	-4,8

2.2.5.2 Koulutuspalvelut

STRATEGINEN TAVOITE

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Laadukkaiden koulutuspalveluiden turvaaminen	Riittäväillä resursseilla luodaan edellytykset laadukkaaseen oppimiseen ja kestävään hyvinvointiin.	Toimiva kouluverkko Oppilaiden oppimistulokset (todistuksen ka:n muutos) Jatko-opintoihin sijoittuminen (%/päättötodistuksen saaneet)	Koulutuspalvelut ovat toimineet laadukkaasti ja opetustoiminta on toteutunut suunnitellusti. Iltapäivätoiminnan ryhmät on ollut Aseman, Kuuhanaveden ja Niemisjärven kouluilla. Ristimäen koululla toiminta on toteutunut kerhojen kautta. Alakouluista yläkouluun siirryttäessä oppimistulokset kaikkien aineiden keskiarvojen muutoksen mittarilla. Muutosta -0,20 6.lk:n lukuvuositodistuksesta 7.lk:n välitodistukseen (joului). Keskiarvot: 6. lk. 8,17 ja 7. lk. välitodistus 7,97. Perusopetuksen päättötodistuksen sai 100 % oppilaista, ilman jatko-opintopaikkaa jäi Opintopolku-tietokannan mukaan 18,6 % oppilaista. Lukemaan on kuitenkin laskettu mukaan myös ne oppilaat, jotka saivat paikan, mutta eivät ottaneet sitä vastaan ja toisaalta siitä puuttuu niiden

			<p>oppilaiden tiedot, jotka sijoittuivat jatko-opintoihin täydennyshaussa. Lukema ei siis kerro todellista tilannetta.</p> <p>Lukiossa kaikki abiturientit (25) saivat lukion päättötodistuksen sekä suorittivat ylioppilastutkinnon.</p> <p>Seuranta ylioppilaiden jatko-opintoihin (yliopisto tai amk) sijoittumisesta kahden vuoden kuluttua tutkinnon suorittamisesta: *vuoden 2012 ylioppilaista ainakin 83 % sai paikan (asetettu tavoite on vähintään 75 %). Aivan kaikista opiskelijoista ei ole saatu sijoittumistietoja.</p>
--	--	--	--

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Turvallisuus	<p>Fyysinen turvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - tilat ja varusteet asianmukaiset - turvallisuus-suunnitelma ajantasainen - henkilöstöllä valmius toimia <p>Psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - koettu turvallisuus - henkinen hyvinvointi 	<p>Fyysinen turvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - riskien kartoitus ja toimenpiteiden seuranta - turvallisuussuunnitelman vuosittainen päivittäminen/läpikäyminen - turvallisuussuunnitelman mukaiset koulutukset ja harjoitukset <p>Psyykinen ja sosiaalinen turvallisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> - kiusaamiskyselyt, - KiVa-selvitykset - ojentamistoimenpiteiden seuranta - työhyvinvointikyselyt - kouluterveydenhuollon ja THL:n kyselyt 	<p>Edetty suunnitelman mukaisesti.</p> <p>Turvallisuussuunnitelmat ovat ajan tasalla ja henkilöstön tiedossa. Harjoitukset on pidetty.</p> <p>Kunkin koulun johtaja/rehtori on vastannut siitä, että havaitut riskitilanteet ja –paikat on ilmoitettu eteenpäin asian mukaisille tahoille. Suurempien ja pidempiaikaisten toimenpiteiden toteutumista seurataan kouluissa joko rehtorin tai turvallisuusryhmän toimesta.</p> <p>Perusopetuksen koulut toimivat KiVa Koulu –toimintamallin mukaan. Ojentamistoimenpiteitä seurataan järjestelmällisesti vuosittaisen suunnitelman mukaan luokanopettajien ja –ohjaajien toimesta. Ristimäellä kiusaamiskyselyt on tehty suullisesti vähäisen oppilasmäärän vuoksi, muissa kouluissa kirjallisina.</p> <p>Vuosittainen kunnan yhteinen työhyvinvointikysely on toteutettu kaikissa toimipisteissä. Sen lisäksi kouluilla on toteutettu erilaisin tavoin omia työhyvinvointiin ja työsuojeluun liittyviä kyselyjä/keskusteluja sekä käsitelty tulokset yhdessä ja laadittu toimenpidesuunnitelmia asioiden kehittämiseksi.</p> <p>Ristimäen koululla toteutettiin työhyvinvointitarkastus.</p> <p>Kouluterveyskyselyn 2013 tulokset käsiteltiin keväällä 2014 Kuuhankaveden koulun ja lukion omissa ryhmissä ja laadittiin korjaavat toimenpidesuunnitelmat. Kouluterveydenhoitajan tarkastukset ja niihin liittyvät haastattelut on tehty kouluittain suunnitelman mukaan.</p>

<p>Opiskelun suunnittelun, seurannan ja arvioinnin sekä kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittämisen Wilma - käyttöjärjestelmän avulla</p>	<ul style="list-style-type: none"> - käyttäjäryhmien lisääminen ja perehdyttäminen - toimintojen lisääminen: - lomakkeet ja kyselyt 	<ul style="list-style-type: none"> - huoltajat kirjautuneena % - opiskelijat kirjautuneena% - käyttöön otettujen lomakkeiden määrä - tehtyjen kyselyjen määrä 	<p>Perusopetuksen kouluissa wilman käyttö on yhä erilaisissa vaiheissa, mutta etenee vähitellen lukuun ottamatta Ristimäen koulua, jossa heikko nettiyhteys estää hallinto-ohjelman ja siten wilman käytön.</p> <p><u>Kuuhankaveden koulun wilma:</u> -oppilailta on 5. luokasta alkaen oma tunnus ja käyttö lisääntyy ikävuosien myötä. Lähes kaikilla 8.-9. luokkalaisilla on oma tunnus.</p> <p>- 98% huoltajista on kirjautuneina, osa perheistä käyttää vain oppilastunnusta. Käyttö on aktiivista ja toimivaa.</p> <p>- Wilmassa 1 lomake, kyselyitä on tehty sähköisesti muilla järjestelmillä. Wilmassa vapaamuotoisia kyselyjä pikaviesteillä yksittäisistä asioista.</p> <p><u>Aseman koululla</u> Wilma on opettajien käytössä. Wilman käyttö laajenee huoltajille 2015 aikana.</p> <p><u>Niemisjärven koulussa</u> Wilman käyttö on vakiintunut syksystä 2014 alkaen. Kaikki opettajat ja suurin osa vanhemmista käyttävät Wilmaa.</p> <p><u>Lukiassa</u> opiskelijat kirjautuneena 100 % ja alle 18-vuotiaiden huoltajat lähes 100 %. Lomakkeita opiskelijan/huoltajan käytössä (yhteystiedot ja luvat, opintojen suunnittelu 3 kpl, yo-kirjoitukseen ilmoittautuminen, yo-kirjoitusten tulokset). Kyselylomakkeita ei vielä yhtään.</p>
---	--	---	--

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi

Turvallisuus:

- riskit:
 - Kiinteistön ylläpidon ja korjausten hoito talouden kiristyttyä
 - Puutteelliset turvallisuussuunnitelmat, niihin tutustumattomuus sekä pelastautumisharjoitusten väliin jättäminen
 - Tarvittavaa tietoa ei hankita tai saatu tieto jätetään hyödyntämättä
 - Oppilaiden haastava ja epäasiallinen käytös

Riskien toteutumisen ehkäiseminen

- Kuntokatselut sekä vuosittaiset suunnitelmat tilojen ja laitteiden kunnossapitoon
- Aikataulutetut suunnitelmien päivitykset ja turvallisuuskoulutukset
 - Suunnitelma tiedonhankinnasta, analysoinnista ja toimenpiteistä
 - Riittävät henkilöstöresurssit

Wilma:

- riskit:
 - Vastuu ylläpidosta on vain muutaman henkilön varassa
 - Ylläpito toimien opettelu vie aikaa sekä koulutusmäärärahoja
 - Henkilökunta ei hallitse vielä Wilmaa täysin
 - Huoltajat eivät osaa tai voi käyttää Wilmaa

- Riskien toteutumisen ehkäiseminen
 - Lisätään ylläpito henkilöstöä kouluttamalla ja varataan kouluttamiseen riittävästi aikaa
 - Huolehditaan henkilökunnan osaamisesta koulutuksin
 - Huoltajia opastetaan mm. vanhempainilloissa

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittämiseen

Opetustoimen tilat ovat pääsääntöisin hyvä- tai erittäin hyväkuntoisia. Käyttäjiltä saatujen palautteiden perusteella on tehty sisäilmatutkimuksia koulukeskuksessa sekä korjattu havaittuja kohteita, osa tutkimustuloksista vielä puuttuu. Iltapäivätoiminnan ja esiopetuksen tilat ovat vielä puutteelliset Kuuhankaveden koululla (huonosti toimintaan sopiva tila), mutta sielläkin on tavoite syksyn 2015 aikana päästä siirtymään parempiin tiloihin Monitoimitalolle remontin jälkeen.

Ennaltaehkäisevän kunnossapidon vuosittaiset kuntokatselmukset ovat vielä jääneet koulunjohtajien/rehtoreiden vastuulle, vaikka asiantuntemus olisi kiinteistöpuolella. Kiinteistönhoidolle tiedoksi saatetut akuutit tilanteet ja pienet ongelmat on pääasiassa hoidettu viivytyksettä ja asiallisesti, kuitenkin eräitä viiveitä/unohduksia? esiintynyt. (Ristimäen koulun palotarkastuskertomus v.2013 ja v.2014: huomautus palotikkaiden sijainnista yläkerroksesta poistumiseksi). Pidempiaikaisia ongelmia (esim. sadevesien mahdollinen pääsy seinärakenteisiin) on tullut esille ajoittain ja niiden ratkaisemiseen resurssit eivät ole olleet riittävät. Siivouspalveluiden ja kiinteistöhuollon kanssa selkiytettiin yhteistyötä mm. huonekohtaisiin siivousjärjestyksiin ja kiinteistöhuollon tehtävänkuvauksiin.

Ristimäen koulua ei pystytä saamaan Primus hallinto-ohjelmaan ja Wilmaan heikon nettiyhteyden vuoksi. Muilla kouluilla ja lukiolla wilman ylläpidon riskejä on saatu jonkin verran pienennettyä, osaavaa ylläpito henkilöstöä on tällä hetkellä riittävästi ja henkilökunnan ja huoltajien osaamista on tuettu kysynnän mukaan. Kuuhankaveden koululla kokonaisuutena tietotekniikkavälineistö ja -yhteydet ovat olleet ajoittain ongelmallisia, mm. vanhentuneesta laitekannasta johtuen. Niemisjärvellä on myös ajoittain ollut nettiyhteyksissä ongelmia, jotka ovat liittyneet laitekantaan ja tietoverkkoihin.

Kuuhankaveden koululla henkilöstöresurssi väheni (-3 ma. tuntiopettajaa, -2 koulunkäynnin ohjaajaa), tuntikehystä leikattiin sekä ryhmäkoko hieman kasvoi kahdella ikäluokalla, mutta siltikin resurssit riittivät siihen, että opetuksen laatu, työhyvinvointi ja luokkien työrauha eivät henkilöstön palautteen mukaan vaarantuneet tai heikentyneet olennaisesti. Ristimäen koulussa määräaikaisena toimineen esiopettajan viranhoito päättyi 31.7.2014, koska lv 2014-2015 kouluun tulevien esioppilaiden määrä jäi vain kahteen ja heidät sulautettiin alkuopetusluokkaan.

Niemisjärven koululla opetushenkilöstön ja avustajien/ohjaajien määrä on ollut riittävä, kun OPH:lta saadulla opetusryhmien pienentämisrahalla saatiin jaettua 23 oppilaan 1.-2. luokka. Lisäksi esiopetusryhmään saatiin yksi puolikas henkilökohtainen avustaja. Lukiolla päästiin tilanteeseen, että oma opetushenkilöstö pystyy (yhden lehtorin suorittama lisäpätevyys) jatkossa antamaan opetuksen myös uskonnon ja filosofian oppiaineissa, joten enää ei ole tarvetta jatkuvasti hakea lyhytaikaisia sivutoimisia tuntiopettajia ko. aineisiin.

Aseman koululla oli syksystä 2014 alkaen yksi koulunkäynninohjaaja vähemmän. 11-vuotisen oppivelvollisuuden piirissä olevien opetusryhmään resursoitiin erityisopetuksen tuntiopettaja sekä kolme koulunkäynnin ohjaajaa. Syksystä 2014 alkaen kaikki Aseman esikouluikäiset käyvät koulun esikoulua. Henkilöstö toteutetaan yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa niin, että esiopettaja tulee koulun puolelta ja lastenohjaaja varhaiskasvatuksen puolelta. Aseman koulun henkilöstön määrällä on kyetty takaamaan turvallinen oppimisympäristö sekä säilyttämään opetuksen laatu vaaditulla tasolla.

Tehtävä: Esi-, perus- ja lukiokoulutuksen sekä aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus: Laadukkaiden koulutuspalveluiden järjestäminen

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Turvallisen oppimisympäristön varmistaminen
- Kodin ja koulun välisen yhteistyön kehittäminen
- Pedagoginen ja toiminnallinen kehittäminen
- Toimintojen kehittäminen hankerahoituksella (Kerhotoiminnan kehittäminen, Liikkuva koulu jne.)
- Esiopetuksesta lukioon ulottuvan kansainvälisyyskasvatuksen ops:n laatiminen
- Perusopetuksen opetussuunnitelmatyö
- Sähköiseen yo-tutkintoon valmistautuminen lukiossa

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Turvallista oppimisympäristöä varmistettu mm uusilla järjestyssäännöillä (lautakunta vahvisti tammikuussa 2015). Toimintamalleja kehitetään ja käytänteitä päivitetään yhteistyössä oppilaiden/opiskelijoiden ja huoltajien kanssa.

Perusopetuksessa otettiin käyttöön Opas kodin ja koulun väliseen viestintään. Laajoja vanhempainiltoja keskustelupohjaisesti on järjestetty.

Toimintojen kehittäminen hankerahoituksella (Kerhotoiminnan kehittäminen, Liikkuva koulu, Tasa-arvoisen koulutuksen turvaaminen jne.) on jatkunut kaikissa perusopetuksen kouluissa monin eri muodoin. Kuuhanaveden koulussa toiminnallisesta kehittämisestä esimerkkinä on mm. oppilaiden osallisuuden lisääminen eri tavoin koulun arjessa ja erilaisten välituntitoimintojen lisääminen, sekä opettajien yt-ryhmien keskinäisen yhteistyön lisääminen.

Lukiossa opettajat ovat aktiivisesti hyödyntäneet Keski-Suomen lukiohankkeen koulutuksia ja yhteistyötilaisuuksia toiminnallisen kehittämisen ja yhteistyön edistämiseksi: Hankasalmen lukion opettajien koulutuksen yhteydessä laatimat ensimmäiset kaksi verkkokurssia (uskonto 4 ja italia1) on julkaistu Keski-Suomen lukioiden yhteisellä kurssitarjottimella; lukioiden TET-torin yhteyshenkilönä ja ylläpitäjänä on jatkanut opo Mika Kangas; kansainvälisyys- ja työelämätapamuotoihin on osallistunut pari opettajaa.

Koulupalvelujen yhteinen kansainvälisyyskasvatuksen ops löytyy opetustoimen peda.net –sivustolta ja sitä päivitetään sinne jatkuvasti. Hankkeen aikana tehtiin ensimmäisiä kokeiluja eTwinning –ympäristön käytössä kansainvälisissä yhteyksissä Ristimäen koulussa (esiopetusryhmä), Sillankorvan päiväkodissa, Niemisjärven koulussa, lukiossa.

Perusopetuksen opetussuunnitelmatyö on jatkunut kuntakohtaisen OPS-ohjausryhmän koordinoituna ja koko kunnan opetushenkilöstön osallistuessa paikallisen osion työstämiseen. Tähän työhön on samalla nivoutunut perusopetuksen pedagoginen ja toiminnallinen kehittäminen.

Lukiossa sähköiseen yo-tutkintoon valmistautumista edistetään Digabi-tiimin kanssa YTL:n ohjeistuksia seuraten. Varsinainen yo-kokeiden koetila (kukin kerta erikseen pystytettynä) tulee olemaan monitoimitalolla (ensimmäisen kerran syksyllä 2016), mutta pysyväksi, lv 2014-2015 käyttöön otettavaksi, harjoituskoetilaksi aloitettiin varustamaan lukion luokkaa (kielistudio).

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Taloudellisuus	Nettokustannukset/ oppilas	8420	8627	9271	8963
	Nettokustannukset/ lukion opiskelija	7204	8261	8698	8937
	Nettokustannukset/ aamu- ja iltapäivätoimintaan osallistuva lapsi		1628	1800	1380

Henkilöstön määrä

Tulosityksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	56,37	55,64	62,84	57,48	+1,84
Sijaiset	5,94	8,06	2,92	5,50	-2,56
Työllistetyt	4,44	4,47	4,08	4,66	+0,19
Muut määräaikaiset	6,77	4,75	5,15	5,03	+0,28
Oppisopimus	0,53	1,82	1,3	1,43	-0,39
Yhteensä	74,05	74,74	76,29	74,10	-0,64

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Koulutuspalvelut 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1. 2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Perusopetus							
Toimintatuotot	432	393		393	444	51	13,0
Toimintakulut	-5 264	-5 442		-5 442	-5 400	42	-0,8
Toimintakate	-4 832	-5 050		-5 050	-4 957	93	-1,8
Lukiot							
Toimintatuotot	38	28		28	34	6	21,8
Toimintakulut	-806	-779		-779	-746	33	-4,2
Toimintakate	-768	-751		-751	-712	39	-5,2
Ammatillinen koulutus							
Toimintakulut	-4	-4		-4	-4	-0	9,2
Toimintakate	-4	-4		-4	-4	-0	9,2
Koulutuspalvelut yhteensä							
Toimintatuotot	470	421		421	478	57	13,6
Toimintakulut	-6 074	-6 225		-6 225	-6 150	74	-1,2
Toimintakate	-5 604	-5 804		-5 804	-5 673	131	-2,3

2.2.5.3 Vapaa-ajan palvelut

STRATEGINEN TAVOITE

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Laadukkaiden vapaa-ajan palveluiden tuottaminen.	Kansalaisopiston, kirjasto-, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelujen kehittäminen toimivaksi kokonaisuudeksi riittäväillä resursseilla ja henkilöstöllä.	Vapaa-ajan eri yksiköiden kustannustehokkuus	<p>Palvelujen kustannustehokkuus on toteutunut keskimäärin ylijäämäisesti eli toiminnot on toteutettu suunniteltua pienemmällä rahalla.</p> <p>Toimintamallin kehittäminen kohti verkostomaisessa yhteistyössä toimivia vapaa-ajanpalveluja on edennyt keskinäisen kommunikaation kehittämisen sekä toisten työaloihin tutustumisen ja toiminnallisen yhteistyön kautta.</p>

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Vapaa-ajan palvelujen kehittäminen kokonaisuutena	Vapaa-ajan palvelujen verkostomaisen yhteistyön kehittäminen (päivähoito, koulutoimi, hoitoyksiköt, kolmas sektori).	Vapaa-ajan palvelujen strategian laadinta.	<p>Strategiaa tukevan vapaa-ajan vuosikellon luominen ja käyttöönotto ovat tapahtuneet kertomusvuoden aikana. Jaettuna asiakirjana graafinen vuosikello on vapaa-ajanpalveluista vastaavien jatkuvasti muokattavissa internetin kautta.</p> <p>Kertomusvuoden aikana on työstetty vapaa-ajan strategiaa, jossa työskentelypohjana on siinäkin jaettu asiakirja. Johtuen vapaa-ajantoimintojen lähitulevaisuuteen kohdistuvista epävarmuus- ja muutostekijöistä (kansalaisopiston apulaisrehtorin/liikuntapalveluvastaavan määräaikaisuus, kirjastonjohtajan ja nuorisotyöntekijän äitiysvapaat, vapaa-ajan palvelujen ja sivistystoimen hallinnon rakenteellinen tarkastelu) strategiaa ei ole päästy kuitenkaan viemään loppuun saakka. Asiaan vaikuttaa myös kunnan strategian valmistelun viivästyminen. Vapaa-ajan tiimin mielestä kuntastrategian ja vapaa-ajanstrategian valmistelussa tulee tehdä kiinteää yhteistyötä ja tähdätä yhteisiin päämääriin.</p>

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi

- Monitahoiset toimenkuvat ja henkilökunnan vaihtuvuus

Riskeihin varautuminen:

Toimintojen kehittäminen tiimimäisessä yhteistyössä. Olemassa olevien toimintamallien (Yhteistiedotus, Kulttuuripolku, Kulttuuriraitti, Vapaaehtoistoiminnan kehittämisryhmä) hyödyntäminen.

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittämiseen

Keskeisinä riskeinä toimintasuunnitelmassa vuodelle 2014 oli mainittu monitahoiset työnkuvat ja henkilökunnan vaihtuvuus. Kansalaisopiston apulaisrehtorin/liikuntapalveluvastaavan määräaikaista jatkettiin viranhaltijapäätöksellä puolella vuodelta kertomusvuoden lopulla, mutta vastaavasti muusta vapaa-ajan toiminnoista vastaavasta henkilöstöstä kirjastonjohtaja jäi äitiysvapaalle ja vuoden lopulla myös tiimin toinen jäsen eli nuorisotyöntekijä ilmoitti jäävänsä heti kertomusvuotta seuraavan vuoden alkupuolella äitiysvapaalle. Näin ollen vapaa-ajan nelihenkisestä tiimistä ainoastaan kansalaisopiston suunnittelijaopettaja/kulttuuripalveluvastaavalla oli näkymä jatkuvasta työsuhteesta kertomusvuotta seuraavan vuoden loppuun. Tämä on osaltaan viivästyttänyt vapaa-ajan strategiatyötä.

Liikunta- ja kulttuuripalvelut ovat pyrkineet kompensoimaan rajattuihin työkuviin liittyviä riskejä jakamalla keskenään tietoa esim. nuorisopalvelujen hallinnoimasta äänentoisto- ja valokalustosta. Samoin on vaihdettu tietämystä liikunta- ja kulttuuripalvelujen sekä kirjasto- ja kulttuuripalvelujen tehtäviin ja toimintoihin liittyen. Yhteistiedotusta ja muita vakiintuneita yhteistoiminnan malleja on jatkettu. Kuitenkin vapaaehtoistoiminnan kehittämisryhmä on esimerkki sellaisesta suunnitellusta toimintamallista, jota ei ole pystytty toteuttamaan olemassa olevilla resursseilla.

Tehtävä: Vapaa-ajanpalvelujen tarjoaminen kuntalaisille

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- Vapaa-ajanpalvelut tukevat ja edistävät kuntalaisten hyvinvointia elämäntapa- ja elämäntilanteen mukaisesti.
- Kansalaisopiston, kirjasto-, nuoriso-, liikunta- ja kulttuuripalvelujen avulla luodaan edellytyksiä monipuoliselle harrastamiselle (esim. eri liikunta- ja taiteenlajit, kirjallisuus ja kulttuuri) sekä elinikäiselle oppimiselle.
- Vapaa-ajanpalvelut tarjoavat moniarvoisia ja monipuolisia virikkeitä, tasavertaisia sivistyksellisiä mahdollisuuksia ja moniammatillista tukea, joiden avulla ehkäistään syrjäytymistä ja edistetään yhteisöllisyyttä.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Vapaa-ajanpalvelujen tarjoaminen mahdollisimman tasapuolisesti kaiken ikäisille kuntalaisille asuinpaikasta riippumatta lähipalveluina.
- Saumaton yhteistyö kunnan muiden yksiköiden ja kolmannen sektorin kanssa.
- Vapaa-ajanpalvelujen kehittäminen hankkeita toteuttamalla.

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Vapaa-ajanpalvelut on pyritty toteuttamaan lähipalveluperiaatteella ja tarkoituksenmukaisella tavalla yhteistyössä kunnan muiden sektoreiden ja kolmannen sektorin sekä maakunnallisten toimijoiden kesken. Niin kansalaisopiston, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelujen kuin kirjastonkin kohdalla niiden monipuolisuuden perustana on toimiva, monitahoinen yhteistyö kolmannen sektorin kanssa. Eri toimijoiden kanssa yhdessä toimien - myös kunnan sisäisten sektorirajojen yli - on päästy tavoittamaan varsin hyvin eri-ikäisiä kuntalaisia ja vastaamaan heidän palvelutönsä.

Varsinkin nuorisopalveluissa hankkeet ovat lisänneet resursseja toimintojen kehittämiseen ja sen myötä palvelujen tavoittavuuteen. Kulttuuri- ja nuorisopalvelut ovat toteuttaneet myös hankeyhteistyötä (Kulttuurisen nuorisotyön KOPPI-hanke) sekä kehittäneet merkittävästi tilayhteistyötä toimintojen järjestämisessä.

Yhteisiä tapahtumia on järjestetty mm. kulttuuri- ja liikuntapalvelujen (mm. Hangan juhlakonsertti), sekä kulttuuri- kirjasto- ja nuorisopalvelujen (mm. Yökirjasto) kesken. Mukana näissä on paljolti ollut myös kolmannen sektorin toimijoita. Kolmannen sektorin kanssa yhteistyöstä konkreettisimpia yksittäisiä osoituksia on Aseman nuorisotilojen siirtyminen kertomusvuoden aikana Kihveli ry:n tiloihin entiselle rautatieasemalle. Asia valmisteltiin kulttuuri- ja nuorisopalvelujen yhteistyönä

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Kirjastopalveluiden kustannustehokkuus	Käyttötalouden nettomenot euroa/asukas	64,50	64,58	64,87	62,03
Kulttuuripalveluiden kustannustehokkuus	Käyttötalouden nettomenot euroa/asukas	19,35	16,85	18,19	18,43
Nuorisopalveluiden kustannustehokkuus	Käyttötalouden nettomenot euroa/alle 29-vuotiaat asukkaat		87,78	106,66	91,11
Liikuntapalveluiden kustannustehokkuus	Käyttötalouden nettomenot euroa/asukasluku		36	36	32
Kansalaisopiston tasapainoinen ja hyvin hoidettu talous	Opetustuntien lukumäärä	7394	7759	7350	7277
	Käyttötalouden nettomenot euroa/opetustunti	45	45	54	50

Henkilöstön määrä

Tulosyksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	9,77	9,05	9,71	6,74	-2,31
Sijaiset	0,53	1	0,34	1,96	+0,96
Työllistetyt	1,17	2	2	1,85	-0,15
Muut määräaikaiset	4,84	4,77	4,55	4,53	-0,24
Oppisopimus	1	0,75	1	0,85	+0,10
Yhteensä	17,31	17,57	17,6	15,93	-1,64

Kansalaisopiston rehtorin tehtävät on yhdistetty sivistystoimenjohtajan tehtäviin, josta hänen työpanoksensa on 5 % kansalaisopistolle. Kansalaisopiston apulaisrehtorin työpanoksesta on 25 % liikuntapalveluissa ja 75 % kansalaisopistossa. Kansalaisopiston suunnittelijaopettajan työpanoksesta on 65 % kansalaisopistolle ja 35 % kulttuuritoimelle.

Kansalaisopistossa työskentelee lisäksi yhteensä 70 tuntiopettajaa kalenterivuonna 2014, jotka opettavat 2-25 tuntia viikossa opiston lukuvuoden aikana.

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Vapaa-ajan palvelut 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1. 2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Vapaa-ajan palvelut							
Toimintatuotot	370	384		384	394	10	2,7
Toimintakulut	-1 492	-1 584		-1 584	-1 492	92	-5,8
Toimintakate	-1 122	-1 200		-1 200	-1 097	102	-8,5
Kansalaisopisto							
Toimintatuotot	132	158		158	132	-26	-16,6
Toimintakulut	-483	-544		-544	-497	47	-8,6
Toimintakate	-351	-386		-386	-365	21	-5,3
Kulttuuripalvelut							
Toimintatuotot	32	4		4	3	-1	-13,8
Toimintakulut	-123	-103		-103	-101	2	-2,0
Toimintakate	-91	-99		-99	-98	2	-1,6
Kirjastopalvelut							
Toimintatuotot	22	14		14	37	23	165,2
Toimintakulut	-371	-369		-369	-367	2	-0,5
Toimintakate	-349	-355		-355	-329	25	-7,1
Liikuntapalvelut							
Toimintatuotot	21	14		14	28	14	101,8
Toimintakulut	-217	-213		-213	-198	15	-6,9
Toimintakate	-196	-199		-199	-170	29	-14,6
Nuorisopalvelut							
Toimintatuotot	162	194		194	194	-0	-0,2
Toimintakulut	-297	-355		-355	-329	26	-7,4
Toimintakate	-135	-161		-161	-135	26	-16,1
Vapaa-ajan palvelut yhteensä							
Toimintatuotot	370	384		384	394	10	2,7
Toimintakulut	-1 492	-1 584		-1 584	-1 492	92	-5,8
Toimintakate	-1 122	-1 200		-1 200	-1 097	102	-8,5

2.2.5.4 Päivähoitopalvelut
STRATEGINEN TAVOITE

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Koulun ja päivähoiton esiopetuksen ja aamu- sekä iltapäiväkerhojen toimintojen kehittäminen	<p>Esiopetus toteutetaan alueen esiopetusikäisille yhdessä toimipisteessä koulun lähipiirissä.</p> <p>Aamu- ja iltapäivätoimintaa tarjotaan esiopetusikäisille ja 1.-vuosiluokan oppilaille ja iltapäivätoimintaa myös 2.-vuosiluokan oppilaille tarpeen mukaan samoissa tiloissa yhteisellä henkilöstöllä.</p>	<p>Kaikki esiopetusikäiset on sijoitettu oman alueensa yhteen esiopetusyksikköön asemalla ja kirkonkylällä.</p> <p>Esiopetusikäiset ja 1-2- vuosiluokkien oppilaat, jotka tarvitsevat aamu- tai iltapäivätoimintaa ovat asemalla ja kirkonkylällä yhdistetyissä tiloissa.</p>	<p>Esiopetus yhdistyi asemalla koulun ja Metsätähden yhteiseksi toiminnaksi Pikkukoulun tiloissa elokuussa 2014. Yhteisiä tiloja ja henkilökuntaa hyödyntäen toteutetaan esiopetusikäisten aamu- ja iltapäivähoito ja 1. – 2. -luokkalaisten iltapäivähoito.</p> <p>1.- luokan aamuhoito ei ole toteutunut.</p> <p>Niemisjärvellä aloitti elokuussa toimintansa Sinisiiven päiväkotikoulu yhteydessä ja siellä toteutuu yhteistyö esiopetuksen ja koululaisten iltapäivähoito kesken.</p>

			Kirkonkylän alueella yhdistyminen ei ole ollut mahdollista tilojen puutteen vuoksi. Aktiivista etsintää on jatkettu ja vuonna 2015 toiminnan odotetaan alkavan.
--	--	--	---

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
1. Erityisvarhaiskasvatuksen toteuttaminen kunnan omana toimintana	Niemisjärven päiväkodin johtajan tehtäviin on sisällytetty erityislastentarhanolettajan tehtävät ja hän on koko kunnan päivähoiton käytettävissä.	Henkilö palkattu toimintakauden 2014 elokuun alkuun mennessä.	Erityislastentarhanopettajan ostopalvelut KOSKElta lopetettiin kesäkuuhun 2014. Sinisiiven päiväkodin johtajan tehtäviin sisällytettiin elton tehtävät, hän aloitti työnsä heinäkuun alussa 2014. Palvelut ovat kaikkien päivähoitoyksiköiden ja hoitajien käytössä. Vanhemmille on jaettu elton esittelyvihko yhteystietoineen ja myös he voivat ottaa yhteyttä eltoon.
2. Varahenkilöjärjestelmän vakiinnuttaminen	Päivähoidossa toimii vähintään kaksi henkilöä varahenkilöstössä perhepäivähoidon ja päiväkotien sijaistarpeisiin	Kaksi henkilöä on palkattu tehtävään viimeistään 1.8.2014 alkaen.	Varahenkilöjärjestelmä toimii kaikissa päiväkodeissa vakituisten perhepäivähoitajien avulla. Sinisiipeen siirtyi Pikku-Pöyhölän ryhmäperhepäivähoitaja ja Sillankorvaan Niemisjärven alueen perhepäivähoitaja varahenkilöiksi. Metsätähdessä on jo ollut varahenkilönä 50 %:n työajalla alueen vakituinen perhepäivähoitaja. Metsätähdessä ja Sillankorvassa on ollut lisäksi yksi yhteinen määräaikainen työntekijä varahenkilönä. Sillankorvan ja Metsätähden osalta varahenkilöinä toimii nyt vakituksissa toimissa olevia perhepäivähoitajia, nimikkeiden muutoksia ei ole tehty ja sijoitus on toistaiseksi. Sinisiivessä nimikkeen muutos tehtiin Pikku-Pöyhölän lakkauttamisen ja uuden päiväkodin perustamisen yhteydessä. Päiväkotien pitkät aukioloajat, tukea tarvitsevien lasten määrä ja perhepäivähoidon varahoitopaikkoina toimiminen edellyttävät varahenkilöjärjestelmää.

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumislle

1. Tavoitteen riskit: Virkaan ei löydy pätevää henkilöä. Elton työaika ei riitä koko kunnan tarpeisiin.
2. Tavoitteen riskit: Varahenkilöresurssi ei ole riittävä, useita pitkäaikaisia lomioita esim. varahenkilöstön työn organisointi.

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittämiseen

1. Päiväkodin johtajan paikkaa haki 3 erityislastentarhanopettajan pätevyyden omaavaa hakijaa. Kaikki hakijat haastateltiin ja virkaan valittu otti työn vastaan heinäkuun alussa 2014, jolloin työn suunnitteluun ja päiväkoteihin tutustumiseen jäi aikaa. Toiminta käynnistyi elokuusta 2014 ja se kehittyy koko ajan, palaute henkilöstöltä ja asiakkailta on ollut hyvää. Elto työskentelee oman päiväkotinsa lisäksi Metsätähdessä ja Sillankorvassa kerran viikossa, käy tarvittaessa perhepäivähoitajien luona, konsultoi puhelimesta, osallistuu VASU- ja muihin palavereihin tarvittaessa, pitää yllä yhteistyötä muihin lähialueen toimijoihin ja kehittää toimintaa tarpeen mukaan.
2. Päiväkotien pitkät aukioloajat, henkilöstön samanaikaiset poissaolot ja perhepäivähoitajien yllättävät varahoidon tarpeet ovat aiheuttaneet tiukkoja tilanteita. Pääsääntöisesti on pystytty toimimaan ilman ulkopuolisia sijaisia. Tarvittaessa siirtyminen työskentelemään talosta toiseen vaatii vielä lisää organisointia ja alustavasti on mietitty varauskalenterin kehittämistä ennakkoon tiedettäviä tarpeita varten.

Tehtävä: Päivähoidon tehtävä on järjestää varhaiskasvatuspalvelut ennen oppivelvollisuuden alkamista.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- Lapsen ja perheen hyvinvointia edistävä varhaiskasvatus päiväkodeissa, ryhmäperhepäivähoidossa ja perhepäivähoidossa kasvatuskumppanuudessa vanhempien / huoltajien kanssa.
- Vaihtoehtona päivähoidolle kunta maksaa lakisääteistä kotihoidontukea ja yksityisen hoidon tukea.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Erityisvarhaiskasvatuksen järjestäminen omana toimintana varahenkilöstöjärjestelmän tukemana.

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Erityisvarhaiskasvatuksen toteuttaminen omana toimintana ja toimiva varahenkilöjärjestelmä tukevat taloudellisen tavoitteen toteutumista. Varahenkilöjärjestelmä auttaa myös esiopetuksen ja ap/ip -toiminnan järjestämistä yhteistä henkilöstöä käyttämällä.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Toimintoja yhdistämällä ja uusia keinoja etsimällä vähennetään päivähoitoon menoja / hoitopaikka nykyisestä	Kunnallisen päivähoitoon nettokustannukset / hoidossa olleet lapset / vuosi (Nettokustannuksista vähennetään ensin kotihoidontuen osuus. Jakajana 31.12. sijoitettujen lasten määrä.)	9030	8387	9150	9467

Henkilöstön määrä

Tulosyksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	24	24,5	30	24,7	+0,2
Sijaiset	4	5	2	4,2	-0,8
Työllistetyt	1	1	1	1	-
Muut määräaikaiset	11	9,5	8	8,1	-1,4
Oppisopimus		1	1	1	-
Yhteensä	40	41	42	39	-2

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Lasten päivähoitopalvelut 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1. 2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Päiväkodit							
Toimintatuotot	113	139		139	108	-31	-22,0
Toimintakulut	-985	-1 070		-1 070	-1 091	-21	2,0
Toimintakate	-873	-932		-932	-983	-52	5,5
Perhepäivähoito							
Toimintatuotot	123	94		94	99	5	5,3
Toimintakulut	-735	-662		-662	-660	2	-0,3
Toimintakate	-612	-568		-568	-561	7	-1,2
Lasten kotihoidontuki							
Toimintakulut	-352	-380		-380	-383	-3	0,7
Toimintakate	-352	-380		-380	-383	-3	0,7
Lasten päivähoitopalvelut yht.							
Toimintatuotot	236	233		233	207	-26	-11,0
Toimintakulut	-2 072	-2 112		-2 112	-2 134	-22	1,0
Toimintakate	-1 836	-1 880		-1 880	-1 927	-47	2,5

2.2.6 YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA

Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

YMPÄRISTÖLAUTAKUNTA	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
1000 euroa							
Myyntituotot	2 890	4 102		4 102	3 007	-1 096	-26,7
Maksutuotot	41	58		58	38	-20	-34,0
Tuet ja avustukset	28	13		13	48	36	285,8
Muut toimintatuotot	1 934	1 061		1 061	2 301	1 241	117,0
Toimintatuotot	4 894	5 233		5 233	5 394	161	3,1
Henkilöstökulut	-2 518	-2 451		-2 451	-2 483	-32	1,3
Palvelujen ostot	-1 204	-1 203		-1 203	-1 587	-384	31,9
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 465	-1 315		-1 315	-1 394	-78	6,0
Avustukset	-92	-115		-115	-84	31	-26,9
Muut toimintakulut	-333	-349		-349	-340	9	-2,6
Toimintakulut	-5 612	-5 433		-5 433	-5 888	-455	8,4
Toimintakate	-718	-200		-200	-494	-294	147,0
Poistot	-959	-1 168		-1 168	-1 189	-21	1,8

2.2.6.1 Ympäristöpalvelut ja rakennusvalvonta

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014:

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Koko ympäristöpalvelut ja rakennusvalvonta: ympäristön viihtyisyys, turvallisuus ja terveellisyys	Rakennus- ja ympäristövalvonnan keinoin ja vihertoimen ja jätehuollon palveluiden avulla edistetään elinympäristön viihtyisyyttä, turvallisuutta ja terveellisyttä	Asuinympäristön viihtyisyyden yleisarvosana kerran valtuustokaudessa toteutettavan asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan >3,5	Kysely 2013 3,61 Kysely 2009 3,70 Kysely 2005 3,81 Tavoite saavutettiin 2013, mutta tuloksissa on laskeva suuntaus. Arvosanan laskentatapa vaatii vielä kehittämistä. Nyt puistotoimen arvosana painottuu liikaa. Seuraavan kerran kysely toteutetaan vuonna 2017.
Ympäristönsuojelu: Vesistöjen tilan parantaminen	Valvonnan, lupa-asioiden ja vesistöjen hoidon keinoilla pyritään parantamaan vesistöjen tilaa	Merkittävimpien vesistöjen kemiallisen tilan seuranta joka 2. vuosi: parantuva suuntaus 10 vuoden aikavälillä	Vesistöjen tilan kehitystrendit lasketaan vuonna 2020.

<p>Puistot: viheralueet ja kunnan kiinteistöjen ympäristöt edistävät viihtyisyyttä</p>	<p>Erilaisia puisto- ja viheralueita ja kunnan kiinteistöjen ympäristöjä hoidetaan niin, että ne lisäävät kuntalaisten elinympäristön viihtyisyyttä</p>	<p>Vihertoimen arvosanojen keskiarvo asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan >3,5</p>	<p>2013 3,51 2009 3,80 2005 3,92</p> <p>Tavoite saavutettiin 2013, mutta tuloksissa on laskeva suuntaus. Puistotoimen säästöt näkyvät ympäristön hoitotasossa. Seuraavan kerran kysely toteutetaan vuonna 2017.</p>
<p>Jätehuolto: edistää kestävästä kehitystä ja ympäristön viihtyisyyttä</p>	<p>Jätehuollon järjestämisellä ehkäistään roskaantumista ja edistetään kierrätystä ja vaarallisten jätteiden ohjautumista asianmukaiseen käsittelyyn</p>	<p>Kotitalouksien jätehuollon laillisuus ja toimivuus: Järjestetyn jätehuollon piirissä > 98 % kiinteistöistä</p>	<p>Jätehuollon valvontaohjelman tilaston mukaan 98 % jätehuollon piirissä tai laillisesti jätehuollon ulkopuolella. Tältä osin jätehuolto on pystytty järjestämään asianmukaisesti.</p>
<p>Rakennusvalvonnan tavoitteena on edistää hyvää rakennustapaa ja huolehtia siitä, että rakennettu ympäristö toteutetaan ja ylläpidetään turvallisena, terveellisenä ja viihtyisenä voimassa olevia määräyksiä ja kunnan asettamia tavoitteita noudattaen.</p>	<p>Toiminnan tarkoituksena on neuvonnan, ohjauksen, lupakäsittelyn sekä valvonnan avulla edistää turvallista, terveellistä ja ympäristöön sopeutuvaa rakentamista ja ylläpitää rakennetun ympäristön hyvää laatua.</p>	<p>Rakennuslupakäsittely < 2 kk</p>	<p>Keskimääräinen lupakäsittelyaika ollut n. neljä viikkoa. Vuoden 2013 ympäristötoimen asiakastyytyväisyyskyselyn mukaan rakennusvalvontaan kohdistuvien arvioiden; rakennuslupien käsittely, rakentamisen neuvonta, katselmusten laatu ja katselmusten saatavuus, keskiarvo ollut 3,56, mikä on arvoasteikolla 1- 5 yli keskiarvon. Seuraavan kerran vastaava kysely vuonna 2017.</p>

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi ja miten riskit hallitaan

- Ympäristönsuojelu: Hajakuormitus on merkittävin vesistöjen veden laatuun vaikuttava tekijä Hankasalmen kunnan alueella. Huomattava osa vesistöjä kuormittavista toiminnoista ei kuulu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen toimivallan piiriin. Vaikutetaan niihin tekijöihin, joihin voidaan vaikuttaa, ja pyritään edistämään järkeviä vesistöjen hoitohankkeita Järvien ja lampien hoitoluokituksen mukaisesti.
- Puistot: Pieni ja suurelta osin väliaikaisista työntekijöistä koostuva henkilöstö. Rekrytoinnin ja töiden ohjaamisen avulla pyritään mahdollisimman hyvään työsuoritukseen.

- Jätehuolto: Pienen kunnan on haastavaa vastata toimintaympäristöstä ja jätelainsäädännön muutoksista lähivuosina aiheutuviin muutoksiin. Koulutaudutaan aktiivisesti ja pyritään toimimaan yhteistyöhakuisesti.
- Rakennusvalvonta: Pienen valvontaorganisaation henkilöstöresurssit asettavat omat rajansa em. tavoitteiden toteutumisessa, huomioiden rakentamiseen liittyvän lainsäädännön laajuus ja nopea/jatkuva muuttuminen sekä toimintaympäristön laajuus. Riskeihin reagoidaan aktiivisella alan kouluttautumisella ja tekemällä alueellista yhteistyötä, esim. luomalla yhteisiä rakennusvalvontaan liittyviä käytäntöjä.

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittymiseen

- Ympäristönsuojelu: Vesistöjen tilan kehitystrendit lasketaan vuonna 2020.
- Puistot: Puistotoimen säästöt näkyvät ympäristön hoitotasossa ja asiakastytyväisyyskyselyn tuloksissa.
- Jätehuolto: Selviydettiin kohtuullisesti tavanomaisen toimintavuoden haasteista. Suurimmat haasteet ovat vielä edessäpäin.
- Rakennusvalvonta: Huomioiden rakennusvalvonnan henkilöresurssit ja toiminnan laajuus ja siihen liittyvä mittava ja muuttuva lainsäädäntö, aika asettaa omat rajansa toiminnan toteutumiselle ja kehittämislle.

Tehtävä:

Ympäristön hoito ja suojele, jätehuollon järjestäminen.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on valvoa kunnan rakennustoimintaa yleisen edun kannalta ja huolehtia, että rakentamisessa noudatetaan, mitä maankäyttö- ja rakennuslaissa (MRL) tai sen nojalla säädetään tai määrätään.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

Viihtyisän, turvallisen ja terveellisen ympäristön tuottaminen, viheralueiden hoito, rakennus- ja ympäristövalvonta, jätehuollon järjestäminen

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Ympäristönsuojelu: Ympäristönsuojelulain, jätevesiasetuksen ja vesihuoltolain toimeenpano, vesistöjen hoito: osallistuminen Niemisjärven alueen virtavesikunnostukseen sekä Kuuhanaveden säännöstelyn muutoshankkeeseen, Iso-Hertun hoidon edistäminen, vesistöjen seuranta, maanainestaksan uusiminen
- Puistot: Viheralueiden ja useiden kunnan kiinteistöjen ympäristön hoito, leikkipaikkojen turvallisuus, torialueen muutostyöt
- Jätehuolto: Kuivajätteiden aluekeräys, ongelmajätehuolto ja kierrätys, jätelain uudistuksen edellyttämät toimenpiteet, alueellisen yhteistyön mahdollisuuksien selvittäminen, kuljetusten kilpailuttaminen
- Rakennusvalvonta: Rakennusjärjestyksen uusiminen, rakentamisen laadun parantaminen, neuvonnan ja ennakoivan laadunohjauksen lisääminen ja keskeneräisten rakennushankkeiden saattaminen ajan tasalle.

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Ympäristönsuojelu

- Ympäristölupapäätökset 1 kpl, ympäristönsuojelulain ilmoituspäätökset 5 kpl
- Ympäristökatselmukset: 3 kohdetta aktiivisena työn alla jätelain nojalla
- Maa-aineslupapäätökset 2 kpl, maa-ainestarkastukset 12 kpl, vakuuspäätökset 4 kpl
- Lausunnot mm. jätevesisuunnitelmista 36 kpl, lupa-asioista 4 kpl
- Jättemaksumuistutuksia ja – anomuksia tai liittämisen Hankasalmen jätehuoltoon, 44 päätöstä
- Öljysäiliön jättäminen maaperään 1 päätös
- Jätevesineuvonta Niemisjärven ympäristössä
- Osallistuttiin Niemisjärven alueen virtavesikunnostukseen ja Kärjenjärven pohjapatohankkeeseen.
- Kuuhanaveden säännöstelyn muutoksen lupakäsittely aluehallintovirastossa on kesken.
- Osallistuttiin LAPE-hankkeeseen.
- Osallistuttiin Iso-Hertun hoitomahdollisuuksien selvittämiseen.
- Maa-ainestaksan uusiminen on kesken.
- Vesistöseurannan näytteenotto

Puistot

- Puutarhurin työpanos oli 52 %, ja kesäaikana puutarhuri osallistui käytännön työtehtäviin.
- Vihertoimen toteutuneet työtunnit olivat noin 5 100 tuntia.
- Kesäaikana vihertoimessa oli työssä eripituisissa työsuhteissa yhteensä 9 henkilöä: tuntipalkkaisia 2, työllistämistuella 3, koululaisia 2, kuntouttavassa työtoiminnassa 1 ja työharjoittelussa 1. Lisäksi ostettiin ympäristötoimen muilta yksiköiltä miestyötä ja konetöitä. Yhteensä tehtiin 4 henkilötyövuotta.
- Puutarhuri osallistui kuntoutettavien ohjaamiseen yhtenä päivän viikossa heinä - elokuussa
- Vuoden lopussa oli hoidettavia puistoalueita noin 19 ha.
- Palveluita myytiin kiinteistötoimelle ja liikuntatoimelle.
- Löytöeläimet on hoidettu vihertoimen kautta. Palvelu ostettiin Jyvässeudun Hotelli Lemmikki Oy:ltä kustannusten ollessa noin 11.500 euroa.
- Leikkialueilta ei ole kirjattu yhtään tapaturmaa tai vahinkoa.
- Koulutettiin työntekijä leikkipaikkojen turvallisuustarkastuksien tekemiseen.
- Niemisjärven matopesupaikan työt saatettiin loppuun.
- Kirkonkylän venevalkamaan valmistui frisbeegolfrata.
- Anterontien leikkipaikka aidattiin.
- Pääkirjaston tontin aitaa jatkettiin.
- Torialueen muutostyöt toteutuvat koko alueen rakennustöiden aikataulun mukaisesti.

Jätehuolto

- Aluekeräyspisteiden tyhjennykset kilpailutettiin.
- Toteutettiin kameravalvontaa aluekeräys- ja ekopisteillä.
- Tehtiin jätehuollon opaslehtinen.
- Puutarhurin työpanos oli 32 % ja toimistotyöntekijän työpanos 40 %.
- Jätetiimi kokoontui säännöllisesti. Tiimissä käsiteltiin jätehuollon ajankohtaisia asioita.
- Jätehuollon yhteistyöpalaverit Jyvässeudun ja Mustakorkea Oy:n sekä alueella toimivien jätteenkuljetusyritysten kanssa.
- Jätehuollon laskutus toteutettiin loppuvuodesta 2014.
- Jätehuollon asiakastietoja päivitettiin ja korjattiin.
- Osallistuttiin kesäasukkaiden tapaamiseen.
- Osallistuttiin Heinähattutorille, jossa annettiin informaatiota jätehuollosta.
- Vaarallistenjätteiden kuntakeräys järjestettiin 23.5. – 24.5.14 yhdessä Ekokem Oy:n kanssa. Keräykseen osallistui noin 370 asiakasta. Vuoden kertymä oli noin 20 tn eli 1 tn vähemmän kuin edellisenä vuotena.
- Paperikeräys Oy keräsi keräyspaperin.

- Kartongin keräys toteutettiin neljässä pisteessä: kirkonkylän torin, Aseman Salontien, Niemisjärven Pysäkkiuiston pisteet ja loppuvuodesta uutena Jari-Pekan keräyspiste. Kartonkia kertyi noin 103 tn (2013 50 tn).
- Lasia kerättiin noin 11 tn (2013 16 tn).
- Pienmetallia kerättiin 25 tn (2013 23 tn)
- Puutarhajätettä otettiin vastaan kirkonkylän entisellä jätealueella, ja puutarhajätteelle oli jätelavat asemalla ja Niemisjärvellä 26.4. – 10.5.2014 välisenä aikana.
- Romunkeräys ja SE-romunkeräys järjestettiin yhdessä 4H-yhdistyksen kanssa 22.9. – 5.10.2014, metalliromua kerättiin noin 66 tn (2013 75 tn) ja SE-romua noin 13 tn (2013 5,9 tn)
- Osallistuttiin koulujen siivouspäivään toukokuussa.
- Sydän-Suomen Kuljetus Oy huolehti ekopisteiden (24 kpl) ja aluekeräyspisteiden (17 kpl) tyhjennyksestä.
- Osallistuttiin Tuikkujahtiin.
- Alueellisen yhteistyön mahdollisuuksien selvittäminen on ollut kesken valitusprosessin takia.

Rakennusvalvonta

- Asetettujen toiminnallisten tavoitteiden saavuttamiseksi on lupakäsittelyyn kiinnitetty entistä enemmän huomiota ja tarkennettu sitä tarvittaessa lakiin tai määräyksiin pohjautuviin lupaehdoin, millä on edistetty hyvää ja oikeaa rakennustapaa ja rakentamisen laadun parantamista.
- Rakentamiseen liittyvää viranomaisneuvontaa pyritty lisäämään ja tuomaan esille sen merkitys rakennushankkeissa
- Valmistuneille rakennushankkeille, alle viisi vuotta vanhoille, ja myös vanhemmille rakennushankkeille loppukatselmuksia pidettiin 122 kpl, kaikkia viranomaiskatselmuksia rakennushankkeille pidettiin yhteensä 201 kpl.
- Rakentaminen kunnassa toimintavuoden aikana on ollut edellistä vuotta vilkkaampaa, kun vertaa lupa- ja ilmoitusmenettelyn piirissä olevien rakennushankkeiden määrään ja kerrosalaan
- Lupamenettelyn piirissä olevia rakennus-, toimenpide-, purkamis- ja maisematyölupia käsiteltiin 124 kpl, joista uusia asuinrakennuksia oli 7 kpl, käyttötarkoituksen muutoksella 2, muita asuinrakennuksiin liittyviä luvanvaraisia muutoksia ja laajennuksia 29 kpl, vapaa-ajan rakennuksia 18 kpl, maatalouteen liittyviä rakennuksia 4 kpl, muita talousrakennuksia 26 kpl, uusia saunarakennuksia 17 kpl, yhdyskuntatekniikkaa palvelevia rakennuksia 1 kpl, maalämpöjärjestelmiä 6 kpl, jätevesijärjestelmiä 15 kpl, maisematyölupia 10 kpl, purkamislupia 3 kpl, uusia liikerakennuksia 1 kpl ja muutoksia 2 kpl, terveydenhuoltorakennuksien muutoksia 3 kpl ja teollisuusrakennusten muutoksia 2 kpl.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Yksikön toiminnan luonteen takia järkeviä taloudellisia tavoitteita ei ole pystytty asettamaan.

Henkilöstön määrä

Tulosityksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	5,2	5,2	5,2	5,2	
Sijaiset					
Työllistetyt	1,6	1,9	1,6	1,5	- 0,4
Muut määräaikaiset	0,5	0,3	0,5	0,5	+ 0,2
Oppisopimus					
Yhteensä	7,3	7,4	7,3	7,2	- 0,2

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Yksikön toiminnan luonteen takia järkeviä taloudellisia tavoitteita ei ole pystytty asettamaan.

Henkilöstön määrä

Tuloyksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	5,2	5,2	5,2	5,2	
Sijaiset	0	0	0	0	
Työllistetyt	1,6	1,9	1,6	1,5	- 0,4
Muut määräaikaiset	0,5	0,3	0,5	0,5	+ 0,2
Oppisopimus	0	0	0	0	
Yhteensä	7,3	7,4	7,3	7,2	- 0,2

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Ympäristöpalvelut ja rakennusvalvonta 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Ympäristönsuojelu							
Toimintatuotot	42	45		45	57	12	26,9
Toimintakulut	-147	-147		-147	-132	15	-10,4
Toimintakate	-105	-102		-102	-75	27	-26,8
Rakennustarkastus							
Toimintatuotot	33	54		54	38	-16	-29,2
Toimintakulut	-116	-120		-120	-105	15	-12,5
Toimintakate	-83	-66		-66	-67	-1	1,1
Vihertoimi							
Toimintatuotot	178	257		257	289	32	12,5
Toimintakulut	-225	-254		-254	-234	20	-7,8
Toimintakate	-47	3		3	55	52	1 852,0
Ympäristöpalvelut ja rakennusvalvonta yhteensä							
Toimintatuotot	253	356		356	384	28	8,0
Toimintakulut	-488	-522		-522	-472	50	-9,6
Toimintakate	-234	-166		-166	-87	78	-47,3

Joidenkin vesistöhankeiden toteutus on viivästynyt sääolosuhteiden ja lupakäsittelyn takia. Kunnan maa-alueiden myyntivoitot ja – tappiot sisältyvät vihertoimen tuloihin. Näitä ei voida arvioida kovin tarkasti etukäteen.

2.2.6.2 Talon palvelut

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
<p>1. Kunnan ruokapalvelu toimii jatkossakin omana toimintana</p> <p>2. Siivouspalvelu vastaa kunnan laitosten siisteydestä</p> <p>3. Kiinteistöhoito varmistaa jatkossakin tehtävillään turvallisen asumisen ja toiminnan kiinteistöissä</p>	<p>Toiminta on läheistä, kaikki sektorit tuntevaa kokonaisvaltaista palvelua</p> <p>Henkilöstö hallitsee joustavan toimintamallin</p> <p>Palveluja tuotetaan monipuolisella ja osaavalla henkilöstöllä tiimimäisesti</p>	<p>-koulutuksen riittävyys (suositukset)</p> <p>-sairauspoissaolojen seuranta</p> <p>-kehityskeskustelujen antama palaute hyödynnetään</p> <p>-tiedonkulun ja tiedon saannin parantaminen</p>	<p><u>Ruokapalvelu:</u> Hankasalmen kunnan ruokapalvelu toimii itsenäisenä yksikkönä tuottaen kokonaisvaltaisesti ruokapalveluja oman kunnan alueella ”vauvasta vaariin”. Toiminta on laadukasta koska julkisia palveluntuottajia ohjaa ja säätelee lainsäädäntö. Eri asiakasryhmien ravitsemussuositukset on otettu huomioon toimintaa kehitettäessä. Ruokapalvelun henkilöstölle järjestettiin ammatillista täydennyskoulutusta syksyn aikana.</p> <p>Henkilöstön hyvinvointiin ja tiedon kulkuun kiinnitettiin erityistä huomiota. Toukokuussa järjestettiin yhteinen virkistysiltapäivä jossa pohdittiin mm. ruokapalvelun tulevaisuutta. Marraskuussa vietettiin TYKY-iltaa kulttuurin merkeissä.</p> <p>Sairauspoissaolojen seuranta toteutuu työterveyshuollon kanssa yhteistyössä.</p> <p><u>Siivouspalvelu:</u> Siivouspalvelu on joustavalla toiminnalla yrittänyt pitää toimintakulut pienenä. Siivouspalvelussa kehityskeskusteluista saatu palaute on yödynnetty.</p> <p><u>Kiinteistöhoito:</u> Kiinteistönhoidossa päästy toiminnallisiin tavoitteisiin suhteellisen hyvin. Osaava henkilöstö päässyt vähillä sairauspoissaoloilla. Taloudellisten tavoitteiden seuranta koko kauden ajalta parannettava vielä opiskelulla ja yhteistyöllä muiden talon palveluiden kanssa.</p>

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiseksi

- kunnan talous heikkenee
- henkilöstön saatavuus heikkenee
- sitoutuminen tehtäviin/työssä jaksaminen
- palveluketjujen pirstaloituminen
- ikäjohtamisen haasteet

Miten riskit hallitaan ja miten niihin reagoidaan

- kunnan talous pysyy vakaana
- huolehditaan oikea-aikaisesta rekrytoinnista ja palkkauksesta
- hyvä perehdytys ja palveluajatuksen kirkastaminen
- TYHY-päivät, henkilöstön huomioiminen ja arvostaminen
- säilytetään toimivat palveluketjut hyvällä suunnittelulla ja toteutuksella
- koulutuksen ja itsensä kehittämisen arvostaminen

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittämiseen

Ruokapalvelu:

Ruokapalvelun suurimmat riskit kohdistuivat keittiöiden koneiden ja laitteiden kestävyys, sijaishenkilöstön saatavuuteen ja elintarvikkeiden raaka-ainehintoihin. Vuoden 2014 aikana jouduttiin uusimaan yleiskone ja yhdistelmäuuni, joita ei oltu ennakoitu. Koneiden ja laitteiden kunnossapito – ja huoltokustannukset olivat myös huomattavia. Elintarvikkeiden raaka-ainehinnat muodostavat suurimman kuluerän ruokapalvelun toiminnassa. Loppuvuodesta otettiin käyttöön laitosruokailussa 6-viikon vakioruokalista, jota on edelleen kehitetty. Tavoitteena järkevä raaka-ainekäyttö ja sen myötä saatava kustannussäästö.

Siivouspalvelu:

Tilojen käyttäjät vaativat, ettei siivouspalvelussa puhtaustaso laske, vaikka säästö syistä joudutaan joustamaan ajoittain laskemalla palvelutasoa sijaiskäytännöissä.

Kiinteistönhoito:

Kiinteistönhoidon osalta työnkuvan hajanaisuudesta johtuen, perehdytys ja koulutus nousevat tärkeään rooliin työssä jaksamiseen ja tehtäviin sitoutumiseen. TYHY-päiviä on jatkossakin pidettävä ja tarjottava mahdollisuutta hyvinvointikursseille.

Tehtävä:

Tuottaa tukipalveluita ruokapalvelun, siivouspalvelun ja kiinteistönhoidon osalta lähinnä kunnan omalle organisaatiolle.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

Laadukkaita palveluja monipuolisesti ja joustavasti yhdistetyllä henkilöstöllä.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

Ruokapalvelu:

Palvelutason turvaaminen joustavalla toiminnalla.
Henkilöstön jaksamisesta ja ammatillisuudesta huolehtiminen.

Siivouspalvelu:

Palveluiden tuottaminen tehokkaasti ja joustavasti vaatimukset huomioiden.
Henkilöstön jaksaminen ja ammatillisuudesta huolehtiminen

Kiinteistönhoito:

Varmistaa toiminnallaan käyttäjille turvallinen toimintaympäristö.
Henkilöstön jaksamisesta ja ammatillisuudesta huolehtiminen.

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Ruokapalvelu:

Hankasalmen kunnan ruokapalvelu toimii laadukkaasti. Henkilöstön ammattitaitoa kehitettiin kahdella eri osa-alueella (ravitsemussuositukset ja erityisruokavaliot). Henkilöstön hyvinvointiin kiinnitettiin huomiota.

Siivouspalvelu:

Siivouspalvelun osalta toiminnan painopisteillä on suuri vaikutus tavoitteiden toteutumiseen. Siivouspalvelulla resursseja pitäisi olla enemmän tavoitteiden toteuttamiseksi.

Kiinteistöhoito:

Kiinteistöhoito toiminnallaan pystynyt pitämään toimintaympäristön turvallisena ja henkilöstön työpanosta optimoiden kohteisiin, missä sen hetkinen tarve ilmenee. (Joustavuutta henkilöstössä). Kiinteistöhoitoon henkilökunta ikääntyy, jonka seurauksena korostuu jaksamisesta huolehtiminen ja poissaolojen pitäminen edelleen hyvin pienenä. Kouluttautumiseen järjestettävä mahdollisuus jokaiselle resurssien ja aikataulutuksen avulla.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Ruokapalvelu: -kouluruokailu	€/suorite suorite/työntekijä	2,91 22450	2,64 23300	2,40 21270	2,67
-laitosruokailu	€/suorite suorite/työntekijä	3,59 26691	3,71 23820	3,40 26560	28316
Henkilöstön hyvinvointi ja ammatillinen osaaminen	Täydennyskoulutukseen osallistuminen 3 pv/hlö/vuosi	2	2	3	4,61 22380
Siivouspalvelu: -siivouksen taso (2013 laitokset mukana ja toiminta sisältää muutakin, kuin siiv.)	€/m ² m ² /työntekijä	32,80 1400	36,83 1400	35,44 1400	36,83 1400
Henkilöstön hyvinvointi ja ammatillinen osaaminen	Täydennyskoulutukseen osallistuminen 2 pv/hlö/vuosi	1	1,5	2	1,5
Kiinteistöhoito: -kiinteistöhoito taso	m ² /työntekijä	8660	8660	8660	8660
Henkilöstön hyvinvointi ja ammatillinen osaaminen	Täydennyskoulutukseen osallistuminen 2 pv/hlö/vuosi	1,5	1,5	2	1,5
Veden kulutus - pois lukien vesilaitokset	Seuranta FimX-ohjelmalla	43360	35900	25700	35900

Henkilöstön määrä

Tuloyksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	43	41	43 ½	39,5	
Sijaiset	käytetty	7,25 htv	tarvitaan	käytetty	
Työllistetyt	2	2	2	3,5	
Muut määräaikaiset	3	0	3	3,5	
Oppisopimus	2	2	1	2	
Yhteensä	50	52,25	49 ½	48,5	

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Talon palvelut 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Hallinto							
Toimintakulut	-3				-7	-7	
Toimintakate	-3				-7	-7	
Siivouspalvelu							
Toimintatuotot	858	844		844	831	-13	-1,6
Toimintakulut	-877	-844		-844	-846	-1	0,1
Toimintakate	-20				-14	-14	
Kiinteistöhuolto							
Toimintatuotot	1 110	1 321		1 321	1 392	71	5,3
Toimintakulut	-802	-802		-802	-1 082	-280	34,8
Toimintakate	308	519		519	310	-209	-40,3
Ruokapalvelu							
Toimintatuotot	946	948		948	958	10	1,0
Toimintakulut	-1 077	-960		-960	-1 132	-173	18,0
Toimintakate	-131	-12		-12	-174	-163	1 402,9
Talon palvelut yhteensä							
Toimintatuotot	2 914	3 114		3 114	3 181	67	2,2
Toimintakulut	-2 760	-2 606		-2 606	-3 067	-461	17,7
Toimintakate	154	508		508	114	-394	-77,5

Ruokapalvelu

Toimintatuotot eriteltynä 1.1.-31.12.2014				
	Toteutuma	%	TA 2014	Tilinpäätös 2013
Muut myyntituotot	36.928 €		1.000 €	41 577 €
Sisäiset myyntituotot	917.275 €		936.700 €	900 623 €
Tuet ja avustukset	3.759 €		10 500 €	3 801 €
Tuotot yhteensä	958.128 €	100,5	948 200 €	946 001 €

Toimintakulut eriteltynä 1.1.-31.12.2014				
	Toteutuma	%	TA 2014	Tilinpäätös 2013
Palkat ja palkkiot	438.296 €		407. 400 €	422 494 €
Henkilösivukulut	120.371 €		111.900 €	106 196 €

2.2.6.3 Konsernin kiinteistöhallinto

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Kunnan kiinteistöjen ja kiinteistöyhtiöiden hallinta sekä hallintaprosessien toimivuus.	Kiinteistöomaisuuden arvon säilytys ja kustannustehokkuus. Investointien, rakennuttamisen sekä korjausten, huollon, hankintojen sekä tekniikan ohjaus.		Kiinteistöjen kunnossapitoon ja hoitoon sijoitettu n 0,68€/m2/kk mikä on hyvää keskitasoa, otettaessa huomioon korjausvelan hallinta. Suositus 0,8 €/m2/kk. Tekniikkaa uusittu useissa kohteissa, kaukolämpö, automaatio, kaukovalvonta jne. Tekniikan/energian käytön seuranta ja tilastointi tehostunut huomattavasti. Useiden isojen investointien rakennuttaminen yhtä aikaa vaatii resursseja, joita kunnassa ei tällä hetkellä ole yhtään liikaa.

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Kiinteistöjen arvon säilyminen. Parantaa kiinteistöjen kannattavuutta ja vastata kustannusten hallinnasta sekä ylläpidon laadusta sekä hankintaprosessien toimivuudesta.	Kiinteistöjen kunnossapidosta huolehtiminen ja niiden kustannusten seuranta ja kohdentaminen. Hankkeiden kokonaistaloudellinen toteuttaminen. Kiinteistöjen hallinta omistaja ohjauksessa. Toimintatapojen ja menetelmien tehostaminen ja jatkuva kehittäminen. Toiminta on voimassa olevien lakien ja määräysten sekä toimintaperiaatteiden mukaista ja että taloudellinen ja toiminnallinen raportointi on luotettavaa.	❖ tiedonkulun ja tiedonsaannin kehittäminen ❖ energian kulutuksen seuranta (€/Mwh) sähköisen huoltokirjan kattavuuden parantaminen ja sidosryhmien sitouttaminen huoltokirjan käyttöön. ❖ (sis. myös kiint.hoitoon). Budjetissa pysyminen	Kustannuksia seurattu entistä enemmän, tiedon määrä ja keruu tehostunut. Huoltokirjan päivitys asiakaspalautteiden osalta käynnistynyt. Ohjelma saadaan käyttöön syksyksi 2015. Huolto ja korjaus ilmoitukset käyttäjiltä suoraan huoltokirjaan, josta käyttäjät voivat seurata ja saada tiedot ilmoituksen etenemisestä ja ryhdytystä toimenpiteistä. Koskee kunnan sekä Hakan kiinteistöjä. Kiireelliset hälytykset edelleen päivystykseen. Sähkön meklarointisopimus on tehty kunnan kaikkiin kiinteistöihin, tuo säästöjä käyttäjille suoraan. Sopimuskausi alkoi 1.1.2015 ja nyt tulleista sähkölaskuista näkee €/kWh hinnan, joka on selvästi alempi kuin aiemmin ollut sopimus. Budjetissa olemme pysyneet pääosin. Kunnan vuokra-asuntojen vuokrien harmonisointi vastaamaan yleistä tasoa tehtiin syksyllä 2014.

			<p>Keinot miten kiinteistön hoidon- ja huollon kustannusten muodostuminen ja laskentaperusteiden selkeyttäminen vuokrien määräytymiseen esitettäisiin sekä tehtäisiin selkeimmiksi, on aloitettu. Esitys laskennasta valmistuu 2015.</p> <p>Henkilökunta on käynyt koulutuksissa, mitkä on katsottu tarpeellisiksi. Keväällä 2015 on kullekin kiinteistönhoitajalle varattutäydennyskoulutusta.</p> <p>Asukas- ja käyttäjäkysely tehdään 2017.</p>
--	--	--	--

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiselle

- Kiinteistömassa osin ikääntynyttä ja osassa peruskunnossapito jäänyt tekemättä, jonka seurauksena isojen kunnossapitotoimien yhtäaikainen suorittaminen voi taloudellisesti olla kallista
- uusien investointien rahoitus riippuu kunnan taloudesta sekä taloustilanteesta yleensäkin
- energianhinnan muutokset ja hallinta

Riskien hallinta, miten riskit hallitaan/miten niihin voidaan reagoida

- kustannusten tehokas seuranta ja muutoksiin reagointi ajoissa
- eri energiamuotojen vertailu ja käyttöönotto
- henkilöstön koulutus
- innovatiivisuus, kyseenalaistettava itsestään selvinä pidettyjä ja totuttuja toimintatapoja
- yllä pidetään ja uudistetaan kiinteistöjä taloudellisten resurssien mukaan tehokkaasti ja kannattavasti ottaen huomioon omistajien ja käyttäjien odotukset ja tarpeet ja samalla varmistuen niiden arvon kehittymisen pitkällä aikavälillä.
- kunnan talouden hallinta
- sisäinen valvonta pyrkii varmistamaan että toiminta on voimassa olevien lakien ja määräysten sekä toimintaperiaatteiden mukaista ja että taloudellinen ja toiminnallinen raportointi on luotettavaa. Lisäksi varmistamaan toiminnan tehokkuuden ja luotettavuuden strategisten tavoitteiden saavuttamiseksi.
- osa- ja kokonaan omistuksessa olevien kiinteistöiden mahdollinen myynti.

Arvio riskien vaikutuksista tavoitteiden toteutumiseen ja toiminnan kehittymiseen

Organisaation ”kapeus” rakennushankkeiden ohjauksissa ja rakennuttamisissa on haastava. Myös hankkeiden tilaajien puolelta ei aina tiedetä kuinka rakennushankkeiden pitäisi edetä ja missä vaiheessa säästöt saadaan ja milloin niiden saaminen hankkeessa on minimaalista. Edellä mainituista syistä myös rakennushankkeiden aikataulut muodostuvat joskus epärealistisiksi.

Energian hinnan muutoksiin (vrt. öljy) ei sinällään ole mahdollisuuksia vaikuttaa, nehan ovat riippuvaisia kulloinkin olevasta maailman talouden- ja kilpailun tilasta. Hintoihin pystytään vaikuttamaan valitsemalla eri energia muotoja ja niitä vertailemalla. Tämäkin on sikäli vaikeaa, sillä kymmenien vuosien päähän ennustaminen on, kuten tiedetään, vaikeaa. Nyt puhutaan jopa siitä, että kaukolämpö kallistuisi 70% tulevien 20v:n aikana, toki niin ennustettiin kolme vuotta sitten, että öljy maksaisi 200€/bar vuonna 2014.

Lähes ainoa asia millä vaikutetaan hintoihin on kilpailutus. Vuoden 2014 aikana kilpailutettiin sähkön meklarointisopimus ja vuoden 2015 alusta Hankasalmen kunnan kiinteistöt ovat sopimuksen piirissä.

Samoin kunnankiinteistöistä lähes kaikki on liitetty kaukolämpöön ja tytäryhtiöiden kiinteistöjä on liitetty ja liitetään edelleen vuonna 2015 kaukolämpöön. Koy Hankasalmen Hakan osalta on myös otettu käyttöön hybridilämmitys kokeilumielessä yhdessä kohteessa 2014 ja 2015 maaliskuussa tehdään samoin kahdessa kohteessa aseman seudulla.

Lisäksi voisi mainita, että Hankasalmen kunnan omistaman Koy Hankasalmen Hakan vuokria ei ole korotettu vuoden 2012 elokuun jälkeen. Vuonna 2014 osa Hakan "säästöistä" tuli juuri energiakustannusten avulla ja tehostettuna huolto- ja hoitotoimilla.

Tehtävä:

Kunnan yksin tai osittain omistamien kiinteistöjen arvon positiivinen kehitys ja kustannusten hallinta. Kiinteistöjen ylläpidon laadusta sekä prosessien toimivuudesta vastaaminen. Kiinteistöjen käyttäjille palvelun tuottaminen kiinteistöjen osalta.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- kiinteistöjen hallinta ja kunnossapito kustannustehokkaasti kiinteistökannan arvonsäilyttämiseksi.
- investointien kokonaistaloudellinen tuottaminen käyttäjien toimintaedellytysten ylläpitäminen kiinteistöjen osalta.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- rakennuttamislomakkeiston ja -menettelyn päivitys vastaamaan uusia lakeja ja määräyksiä uusien energiaratkaisujen suunnittelu ja käyttöönotto, painopistealueena Kirkonkylän taajama.

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Rakennuttamislomakkeet ja tiedostot helpottavat työtä, vähentävät virheiden mahdollisuutta. Samoin peruslomakkeet "vapauttaa aikaa" ns. muihin töihin.

Kaukolämpö- ja hybridilämmitys ovat alentaneet MWh/€ hintaa vs. öljylämmitys sekä tuoneet parannusta energiakulutuksen seuranta kaukoluvun ja tilastoinnin kautta (huom. FimX suuressa merkityksessä seurannan ja tilastoinnin kannalta). Lisäksi uusien energiamuotojen kautta huolto ja kunnostuskustannukset ovat alentuneet.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tavoitteiden toteutuminen
rakennuttamisen lomakkeiston yhtenäistäminen ja päivitys		lomake-pohjat		lomakkeiston päivitys uusien lakien, määräysten ja asetusten mukaisiksi	Lomakkeiden päivitys peruslomakkeille pääosin tehty 2014. Uusimmat rakennuttamis-muodot, kuten elinkaari-rakennuttaminen tehdään 2015-2016 kun siitä saadaan tietoa ja kokemuksia muilta rakennuttajilta enemmän. Seminaari kuntien tilat ja rakennukset 2/15 saatu tietoa muista kunnista.

sähköisen huoltokirjan käyttöönotto		käyttöön otto	päivitys ja sitouttaminen	Ohjelman uusien sovellutusten käyttöönotto ja hyödyntäminen. Uusia sovellutuksia tulossa loppuvuodesta 2014	Asukkaiden ja käyttäjien ilmoitukset korjaus- ja huoltokohteista Huoltokirjaan, päivitys alkaa keväällä 2015, ohjelma ei valmistunut vielä 2014. Huoltomiehillä koulutus ja opastus alkavat 3/15. Käyttäjät voivat seurata oman ilmoituksen käsittelyä ja vaiheita huoltokirjan kautta.
-------------------------------------	--	---------------	---------------------------	---	---

Arvio taloudellisten tavoitteiden toteutumisesta

Konsernin kiinteistöhallinto on pysynyt tavoitteessaan.

❖ Asuntotoimi

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
<p>Palvelu perustuu asiakkaiden tarpeeseen.</p> <p>Luoda asiakkaille mahdollisuus hyvään asumiseen erilaisissa elämän tilanteissa.</p> <p>Tuottaa palvelua tehokkaasti, tarkoituksen mukaisilla toimintatavoilla ja kannattavasti ottaen huomioon omistajan odotukset ja tarpeet.</p> <p>Toiminta perustuu avoimuuteen, rehellisyyteen, oikeudenmukaisuuteen.</p>	<p>Tarjota monipuolisia, kohtuuhintaisia, asumisen ratkaisuja ottaen huomioon asukkaiden muuttuvat tarpeet.</p> <p>Toimia kustannustehokkaasti asunto-omaisuutta hoitaessamme.</p> <p>Panostaa henkilöjohtamiseen sekä osaamiseen ja innovointikykyyn</p>	<p>vuokrahinnat €/m²</p> <p>asukaspalaute (>3)</p> <p>vuokrausaste (>92%)</p> <p>koulutus (> 3krt/v/hlö)</p>	<p>Vuokrahinnat ovat pysyneet suunnitellussa, Koy Hankasalmen Hakan vuokria ei ole nostettu 8/12 jälkeen, vaikka "muualla" on neliöhintoja nostettu lähes säännöllisesti joka vuosi. Säästöjä jotka pienentävät korotuspainetta on tullut mm. energiakulujen pienenemisestä.</p> <p>Lisäksi kunnan vuokra-asuntoihin tehtiin 8/14 vuokrientarkistus vastaamaan ko. asuntojen todellista vuokrahintaa. Koy Hankasalmen Hakan ka vuokra on 8,45 €/m².</p> <p>Asukaspalautekysely tehdään viimeistään 2017 yhdessä Hakan ja kunnan asuntojen kanssa.</p> <p>Kunnan vuokra-asunnoissa vuokrausasteessa yllettiin reilusti yli tavoitteen (92%), mutta Koy Hankasalmen Hakan osalta jäätin 87 %:n kts. konsernin tytäryhtiöt.</p> <p>Koulutuksen/täydenniskoulutuksen osalta ylitettiin koulutusmäärät. Koulutus sekä sisäistä, että ostettua koulutusta.</p>

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiselle

- osa rakennuksista vaatii linja- sekä peruskorjausta lähivuosien aikana
- irtisanomisten ja poismuuttojen jälkeen asunnoissa joudutaan tekemään ”täysimittainen remontti”.
- kunnan taloustilanne
- lainakorot
- energiahinnat

Riskien hallinta

- toiminnan ja talouden seuranta ja niihin ajoissa reagointi
- työmenetelmien kehittäminen uusien ajatusten pohjalta
- vuokrahintojen seuraaminen tuotos/panos pohjalta
- vuokrahintojen harmonisointi
- uudet energian ratkaisumallit

Tehtävä:

Tarjota monipuolisia, kohtuuhintaisia, asumisen ratkaisuja ottaen huomioon asukkaiden muuttuvat tarpeet.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- Tuottaa edellä mainittuja palveluja tehokkaasti, tarkoituksenmukaisilla toimintatavoilla ja kannattavasti omistajan ja asukkaiden tarpeet huomioon ottaen.
- Luoda asumiselle tarkoituksenmukainen, viihtyisä ja terveellinen ympäristö

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- heikkokuntoisten kiinteistöjen kunnostus, toteutuu tällä hetkellä n. 10 as/vuosi poislähtöremonttien yhteydessä.
- toiminnan kehittäminen tehokkaampaan suuntaan palvelujen edelleen kehittäminen

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Energia- ja korjauspalveluilla olemme kulusäästöjä, joita on edelleen käytetty huoneistojen kunnostukseen. Vuokralaisten valintakriteeri ovat pitäneet ns. korjauskulut kuitenkin vahingon tekojen kannalta kohtuullisina. Vuokrien ”harmonisointi” kunnan omien vuokra-asuntojen suhteen lisäsi tasa-arvoista kohtelua kokonaisuudessaan vuokralaisten kesken.

Palvelut kehittyvät huoltokirjan ansiosta yksilöllisimmiksi kun saamme 2015 käyttöön korjaus- ja huoltoilmoituksen sähköisen version käyttöön. Helpottaa myös asian seuraamista ja etenemistä asukkaiden kannalta. Kiireelliset asiat tuki pitää hoitaa puhelimella kiinteistöhuollon päivystyksen kanssa.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Ta 2013	Ta 2014	Tp 2014
vuokrauksen käyttöaste		> 90%	> 92%	> 92%	> 92%
asiakastytyväisyysmittaus			> 3,0		

Henkilöstön määrä

Kiinteistön hallinta, kunnan Koy:t ja asuntotoimi

Tulosityksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	4,4	4,4	4,4	4,4	
Sijaiset					
Työllistetyt					
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus					
Yhteensä	4,4	4,4	4,4	4,4	

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Konsernin kiinteistöhallinto 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Konsernin kiinteistöhallinto							
Toimintatuotot	36	40		40	40		0,4
Toimintakulut	-111	-105		-105	-106	-1	0,6
Toimintakate	-74	-65		-65	-65		0,8
Asuntotoimi							
Toimintatuotot	832	924		924	899	-25	-2,7
Toimintakulut	-718	-781		-781	-778	3	-0,4
Toimintakate	114	142		142	121	-21	-15,1
Pelastustoimi							
Toimintakulut	-425	-437		-437	-475	-38	8,7
Toimintakate	-425	-437		-437	-475	-38	8,7
Konsernin kiinteistöhallinto yhteensä							
Toimintatuotot	966	964		964	939	-24	-2,5
Toimintakulut	-1 361	-1 323		-1 323	-1 358	-35	2,7
Toimintakate	-395	-360		-360	-419	-60	16,6

2.2.6.4 Infrapalvelut

TOIMINNALLISET TAVOITTEET

Kunnan strategiaa tukeva toiminnallinen tavoite vuodelle 2014

Tavoite	Tavoitteen kuvaus	Mittarit	Toteuma ja poikkeaman perustelut
Laadukkaitten tonttien kaavoittaminen eri taajamien osalle.	Asemakaavan mukaisten tonttien markkinointi rakentajille messuilla ja muissa vastaavissa yleisötilaisuuksissa.	Tavoitteena on että tontti-kauppoja tehtäisiin enemmän kuin 5 kpl/v	S-ryhmä on ostanut 5 eri kiinteistöistä koostuvan asemakaavoitetun alueen.
Asemakaavan mukaisten teiden/ katujen peruskorjaus huomioiden turvallinen liikkuminen.	Peruskorjauksessa noudatetaan teistä/ kaduista laadittua kuntoluokitusjärjestystä ottaen huomioon tien liikennöintimäärät.	Peruskorjataan vuosittain vähintään kaksi tietä/katua	Tavoite on toteutunut. Työ jatkuu suunnitellusti katujen päällystämällä tulevana kesänä.

Vesi- ja viemäri-laitoksen toiminnan taloudellinen tehokkuus ja ympäristön huomioiminen.	Puhdasvesiverkoston pumpatun laskuttamatoman veden osuuden vähentäminen vesiverkoston saneerauksella ja putkirikkojen pikaisella korjauksella.	Tavoitteena päästä 8 % hävikkiin vedenottamolta pumpatusta vedestä.	8 % tavoitteeseen ei olla vielä päästy. Työ jatkuu vuotokohtien paikantamisella ja virtausmittareiden asentamisella verkoston haarakohtiin.
	Viemäriverkoston tulevan hulevesimäärän vähentäminen verkoston saneerauksella.	Tavoitteena päästä jätevesipuhdistamolle tulevan ja lasketun jäteveden erotuksessa 20 prosenttiin.	Vuotovesitutkimus on meneillään. Raportti asemansuudelta jo saatu ja viemäristön saneeraukset kohdennetaan huonoimpiin verkon osiin.
Varikkoyksikön tehokkaat palvelut.	Varikon tuottamien palveluiden laatu.	Asiakaskysely kerran valtuustokaudessa	Asiakaskysely tehdään valtuustokauden aikana.

Riskien arviointi

Keskeisimmät riskit kyseisen tavoitteen toteutumiselle

- tonttikauppojen osalta talouden suhdannevaihtelut heijastuvat yksityisiin rakennushankkeisiin.
- mikäli asemakaavan mukaisten teiden/katujen kunnossapito- ja peruskorjausmäärärahat pienenevät ennestään se aiheuttaa ongelmia asemakaava-alueen liikenteelle.
- vesijohtoverkoston osalta putkirikot verkoston osalta vaikeuttavat veden jakelua ja heijastuvat ottamolta pumpatun veden määrään sekä juomaveden puhtauteen.
- viemärilaitoksen osalta jätevesipuhdistamon sekä pumppaamoiden toiminnan vaarantuminen laiterikkojen sekä sähkökatkojen osalta.
- kokonaisuudessaan viemäri- ja vesihuoltolaitoksen valvontayhteyksien katkeaminen.
- varikon palvelutason heikkeneminen laiterikkojen vuoksi.

Riskien hallinta

- asemakaavan mukaisten katujen/teiden osalta suoritetaan tarvittavat kunnossapitotoimet ja talviauraukset liukkauden torjuntaan ajallaan.
- viemäri- ja vesijohtoverkoston saneerauksella pyritään saamaan käyttökustannukset pienentyneitä ja mahdollisten putkirikkojen korjaukset suoritetaan mahdollisimman pikaisesti korjauskohde huomioon ottaen.
- vedenottamon ja jätevesipuhdistamon sekä pumppaamoiden laiterikkojen korjaukset suoritetaan viipymättä ja sähkökatkoihin varaudutaan riittävällä polttomoottorikäyttöisellä generaattorikalustolla.
- varmistetaan vesi- ja jätevesilaitoksen valvontayhteydet riittävällä vara-akustolla ja yhteysvikojen pikaisella korjauksella.
- varikon osalta kaluston ja laitteiden huollot suoritetaan ajallaan.

Tehtävä:

Maankäytön suunnittelu yleis- ja asemakaavoitus, liikennealueet, vesihuoltolaitokset ja varikko.

Toiminnan lyhyt kuvaus/palveluajatus:

- Rakentamiskelpoisten hyvien rakennustonttien muodostaminen ja ympäristön viihtyisyyden huomioiminen kaavoituksen osalla. Laadukkaan vesihuollon turvaaminen ja turvallisen liikennöinnin varmistaminen asemakaavateiden osalla. Varikon palveluiden järjestäminen.

Toiminnan painopistealueet vuonna 2014 ja suunnittelukaudella:

- Kaavoituksen osalla kirkonkylän eteläosan asemakaavan muutoksen loppuunsaattaminen Aseman taajaman pohjakartan tarkistus ja pienehköt kaavanmuutokset eri taajamissa.
- Asemakaavateiden kunnossapito ja perusparannushankkeet
- Betonisen viemäriverkoston saneeraus että verkostoon tulevia hulevesiä saadaan pienennettyä. Lopputyöt taajamien jätevesipumppaamoiden kaukovalvonnan osalta. Tervaniemen vedenottamon automatisoinnin loppuunsaattaminen ja Mikonlammen vedenkäsittelylaitoksen automaation uusiminen sekä suodatinmassan lisäys/vaihto. Vesi- ja jätevesiverkostoiden kunnossapito.
- Varaston palveluiden tuottaminen.

Toiminnan painopistealueiden vaikutus tavoitteiden toteutumiseen

Katujen saneeraukseen on saatu hieman enemmän investointirahaa, joka parantaa liikenteen toimivuutta ja turvallisuutta. Vesihuollon osalta taksojen korotukset ja kulujen seuranta ovat pienentäneet alijäämää merkittävästi.

TALOUDELLISET TAVOITTEET

Tavoitteen määrittely	Mittari	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014
Kaavateiden kunnossapitokustannukset	e/km	3413	3289	3193	3449
Puhtaan veden jakelukustannukset	e/ m3	0,61	0,52	0,60	0,67
Jäteveden käsittelykustannukset	e/ m3	1,08	1,48	0,77	1,36

Henkilöstön määrä

Tuloyksikkötasolla henkilötyövuosina htv1= palveluksessaolopäivien lukumäärä	Tp 2012	Tp 2013	Ta 2014	Tp 2014	Muutos edelliseen vuoteen
Vakituiset	9	9	9	9	
Sijaiset					
Työllistetyt					
Muut määräaikaiset					
Oppisopimus					
Yhteensä	9	9	9	9	

TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Infrapalvelut 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk.%
Hallinto							
Toimintakulut	-3				-7	-7	
Toimintakate	-3				-7	-7	
Kaavoitus							
Toimintatuotot	7				21	21	
Toimintakulut	-156	-151		-151	-162	-10	6,7
Toimintakate	-149	-151		-151	-141	11	-7,1
Vesihuolto							
Toimintatuotot	661	701		701	728	27	3,9
Toimintakulut	-461	-451		-451	-448	3	-0,7
Toimintakate	200	250		250	281	30	12,1
Liikennealueet							
Toimintatuotot	4				4	4	
Toimintakulut	-219	-227		-227	-221	6	-2,9
Toimintakate	-215	-227		-227	-217	10	-4,5
Varikko							
Toimintatuotot	89	99		99	137	38	38,1
Toimintakulut	-165	-153		-153	-154	-1	0,4
Toimintakate	-76	-54		-54	-17	37	-68,6
Infrapalvelut yhteensä							
Toimintatuotot	761	800		800	889	90	11,2
Toimintakulut	-1 004	-982		-982	-991	-9	0,9
Toimintakate	-243	-182		-182	-102	81	-44,3

2.2.6.5 Laskennallisesti eriytetyn Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös
TALOUSARVION TOTEUTUMISVERTAILU

Vesihuoltolaitos 1000 euroa	TP 2013	TA 1.1.2014	TA muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama	Poikk. %
Liikevaihto	661	700,9		701	728	27	3,9
Liiketoiminnan muut tuotot		0					
Materiaalit ja palvelut	320	304,9		305	312	7	2,3
Henkilöstökulut	137	141,3		141	132	-9	-6,4
Poistot ja arvonalentumiset	294	293,9		294	287	-6	-2,4
Liiketoiminnan muut kulut	3	4,4		4	4	-1	-25
Liikealijäämä	-94	-44		-44	-7	37	-84,1
Korvaus jäännöspääomasta	-94	-100		-100	-94	6	-6,0
Alijäämä ennen varauksia	-188	-144		-143,6	-101	43	-29,7
Poistoeron vähennys	3				3	3	100,0
Tilikauden alijäämä	-184	-144		-143,6	-97	47	-32,5

Toiminnan kuvaus

Vesilaitostoimintojen alijäämä on karkeasti ottaen puolittunut tilikaudella. Kehitys johtuu osin 2014 alussa toteutetulla vesilaitosmaksujen korotuksella, osin investoinneista johtuvien poistojen jatkuvalla pienentymisellä, ja osin lisääntyneellä palvelujen myynnillä. Palveluja on myyty S-ryhmälle siirtämällä sopimuksen mukaisesti kunnan viemäristöjä rakennettavalta alueelta pois.

2015 alussa on korotettu jälleen taksoja, jolla toimenpiteellä pyritään edelleen pienentämään alijäämää. Samanaikaisesti tarkennetaan kuluseurantaa, joka laskettuna käytetty energia / tuotettu kuutiometri on jätevesipuhdistamolla huomattavan korkea verrattuna maan keskiarvoon vastaavilla laitoksilla. Jätevesiprosessin energian kulutus on Hankasalmella noin 3 kWh / kuutiometri, kun maan keskiarvo tuotettua jätevesikuutiota kohden on noin 1 kWh / kuutiometri. Suuri energiankulutus selittyy osaltaan valitulla hallien lämmitysmuodolla, katossa sijaitsevilla säteilylämmittimillä. Tuotantotilojen lämpötilaa onkin laskettu.

2.3 Määrärahojen ja taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

2.3.1 Käyttötalouden toteutuminen

KUNNAN KÄYTTÖTALOUS	TP 2013	TA 1.1.2014	TA Muutos	TA 2014	TP 2014	Poikkeama
1000 euroa						
Toimintatuotot	12 602	12 174		12 174	12 854	680
Myyntituotot	6 708	7 676		7 676	6 677	-999
Maksutuotot	2 558	2 257		2 257	2 512	255
Tuet ja avustukset	1 178	1 117		1 117	1 241	124
Muut toimintatuotot	2 158	1 124		1 124	2 424	1 300
Toimintakulut	44 894	43 712	1 022	44 734	45 587	853
Henkilöstökulut	18 606	18 125		18 125	18 283	158
Palvelujen ostot	19 684	19 053	1022	20 075	20 562	488
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 280	2 163		2 163	2 238	75
Avustukset	2 543	2 475		2 475	2 450	-25
Muut toimintakulut	1 781	1 896		1 896	2 053	157
Toimintakate	-32 292	-31 538	-1 022	-32 560	-32 732	-173
Poistot	1230	1450		1450	1470	20

2.3.2 Tuloslaskelmaosan toteutuminen

Ulkoiset ja sisäiset tulot ja menot 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Toteuma %
Toimintatuotot	12 174	0	12 174	12 854	680	105,6
Myyntituotot	7 676		7 676	6 677	-999	87,0
Maksutuotot	2 257		2 257	2 512	255	111,3
Tuet ja avustukset	1 117		1 117	1 241	124	111,1
Muut toimintatuotot	1 124		1 124	2 424	1 300	215,6
Toimintakulut	43 734	1 022	44 756	45 587	830	101,9
Henkilöstökulut	18 136		18 136	18 283	147	100,8
Palkat ja palkkiot	13 962		13 962	13 987	25	100,2
Henkilösivukulut	4 175		4 175	4 296	122	102,9
Eläkekulut	3 347		3 347	3 676	329	109,8
Muut henkilösivukulut	828		828	621	-207	75,0
Palvelujen ostot	19 064	1 022	20 086	20 562	477	102,4
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	2 163		2 163	2 238	75	103,5
Avustukset	2 475		2 475	2 450	-25	99,0
Muut toimintakulut	1 896		1 896	2 053	157	108,3
Toimintakate	-31 560	-1 022	-32 582	-32 732	-150	100,5
Verotulot	15 065		15 065	15 093	28	100,2
Valtionosuudet	18 035		18 035	17 886	-149	99,2
Rahoitustuotot ja -kulut	-90		-90	54	144	-59,9
Korkotuotot	3		3	4	1	119,3
Muut rahoitustuotot	208		208	270	62	129,8
Korkokulut	200		200	126	-74	62,8
Muut rahoituskulut	101		101	94	-7	93,1
Vuosikate	1 450	-1 022	428	301	-127	70,2
Poistot ja arvonalentumiset	1 450		1 450	1 470	20	101,4
Suunnitelman mukaiset poistot	1 450		1 450	1 470	20	101,4
Tilikauden tulos	0	-1 022	-1 022	-1 169	-147	114,4

Verotulot ja valtionosuudet

Verotulot 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Toteuma %
Kunnan tulovero	13 175		13 175	13 233	58	100,4
Osuus yhteisöveron tuotosta	730		730	700	-30	96,0
Kiinteistövero	1 160		1 160	1 160	0	100,0
Yhteensä	15 065		15 065	15 093	28	100,2

Valtionosuudet 1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio- muutokset	Muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama	Toteuma %
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus	18 617		18 617	18 474	-143	99,2
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-582		0 -582	-588	-6	101,0
Yhteensä	18 035		18 035	17 886	-149	99,2

Verotulot ja valtionosuudet 1000 euroa	2010	2011	2012	2013	2014
Verotulot					
Kunnan tulovero	11 132	11 404	12 147	12 462	13 233
Osuus yhteisöveron tuotosta	894	856	621	695	700
Kiinteistövero	818	836	1 016	1 057	1 160
	12 844	13 096	13 784	14 214	15 093
Valtionosuudet					
- peruspalvelujen valtionosuus	11 592	11 836	12 972	13 249	13 231
- verotuloihin perustuva valt.os.tasaus	4 523	4 669	4 760	5 056	5 082
- järjestelmämuutoksen tasaus	158	158	158	158	161
- opetus- ja kulttuuritoimen muut valt.osuudet	-616	-620	-662	-642	-588
	15 657	16 043	17 228	17 821	17 886
Yhteensä	28 501	29 139	31 012	32 035	32 979

Veroprosentit %	2010	2011	2012	2013	2014
Tuloveroprosentti	20,0	20,0	20,5	20,5	21,5
Kiinteistöveroprosentit					
- yleinen kiinteistövero	0,9	0,9	1,1	1,1	1,1
- vakituinen asuinrakennus	0,4	0,4	0,5	0,5	0,5
- muu kuin vakituinen asuinrakennus	0,95	0,95	1,1	1,1	1,1
- voimalaitokseen kuuluva rakennus	2,5	2,5	2,5	2,5	2,5
- yleishyödylliset yhteisöt	0	0	0	0	0

2.3.3 Investointien toteutuminen

Sitovuustaso valtuustoon nähden: rakennukset ja rakennelmat sekä liikenneväylät hankekohtainen ja muut investoinnit hankkeiden kokonaiskustannus lautakuntaakohtaisesti

Valmistumisaste: V=valmis, K=kesken, E=ei toteutunut	Valmistumisaste	Kokonaiskustannusarvio	Alkuperäinen talousarvio 2014	Talousarvio-muutokset 2014	Talousarvio muut.jälkeen 2014	Toteuma TP 2014	poikkeama TA-TP 2014
1000 euroa							
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET							
MUUT PITKÄVAIKUTTEISET MENOT							
Atk-ohjelmat							
Kunnanhallitus		122	37		37	20	17
Taloussuunnittelu- ja HR-henkilöstöraportointiohjelma, yht.	V	122	37		37	20	17
Muut							
Sivistyslautakunta		37	37		37		37
Hankasalmen historia 2	K	37	37		37		37
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET							
Tulot							
Menot		159	74	0	74	20	54
Nettomenot		159	74	0	74	20	54
AINEELLISET HYÖDYKKEET							
MAA- JA VESIALUEET							
Ympäristölautakunta						-32	32
Maa-alueiden hankinta		120	40		40		40
Maa-alueiden myynti, tulot	V	-120	-40		-40	-32	-8
MAA- JA VESIALUEET							
Tulot		-120	-40		-40	-32	-8
Menot		120	40		40		40
Nettomenot						-32	32
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
HALLINTO- JA LAITOSRAKENNUKSET							
Perusturvalautakunta		1857	575		575	505	70
Sosiaalipalvelut		60	56		56		56
Asumisparakit (harjakatto Lape-proj. tarvikkeet)	V	10	6		6		6
Mäkituvan muutostyöt (ei sis. sprinklausta)	K	50	50		50		50
Vanhuspalvelut		1552	334		334	468	-135
Metsätähden muutostöiden suunnittelu ja rakennustyöt	K	240	200		200	39	161
- rahoitusosuudet	K	-150	-110		-110		-110
Vanhusten palvelutalon suunnittelu ja rakennustyöt	V	2400	900		900	1085	-185
- rahoitusosuudet	V	-938	-656		-656	-656	
Terveyspalvelut		245	185		185	36	149
Sairaalan lääkehuone ja lääk. työhuon. suunn. ja muutostyöt	E	35	35		35		35
Sairaalan muutostöiden suunnittelu ja toteutus	K	200	180		180	36	144
- rahoitusosuudet	K	-100	-50		-50		-50
Ent. työterveystoimiston suunnittelu ja kunnostus	E	110	20		20		20
Sivistyslautakunta		2479	655	53	708	884	-176
Koulut		1632	608	53	661	860	-199
Aseman pikkukoulun peruskorjaus	V	23	0	23	23	23	-1
Niemisjärven koulun peruskorjaus ja laajennus	V	1411	440		440	674	-234
Niemisjärven koulun peruskorjauksen ulkopuoliset työt	V	50	50		50	69	-19
Kuuhankaveden koulun vanhan osan ikkunat	V	30		30	30	32	-2
Pikku-Pöyhölän LHJ putkistojen ja laitteiden korjaus	V	18	18		18	42	-24
Pikku-Pöyhölän Niemisjärven koulu lämmitysjärjestelmän muutos	K	100	100		100	19	81
Nuorisopalvelut		835	35		35	15	20
Monitoimitalon peruskorjauksen suunnittelu ja työt	K	835	35		35	15	20
Lasten päivähoitopalvelut		12	12		12	9	3
Sillankorvan päiväkodin vanhan ulkorakennuksen katon, kattotuolien ja sisäosan kunnostaminen	V	12	12		12	9	3

Valmistumisaste: V=valmis, K=kesken, E=ei toteutunut	Valmaste	Kokonaiskustannusarvio	Alkuperäinen talousarvio 2014	Talousarvio-muutokset 2014	Talousarvio muut jälkeen 2014	Toteuma TP 2014	poikkeama TA-TP 2014
1000 euroa							
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
Ympäristölautakunta		1630	545	120	665	180	485
Palo- ja pelastuslaitos		1492	527		527	43	484
Palolaitoksen saneerauksen suunnittelu ja korjaustyöt (kosteusvauriot ja pintakorjaus)	K	60	45		45	42	3
Palolaitoksen laajennuksen suunnittelu ja rakentaminen	K	982	32		32	1	31
Palolaitos, koko vanhan osan saneeraus	E	450	450		450		450
Kiinteistöt		120		120	120	132	-12
Kiinteistöjen kaukolämpölaitteet	V	120		120	120	132	-12
Varikko		18		0	18	5	13
Varastoalueen aita	V	18	18		18	5	13
RAKENNUKSET JA RAKENNELMAT							
Tulot		-1188	-816		-816	-656	-160
Menot		7154	2591	173	2764	2226	538
Nettomenot		5966	1775	173	1947	1569	378
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Ympäristölautakunta		1939	820		820	621	199
Liikenneväylät		888	433		433	298	135
Kaavateiden perusparannus	V	30	10		10	10	
Kaavateiden päällysteiden uusiminen	V	30	10		10	9	1
Katuvalaistuksen saneerausohjelma 2013-2016	V	213	53		53	46	7
Hankamäentien peruskorjaus (250 m)	V	70	35		35	57	-22
Mäntyrannantien peruskorjaus	V	160	80		80	63	17
Näkinniementien peruskorjaus	E	80	40		40		40
Asemakatu-Salontien peruskorjaus Salontien ja Ratakadun välillä	V	90	50		50	55	-5
Torin alueen rakentaminen (Market-hankkeen aikataulun mukaan)	K	150	120		120	10	110
Välitien peruskorjaus	V	65	35		35	46	-11
Puistot, ulkoilu- ja urheilualueet, yleiset alueet		430	60		60	23	37
Aseman urheilukenttä	V	325	25		25		25
Latupohjien perusparannus	V	30	10		10		10
Tonttien puistokaistaleiden kunnossapito	V	30	10		10	9	1
Puistot ja leikkialueet	V	45	15		15	14	1
Vesi- ja viemärlaitos							
Vedenjakelu- ja viemäriverkosto		591	317		317	299	18
Mikonlammen vedenkäsittelylaitoksen pumppujen automatosointi ja alkalointimassan vaihto/lisäys	V	70	70		70	68	2
Tervaniemen vedenottamon automatisointi ja kaukovalvonta	V	140	90		90	78	12
Kk-As-Nj jätevesipumppaamoiden kaukovalvonta	V	130	70		70	68	2
Kk/As viemäriverkosto, vuotovesien vähentäminen	V	150	50		50	53	-3
Vanhon jätevesipumppaamojen uusiminen	V	50	20		20	29	-9
Talojohdot ja uudet linjat	V	51	17		17	4	13
Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet		30	10		10		10
Jätehuolto, jätepiestit ja astiat	E	30	10		10		10
KIINTEÄT RAKENTEET JA LAITTEET							
Tulot							
Menot		1939	820		820	621	199
Nettomenot		1939	820		820	621	199

Valmistumisaste: V=valmis, K=kesken, E=ei toteutunut	Valmistamisaste	Kokonaiskustannusarvio	Alkuperäinen talousarvio 2014	Talousarvio-muutokset 2014	Talousarvio muut.jälkeen 2014	Toteuma TP 2014	poikkeama TA-TP 2014
1000 euroa							
KONEET JA KALUSTO							
Kunnanhallitus		103	63		63	61	2
Atk-tilan siirto kunnanvirastossa	V	30	30		30	31	-1
Kuituverkon liittäminen kunnan verkkoon	V	13	13		13	10	3
Verkon ja tietoturvan kehittäminen ja palvelinalustan uusiminen	V	60	20		20	20	
Perusturvalautakunta		70	70		70	60	10
Kotirannan palveluasuntojen kalustaminen	V	70	70		70	60	10
Sivistyslautakunta		497	227	110	337	318	19
Koulut		336	148	110	258	244	14
Aseman koulun langaton verkko	V	10	10		10	13	-3
Aseman koulun sähköhöylä, väritulostin/monistuskone	V	16	16		16	8	8
Aseman pikkukoulun kalustaminen	V	40		40	40	44	-4
Kuuhankaveden koulun valvontakamerat	V	15	15		15	9	6
Kuuhankaveden koulunluokkahuoneiden pintaremontit	E	20	10		10		10
Kuuhankaveden koulun tvt-laitteet	V	15		15	15	12	3
Niemisjärven koulun kalusteet (sis. päivähoito)	V	100	30	70	100	110	-10
Lukion kielistudion uusiminen	V	38	38	-15	23	26	-3
Lukion ykkösille kannettavat tietokoneet	V	72	19		19	15	4
Ristimäen koulun pulpetit ja atk-hankinnat	V	10	10		10	8	2
Kansalaisopisto		24	8		8	8	
Kansalaisopiston laite- ja kalustohankinnat	V	24	8		8	8	
Kirjastopalvelut		8	8		8	8	
Kirjaston kalustohankinnat	V	8	8		8	8	
Liikuntapalvelut		75	25		25	22	3
Liikuntavälineitä urheilukentille ja monitoimitalolle	V	75	25		25	22	3
Nuorisopalvelut		54	38		38	35	3
Aseman uuden bänditilan kalusteet ja äänentoisto	V	12	12		12	11	1
Monitoimitalon av-laitteet, valokaluston uusiminen	V	8	8		8	8	
Nuorisotilojen laite- ja kalustohankinnat	V	24	8		8	9	-1
Taitotuvan tulostimen hankinta ja tietokoneiden käyttöj.ususiminen	V	10	10		10	8	2
Ympäristölautakunta		39	23		23	17	6
Konekeskuksen kalustohankinnat	V	24	8		8	8	
Monitoimitalon lattianhoitokone ja ruohonleikkuri	V	15	15		15	9	6
KONEET JA KALUSTO							
Tulot							
Menot		709	383	110	493	456	37
Nettomenot		709	383	110	493	456	37
PYSYVIEN VASTAAVIEN SIOITUKSET							
OSAKKEET JA OSUUDET							
Kunnanhallitus		-240	-80		-80	-42	-38
Osakkeet ja osuudet, hankinta	V				0		0
Osakkeet ja osuudet, myynti	V	-240	-80		-80	-42	-38
OSAKKEET JA OSUUDET							
Tulot		-240	-80		-80	-42	-38
Menot							0
Nettomenot		-240	-80		-80	-42	-38
INVESTOINNIT YHTEENSÄ							
Tulot		-1548	-936		-936	-731	-205
Menot		10081	3908	283	4191	3323	868
Nettomenot		8533	2972	283	3254	2592	663

2.3.4 Rahoitusosan toteutuminen

1000 euroa	Alkuperäinen talousarvio	Talousarvio-muutokset	Talousarvio muutosten jälkeen	Toteuma	Poikkeama
Toiminta ja investoinnit					
Toiminnan rahavirta	1290		268	135	-133
Vuosikate	1450	-1022	428	301	-127
Satunnaiset erät					
Tulorahoituksen korjauserät	-160		-160	-165	-5
Investointien rahavirta	-2972		-3255	-2426	829
Investointimenot	-3908	-283	-4191	-3323	868
Rahoitusosuudet investointimenoihin	816		816	656	-160
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	120		120	240	120
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1682		-2987	-2291	696
Rahoitustoiminta					
Antolainauksen muutokset	83		83	7	-76
Antolainasaamisten lisäykset muille	-14		-14	-20	-6
Antolainasaamisten vähennykset muilta	97		97	27	-70
Lainakannan muutokset	2304		2304	1959	-345
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	3269		3269	1219	-2050
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-965		-965	-760	205
Lyhytaikaisten lainojen muutos				1500	1500
Oman pääoman muutokset					
Vaikutus maksuvalmiuteen	705		-600	-324	275

2.3.5 Yhteenveto määrärahojen ja tuloarvioiden toteutumisesta

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIoidEN TOTEUTUMISESTA

1000 euroa	Sito-	Määrärahat				
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio B = bruttomääräraha/-tuloarvio	vuus N B	Alkup. talous- arvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUSOSA						
Keskusvaalilautakunta	N	15		15	15	
Tarkastuslautakunta	N	25		25	23	-2
Kunnanhallitus	N	5820		5820	6277	457
Perusturvalautakunta	N	22333	1022	23355	23429	74
Sivistyslautakunta	N	10107		10107	9954	-154
Ympäristölautakunta, ilman vesihuoltolaitosta	N	4983		4983	5441	458
Ympäristölautakunta, vesihuoltolaitos	N	451		451	448	-3
TOIMINTAKATE	N	43734	1022	44756	45587	830
TULOSLASKELMAOSA						
Verotulot	B					
Valtionosuudet	B					
Korkotulot	B					
Muut rahoitustulot	B					
Korkomenot	B	200		200	126	-74
Muut rahoitusmenot	B	101		101	94	-7
Satunnaiset erät	B					
YHTEENSÄ	N	44035	1022	45057	45806	749
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ	B	3908	283	4191	3323	-868
RAHOITUSOSA						
Antolainauksen muutokset						
Antolainasaamisten lisäykset	B	14		14	20	6
Antolainasaamisten vähennykset	B					
Lainakannan muutokset						
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B				520	520
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	965		965	760	-205
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N				1500	1500
Oman pääoman muutokset	B					
Vaikutus maksuvalmiuteen					324	324
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	B	979		979	3124	2145
YHTEENSÄ		48922	1305	50227	52253	2026

YHTEENVETO VALTUUSTON HYVÄKSYMIEEN MÄÄRÄRAHOJEN JA TULOARVIODEN TOTEUTUMISESTA

1000 euroa	Sito-	Tuloarviot				
N = sitovuus nettomääräraha/-tuloarvio B = bruttomääräraha/-tuloarvio	vuus N B	Alkup. talous- arvio	TA muutokset	TA muutosten jälkeen	Toteuma	Poik- keama
KÄYTTÖTALOUSOSA						
Keskusvaalilautakunta	N	10		10	9	-2
Tarkastuslautakunta	N					
Kunnanhallitus	N	3870		3870	4149	279
Perusturvalautakunta	N	2023		2023	2223	200
Sivistyslautakunta	N	1037		1037	1079	42
Ympäristölautakunta, ilman vesihuoltolaitosta	N	4532		4532	4666	134
Ympäristölautakunta, vesihuoltolaitos	N	701		701	728	27
TOIMINTAKATE	N	12174		12174	12854	680
TULOSLASKELMAOSA						
Verotulot	B	15065		15065	15093	-28
Valtionosuudet	B	18035		18035	17886	-149
Korkotulot	B	3		3	4	1
Muut rahoitustulot	B	208		208	270	62
Korkomenot	B					0
Muut rahoitusmenot	B					0
Satunnaiset erät	B			0		0
YHTEENSÄ	N	45485	0	45485	46107	622
INVESTOINTIOSA YHTEENSÄ	B	936	0	936	731	-205
RAHOITUSOSA						0
Antolainauksen muutokset						0
Antolainasaamisten lisäykset	B					0
Antolainasaamisten vähennykset	B	97		97	27	-70
Lainakannan muutokset						0
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	B	3269	0	3269	1219	-2050
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	B	0		0	0	0
Lyhytaikaisten lainojen muutos	N	0		0	0	0
Oman pääoman muutokset	B	0		0	0	0
Vaikutus maksuvalmiuteen		705		705		-705
RAHOITUSOSA YHTEENSÄ	B	4071	0	4071	1246	-2825
YHTEENSÄ		50492		50492	48084	-2408

3 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

3.1 Kunnan tuloslaskelma

ulkoiset tuotot ja kulut, euroa	2014	2013
Toimintatuotot	9 404 101,80	9 384 259,21
Myyntituotot	4 701 712,12	4 757 799,99
Maksutuotot	2 511 738,26	2 558 363,85
Tuet ja avustukset	1 240 681,55	1 177 769,23
Muut toimintatuotot	949 969,87	890 326,14
Toimintakulut	-42 136 589,13	-41 676 366,01
Henkilöstökulut	-18 283 301,10	-18 605 748,74
Palkat ja palkkiot	-13 982 224,41	-14 349 689,68
Henkilösivukulut	-4 301 076,69	-4 256 059,06
Eläkekulut	-3 675 515,36	-3 638 332,79
Muut henkilösivukulut	-625 561,33	-617 726,27
Palvelujen ostot	-18 666 274,00	-17 817 622,68
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-2 163 358,55	-2 201 159,99
Avustukset	-2 450 072,59	-2 543 457,70
Muut toimintakulut	-573 582,89	-508 376,90
Toimintakate	-32 732 487,33	-32 292 106,80
Verotulot	15 092 849,72	14 213 941,43
Valtionosuudet	17 886 365,00	17 821 052,00
Rahoitustuotot ja -kulut	53 941,38	53 417,96
Korkotuotot	3 577,92	3 517,80
Muut rahoitustuotot	176 420,26	195 509,41
Korkokulut	-125 633,92	-143 188,06
Muut rahoituskulut	-422,88	-2 421,19
Vuosikate	300 668,77	-203 695,41
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-1 469 914,04	-1 229 962,33
Arvonalentumiset		
Tilikauden tulos	-1 169 245,27	-1 433 657,74
Varausten ja rahastojen muutos		
Poistoeron lisäys (-) vähennys (+)	21 941,84	21 941,84
Tilikauden alijäämä	-1 147 303,43	-1 411 715,90

Rahoitustuotoista ja -kuluista on eliminoitu laskennallisesti eriytetyn vesihuoltolaitoksen korvaus jäännöspääomasta.

3.2 Kunnan rahoituslaskelma

euroa	2014	2013
Toiminnan rahavirta	135 212,94	-307 133,98
Vuosikate	300 668,77	-203 695,41
Tulorahoituksen korjaukset	-165 455,83	-103 438,57
Investointien rahavirta	-2 426 008,64	-3 210 553,09
Investointimenot	-3 322 689,64	-3 662 356,18
Rahoitusosuudet investointimenoihin	656 341,00	288 873,50
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>240 340,00</u>	<u>162 929,59</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-2 290 795,70	-3 517 687,07
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	7 140,70	60 272,07
Antolainasaamisten lisäykset	-20 226,30	-47 527,20
Antolainasaamisten vähennykset	27 367,00	107 799,27
Lainakannan muutokset	1 959 312,00	1 762 000,00
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 219 312,00	522 000,00
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-760 000,00	-760 000,00
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 500 000,00	2 000 000,00
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	-14 165,60	274 325,70
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	102 638,34	8 715,87
Vaihto-omaisuuden muutos	-6 978,53	-898,85
Saamisten muutos	239 282,20	-262 062,99
Korottomien velkojen muutos	<u>-349 107,61</u>	<u>528 571,67</u>
Rahoituksen rahavirta	1 952 287,10	2 096 597,77
Rahavarojen muutos	-338 508,60	-1 421 089,30
Rahavarojen muutos	-338 508,60	-1 421 089,30
Rahavarat 31.12.	789 782,54	1 128 291,14
Rahavarat 1.1.	1 128 291,14	2 549 380,44

3.3. Kunnan tase

VASTAAVAA	2014	2013
euroa		
PYSYVÄT VASTAAVAT	26 996 751,27	25 875 200,84
Aineettomat hyödykkeet	157 201,10	240 810,03
Aineettomat oikeudet	157 201,10	240 810,03
Aineelliset hyödykkeet	23 621 624,53	22 373 978,66
Maa- ja vesialueet	1 816 060,91	1 848 458,57
Rakennukset	17 589 563,81	15 261 172,89
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 232 015,00	2 731 994,77
Koneet ja kalusto	726 877,32	489 236,81
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	257 107,49	2 043 115,62
Sijoitukset	3 217 925,64	3 260 412,15
Osakkeet ja osuudet	3 217 925,64	3 260 412,15
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	878 052,80	860 775,59
Valtion toimeksiannot	39 977,72	49 104,02
Lahjoitusrahastojen erityiskatteet	838 075,08	811 671,57
VAIHTUVAT VASTAAVAT	3 180 963,27	3 758 916,24
Vaihto-omaisuus	41 696,72	34 718,19
Muu vaihto-omaisuus	41 696,72	34 718,19
Saamiset	2 349 484,01	2 595 906,91
Pitkäaikaiset saamiset	713 936,31	742 299,05
Myyntisaamiset	58 360,83	79 582,87
Lainasaamiset	655 575,48	662 716,18
Lyhytaikaiset saamiset	1 635 547,70	1 853 607,86
Myyntisaamiset	738 214,62	957 307,01
Lainasaamiset		26 350,51
Muut saamiset	560 473,05	734 204,28
Siirtosaamiset	336 860,03	135 746,06
Rahoitusarvopaperit	244 327,81	224 777,25
Muut arvopaperit	244 327,81	224 777,25
Rahat ja pankkisaamiset	545 454,73	903 513,89
VASTAAVAA YHTEENSÄ	31 055 767,34	30 494 892,67

VASTATTAVAA	2014	2013
euroa		
OMA PÄÄOMA	15 714 780,13	16 862 083,56
Peruspääoma	18 668 837,74	18 668 837,74
Edellisten tilikausien yli-/alijäämä	-1 806 754,18	-395 038,28
Tilikauden yli-/alijäämä	-1 147 303,43	-1 411 715,90
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	109 709,18	131 651,02
Poistoero	109 709,18	131 651,02
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	975 122,52	855 206,97
Valtion toimeksiannot	18 815,19	25 059,17
Lahjoitusrahastojen pääomat	944 275,63	811 671,57
Muut toimeksiantojen pääomat	12 031,70	18 476,23
VIERAS PÄÄOMA	14 256 155,51	12 645 951,12
Pitkäaikainen	4 594 127,11	3 985 528,49
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 191 312,00	3 612 000,00
Liittymismaksut ja muut velat	402 815,11	373 528,49
Lyhytaikainen	9 662 028,40	8 660 422,63
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	4 140 000,00	2 680 000,00
Lainat julkisyhteisöiltä		80 000,00
Ostovelat	2 455 195,44	2 869 889,18
Muut velat	344 086,19	323 283,60
Siirtovelat	2 722 746,77	2 707 249,85
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	31 055 767,34	30 494 892,67

3.4 Konsernin tuloslaskelma

KONSERNIN TULOSLASKELMA	2014	2013
ulkoiset tuotot ja kulut, 1000 euroa		
Toimintatuotot	18 566	18 442
Toimintakulut	-51 732	-51 030
Osuus osakkuusyhteisöjen voitosta	11	1
Toimintakate	-33 155	-32 587
Verotulot	15 039	14 163
Valtionosuudet	19 431	19 436
Rahoitustuotot ja -kulut	-2	-20
Korkotuotot	7	7
Muut rahoitustuotot	227	348
Korkokulut	-226	-270
Muut rahoituskulut	-10	-105
Vuosikate	1 312	992
Poistot ja arvonalentumiset		
Suunnitelman mukaiset poistot	-2 331	-2 074
Satunnaiset erät	39	2
Tilikauden tulos	-980	-1 080
Tilinpäätössiirrot	-387	-365
Tilikauden alijäämä	-1 366	-1 444

Konsernin tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja taselaskelman vuosien 2013 ja 2014 vertailtavuudessa on huomioitava Keski-Suomen sairaanhoitopiiriin uutena yhdistelty Fimlab Laboratoriot Oy sekä Koy Hankasalmen Hakan tilinpäätöksen 2013 korjaus kunnan tilinpäätöksen allekirjoittamisen jälkeen.

Korjauksia ei ole oikaistu vuoden 2013 tietoihin niiden epäolennaisuuden perusteella koko konserniin suhteutettuna.

3.5 Konsernin rahoituslaskelma

KONSERNIN RAHOITUSLASKELMA	2014	2013
1000 euroa		
Toiminnan rahavirta	1 147	911
Vuosikate	1 313	993
Satunnaiset erät	39	2
Tulorahoituksen korjauserät	-205	-84
Investointien rahavirta	-3 059	-4 079
Investointimenot	-4 071	-4 530
Rahoitusosuudet investointimenoihin	658	289
Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	<u>354</u>	<u>161</u>
Toiminnan ja investointien rahavirta	-1 912	-3 169
Rahoituksen rahavirta		
Antolainauksen muutokset	9	
Antolainasaamisten lisäykset	-20	-108
Antolainasaamisten vähennykset	29	47
Lainakannan muutokset	1 667	
Pitkäaikaisten lainojen lisäys	1 502	941
Pitkäaikaisten lainojen vähennys	-1 428	-1 411
Lyhytaikaisten lainojen muutos	1 594	2 056
Oman pääoman muutokset		
Muut maksuvalmiuden muutokset	66	585
Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutokset	104	19
Vaihto-omaisuuden muutos	-10	6
Saamisten muutos	-396	206
Korottomien velkojen muutos	<u>367</u>	<u>354</u>
Rahoituksen rahavirta	1 810	1 687
Rahavarojen muutos	-170	-1 482
Rahavarojen muutos	-170	-1 482
Rahavarat 31.12.	1 810	1 962
Rahavarat 1.1.	1 980	3 444

3.6 Konsernin tase

KONSERNITASE	2014	2013
1000 euroa		
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	34 621	33 215
Aineettomat hyödykkeet	452	493
Aineettomat oikeudet	451	492
Muut pitkävaikutteiset menot	1	1
Aineelliset hyödykkeet	33 101	31 653
Maa- ja vesialueet	2 060	1 993
Rakennukset	25 997	23 433
Kiinteät rakenteet ja laitteet	3 260	2 758
Koneet ja kalusto	1 147	974
Muut aineelliset hyödykkeet	244	140
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	392	2 355
Sijoitukset	1 069	1 069
Osakkuusyhteisöosuudet	58	537
Muut osakkeet ja osuudet	1 011	531
TOIMEKSIANTOJEN VARAT	967	1 070
VAIHTUVAT VASTAAVAT	5 592	5 595
Vaihto-omaisuus	149	156
Saamiset	3 633	3 476
Pitkäaikaiset saamiset	714	274
Lyhytaikaiset saamiset	2 919	3 202
Rahoitusarvopaperit	255	238
Rahat ja pankkisaamiset	1 555	1 724
VASTAAVAA YHTEENSÄ	41 180	39 880
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	14 640	15 555
Peruspääoma	18 669	18 669
Arvonkorotusrahasto	2	2
Muut omat rahastot	888	772
Edellisten tilikausien alijäämä	-3 553	-2 443
Tilikauden alijäämä	-1 366	-1 444
VÄHEMMISTÖOSUUDET	414	369
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET VARAUKSET	1 959	1 701
Poistoero	464	377
Vapaaehtoiset varaukset	1 495	1 323
PAKOLLISET VARAUKSET	293	207
Muut pakolliset varaukset	293	207
TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT	1 081	1 080
VIERAS PÄÄOMA	22 792	20 967
Pitkäaikainen korollinen vieras pääoma	9 886	9 112
Pitkäaikainen koroton vieras pääoma	480	415
Lyhytaikainen korollinen vieras pääoma	5 121	3 639
Lyhytaikainen koroton vieras pääoma	7 304	7 800
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	41 180	39 880

4 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

4.1. Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostusperiaatteet ja –menetelmät sekä jaksotusperiaatteet ja –menetelmät:

Pysyvät vastaavat

Pysyvien vastaavien aineettomat ja aineelliset hyödykkeet on merkitty taseeseen hankintamenoa vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla.

Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti.

Kunnanvaltuuston hyväksymällä poistosuunnitelman muutoksella on poistoaikoja tarkistettu 1.1.2013 alkaen siten, että ennen vuotta 2013 hankittuihin hyödykkeisiin sovelletaan aiempaa poistosuunnitelmaa (KV 16.12.1996 § 6) ja 1.1.2013 jälkeen hankittuihin hyödykkeisiin sovelletaan uutta poistosuunnitelmaa (KV 2.9.2013 § 56). Muutos on perustunut kirjanpito-ohjeistukseen ja hyödykkeiden taloudellisen pitoajan uudelleenarviointiin. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperiaatteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa suunnitelman mukaisten poistojen perusteet.

Pysyvien vastaavien sijoitukset ja sijoitusluontoiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Vaihto-omaisuus

Vaihto-omaisuus on merkitty taseeseen varastotavaroiden hankinta-arvoon.

Rahoitusomaisuus

Saamiset on merkitty taseeseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Rahoitusomaisuusarvopaperit on merkitty taseeseen hankintamenoa tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Pysyvien vastaavien aineellisten hyödykkeiden hankintaan saadut rahoitusavustukset on merkitty ao. hyödykkeen hankintamenoa vähennykseksi.

Tuloslaskelman ja taseen esitystavat ovat Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston ohjeiden mukaiset eikä esitystapaa ole muutettu edellisestä vuodesta.

Tilinpäätöksessä on täsmennetty laskennallisesti eriytetyn vesihuoltolaitoksen vuoden 2013 taseen pysyvien vastaavien erien välisiä euromääriä pysyvien vastaavien hyödykkeiden kirjanpitoa vastaaviksi. Muita muutoksia edelliseltä tilikaudelta esitettäviin tietoihin ei ole tehty.

Tilinpäätökseen sisältyy aikaisemmilta tilikausilta aiheutuneita eriä, joista on käsitelty tilikauteen 2014 tulosvaikutteisesti vaikuttavina erinä:

- Tilikauden palvelujen ostoihin sisältyy vuosien 2011-2014 laskuttamattomia psykologipalvelujen ostoja Jyväskylän kaupungilta yhteensä 214.875,89 euroa, joka on kohdennettu perusturvalautakunnalle ja sivistyslautakunnalle palvelujen käytön suhteessa.
- Tilikauden henkilöstömenoihin sisältyy taseen lomapalkkavelan määrän oikaisuhyvitystä 227.951,64 euroa, mikä on kohdistettu vastuualueiden yksiköille vuoden 2014 lomapalkkavelan suhteessa. Tilinpäätöksessä taseen lomapalkkavelan määrä vastaa todellista lomapalkkavelan määrää 31.12.2014.

Taseen yksittäiset erät eivät sisällä useisiin tase-eriin kuuluvia olennaisia eriä.

Tilinpäätökseen ei sisälly ulkomaanrahan määräisiä saamisia, velkoja tai muita sitoumuksia.

4.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja laajuus

Konsernitilinpäätöksessä on yhdistelty kaikki kunnan tytäryhteisöt, joissa kunnan määräysvalta 31.12.2014 on yli 50 %: Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka, Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma, Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo, Kiinteistö Oy Hankasalmen Vuokratalo, Kiinteistö Oy Vuokrahanka ja Hankasalmen Lämpö Oy.

Konsernitilinpäätökseen on yhdistelty kaikki kuntayhtymät, joissa kunta on jäsenenä 31.12.2014: Jyväskylän koulutuskuntayhtymä, Keski-Suomen liitto, Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä ja Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä.

Konserniyhteisöjen keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat on vähennetty sekä konserniyhteisöjen ja kunnan omistamien kuntayhtymien keskinäiset tuotot ja kulut sekä saamiset ja velat vähäisiä liiketapahtumia lukuun ottamatta. Kiinteistöverot on eliminoitu.

Kunnan ja sen tytäryhteisöjen keskinäisen omistuksen eliminointi on tehty pariarvomenetelmällä.

Kiinteistötytäryhteisöjen aineellisten hyödykkeiden poistot on oikaistu suunnitelman mukaisiksi ja jäännösarvojen ero on kirjattu konsernituloslaskelmassa tytäryhteisöjen poistojen oikaisuksi ja aikaisemmille tilikausille kertynyt ero konsernitaseessa edellisten tilikausien yli-/alijäämän oikaisuksi.

Osakkuusyhteisöt on jätetty yhdistelemättä, koska niiden vaikutus konsernin tulokseen ja omaan pääomaan ei ole olennainen oikean ja riittävän kuvan antamiseksi konsernin toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Osakkuusyhteisöistä on liitetiedossa 24 ilmoitettu nimi, omistusosuus ja omistusosuutta vastaava määrä omasta ja vieraasta pääomasta sekä tilikauden voitosta tai tappiosta viimeksi laaditusta tilinpäätöksestä.

Konsernitilinpäätöksen laadintaperiaatteet ja laajuus

Kunnan konserniyhdistelyssä on huomioitu Keski-Suomen sairaanhoitopiirin konsernitilinpäätökseen omistusosuuden perusteella uutena yhdistelty Fimlab Laboratoriot Oy, mistä johtuen vertailtaessa vuosien 2013 ja 2014 välinen oman pääoman jatkuvuus eroaa.

4.3 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

5) Aikaisempiin tilikausiin kohdistuvat tuotot ja kulut sekä virheiden korjaukset

Tilikauden palvelujen ostoihin sisältyy vuosien 2011-2014 psykologipalvelujen ostoja 214.875,89 euroa, mikä on kohdennettu perusturvalautakunnalle ja sivistyslautakunnalle palvelujen käytön suhteessa.

Tilikauden henkilöstömenoihin sisältyy taseen lomapalkkavelan määrän oikaisuhyvitystä 227.951,64 euroa, mikä on kohdistettu vastuualueiden yksiköille vuoden 2014 lomapalkkavelan suhteessa.

8) Toimintatuotot vastualueittain

Ulkoiset erät	Keskusvaali- lautakunta	Tarkastus- lautakunta	Kunnan- hallitus	Perusturva- lautakunta	Sivistys- lautakunta	Ympäristö- lautakunta	Yhteensä
Myyntituotot			3 144 009	59 408	426 092	1 072 203	4 701 712
Maksutuotot			365 573	1 800 922	307 117	38 127	2 511 738
Tuet ja avustukset	8 604		607 335	277 419	299 099	48 225	1 240 682
Muut toimintatuotot			12 517	75 919	27 694	833 841	949 970
Yhteensä	8 604	0	4 129 433	2 213 667	1 060 002	1 992 396	9 404 102

9) Verotulot

	2014	2013
Kunnan tulovero	13 232 686,15	12 461 815,35
Osuus yhteisöveron tuotosta	700 465,27	694 703,74
Kiinteistövero	1 159 698,30	1 057 422,34
Verotulot yhteensä	15 092 849,72	14 213 941,43

10) Valtionosuudet

	2014	2013
Kunnan peruspalvelujen valtionosuus (ilman tasauksia)	13 231 069,00	13 249 153,00
Verotuloihin perustuva valtionosuuksien tasaus	5 082 184,00	5 056 291,00
Järjestelmämuutoksen tasaus	161 212,00	157 788,00
Opetus- ja kulttuuritoimen muut valtionosuudet	-588 100,00	-642 180,00
Valtionosuudet yhteensä	17 886 365,00	17 821 052,00

12) Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet

Poistonalaisten hyödykkeiden poistojen määrittämisessä on käytetty ennalta laadittua poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenoista arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Pysyvien vastaavien hyödykkeiden aktivointiraja on 8.000 euroa.

Poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

ENNEN 1.1.2013 HANKITUT HYÖDYKKEET	KV 16.12.1996 § 6	1.1.2013 JA SEN JÄLKEEN HANKITUT HYÖDYKKEET	KV 2.9.2013 § 56
Aineettomat hyödykkeet		Aineettomat hyödykkeet	
Muut pitkävaikutteiset menot		Kehittämismenot	2 vuotta tp
Atk-ohjelmistot	3 vuotta tp	Aineettomat oikeudet	5 vuotta tp
		Liikearvo	2 vuotta tp
		Muut pitkävaikutteiset menot	
		Atk-ohjelmat	2 vuotta tp
		Muut	2 vuotta tp
Aineelliset hyödykkeet		Aineelliset hyödykkeet	
Maa- ja vesialueet	ei poistoa	Maa- ja vesialueet	ei poistoa
Rakennukset ja rakennelmat		Rakennukset ja rakennelmat	
Hallinto- ja laitosrakennukset		Hallinto- ja laitosrakennukset	20 vuotta tp
kivirakenteiset	40 vuotta tp	Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta tp
puurakenteiset	30 vuotta tp	Talousrakennukset	10 vuotta tp
Tehdas- ja tuotantorakennukset	20 vuotta tp	Vapaa-ajan rakennukset	20 vuotta tp
Muut rakennukset	20 vuotta tp	Asuinrakennukset	30 vuotta tp
Asuinrakennukset		Muut rakennukset ja rakennelmat	20 vuotta tp
kivirakenteiset	40 vuotta tp		
puurakenteiset	35 vuotta tp		
Vedenottamot	20 vuotta tp		
teräsrakenteiset	20 vuotta tp		
betonirakenteiset	30 vuotta tp		
Ylävesisäiliö	40 vuotta tp		
Kiinteät rakenteet ja laitteet		Kiinteät rakenteet ja laitteet	
Urheilukentät	15 % mjp	Kadut, tiet, torit ja puistot	15 vuotta tp
Jääkiekkokaukalot	25 % mjp	Sillat, laiturit ja uimalat	10 vuotta tp
Leikkikentät	20 % mjp	Muut maa- ja vesirakenteet	15 vuotta tp
Kuntorata-ladut	20 % mjp	Vedenjakeluverkosto	30 vuotta tp
Uimarannat	20 % mjp	Viemäriverkko	30 vuotta tp
Tenniskentät	20 % mjp	Kaukolämpöverkko	20 vuotta tp
Pallokentät	20 % mjp	Sähköjohdot, muuntoasemat, ulkovaalaistuslaitteet	15 vuotta tp
Rakennuskaavatiet	15 % mjp	Puhelinverkko, keskusasema ja alakeskukset	10 vuotta tp
Puistot	15 % mjp	Maakaasuverkko	20 vuotta tp
Kaatopaikat	15 % mjp	Muut putki- ja kaapeliverkot	15 vuotta tp
Venevalkamat	25 % mjp	Sähkö-, vesi- yms. Laitosten laitoskoneet ja laitteet	10 vuotta tp
Ulkoilureitit	20 % mjp	Kiinteät nosto- ja siirtolaitteet	15 vuotta tp
Vesijohtoverkosto	8 % mjp	Liikenteen ohjauslaitteet	10 vuotta tp
Viemäriverkko	8 % mjp	Muut kiinteät koneet, laitteet ja rakenteet	10 vuotta tp
Katuvalaistusverkko	15 % mjp		
Viemäripumppaamot	20 % mjp		
Tasaussäiliö ja paineenkorotuslaitos	20 % mjp		
Linja-autolatokset	25 % mjp		
Sammutusveden ottoapaikat	20 % mjp		
Haja-asutusalueitten viitoitus	20 % mjp		
Kuntamainoskyltit ja opastetaulut	25 % mjp		
Koneet ja kalusto		Koneet ja kalusto	
Ympäristöltk		Rautaiset alukset	15 vuotta tp
ajoneuvot	15 vuotta tp	Puiset alukset ja muut uivat työkoneet	8 vuotta tp
muut investoinnit	3 vuotta tp	Muut kuljetusvälineet	4 vuotta tp
Sosiaali- ja terveystlk		Muut liikkuvat työkoneet	5 vuotta tp
ajoneuvot	5 vuotta tp	Muut raskaat koneet	10 vuotta tp
muut investoinnit	3 vuotta tp	Muut kevyet koneet	5 vuotta tp
Sivistystlk		Sairaala-, terveydenhuolto- yms. laitteet	5 vuotta tp
muut investoinnit	3 vuotta tp	Atk-laitteet	3 vuotta tp
Tekninen ltk		Muut laitteet ja kalusteet	3 vuotta tp
auto	5 vuotta tp		
traktori	8 vuotta tp		
muut investoinnit	3 vuotta tp	Muut aineelliset hyödykkeet	
Kunnanhallitus (mm. atk-laitteet)	3 vuotta tp	Luonnonvarat	käytön muk. poistc
		Arvo- ja taide-esineet	ei poistoa
		Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	ei poistoa
Osakkeet ja osuudet		Pysyvien vastaavien sijoitukset	
Osakkeet (As Oy, Kiint Oy, ym.)	ei poistoa	Osakkeet ja osuudet	ei poistoa
Osuudet (Kuntayhtymät ym.)	ei poistoa		
mjp= menojäännöspoisto	tp = tasa-poisto		

13) Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen ja poistonalaisten investointien vastaavuudesta

Vuosina 2013-2017:	2014	2013
Keskimääräiset suunnitelman mukaiset poistot	1 369 951	1 340 275
Keskimääräinen poistonalaisten investointien omahankintameno	2 612 751	2 382 304
Ero (euroa)	-1 242 800	-1 042 029
Ero %	-47,57	-43,74

Olenaisena poikkeamana voidaan pitää 10 %:n tai sitä suurempaa erotusta.

Selvitys poikkeaman syistä

Investointi- ja poistotason poikkeama johtuu osin rakennusten hankintamenoa alentavista rahoitusosuuksista (esimerkiksi vanhuspalveluhankkeet ja testamenttivarat) ja osin siitä, että tarkastelujaksoon ajoittuu poikkeuksellisen suuria investointihankkeita, kuten palvelutalo, koulu- ja päiväkotihankkeet.

Poistosuunnitelman tarkistaminen

Kunnassa on noudatettu vuosina 1997-2012 valtuuston 16.12.1996 hyväksymää poistosuunnitelmaa. Vuoden 2013 alusta on noudatettu valtuuston 2.9.2013 hyväksymää uutta poistosuunnitelmaa.

Poistoeron käsittely

Poistoeroa puretaan tasasuuruksina erinä vuodesta 2011 alkaen yhdeksän vuoden aikana 21.941,84 euroa vuodessa (Kh 6.2.2012 §20).

15) Pysyvien vastaavien hyödykkeiden myyntivoitot ja -tappiot	2014	2013
Myyntivoitot, muut toimintatuotot		
Maa- ja vesialueet	109 935,12	3 837,94
Asunto-osakkeet	65 513,49	
Kuntayhtymäosuudet, Keski-Savon Oppimiskeskus		103 329,15
Yhteensä	175 448,61	107 167,09
Myyntitappiot, muut toimintakulut		
Maa- ja vesialueet	9 992,78	3 727,52
Yhteensä	9 992,78	3 727,52

16) Muu rahoitustuotot	2014	2013
Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät osinkotuotot:		
Savon Energiaholding Oy, 2841 osaketta	75 286,50	85 230,00
Suur-Savon Sähkö Oy, 1071 osaketta	59 976,00	83 538,00
Muut	2 709,60	2 568,73
Yhteensä	137 972,10	171 336,73
Muihin rahoitustuottoihin sisältyvät peruspääoman korot:		
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	6 627,34	6 627,34
Yhteensä	6 627,34	6 627,34

4.4 Tasetta koskevat liitetiedot
4.4.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

21) Pysyvät vastaavat

Aineettomat ja aineelliset hyödykkeet	Aineettomat hyödykkeet			Aineelliset hyödykkeet				Aineelliset hyödykkeet yhteensä	
	Muut aineettomat oikeudet	Tietokone- ohjelmistot	Aineettomat hyödykkeet yhteensä	Maa- ja vesialueet	Raken- nukset	Kiinteät rakenteet ja laitteet	Koneet ja kalusto		Enn.maksut ja keskener. hankinnat
Poistamaton hankintameno 1.1.	178 415,95	62 394,08	240 810,03	1 848 458,57	15 261 172,89	2 731 994,77	489 236,81	2 354 404,62	22 685 267,66
Lisäykset tilikauden aikana	93 745,80	28 225,17	121 970,97		723 016,52	690 959,36	477 777,38	3 439 450,71	5 331 203,97
Rahoitusosuudet tilikaudella				-656 340,00					-656 340,00
Vähennykset tilikauden aikana				-32 397,66					-32 397,66
Siirrot erien välillä	89 874,39	-112 414,30	-22 539,91		-2 966 583,10	-105 849,53		5 536 747,84	2 464 315,21
Tilikauden poisto	101 186,56	126 933,25	228 119,81		704 868,70	296 788,66	240 136,87		1 241 794,23
Arvonlennukset ja niiden palautukset									
Poistamaton hankintameno 31.12.	81 100,80	76 100,30	157 201,10	1 816 060,91	17 589 563,81	3 232 015,00	726 877,32	257 107,49	23 621 624,53
Arvonkorotukset									
Kirjanpitoarvo 31.12.	81 100,80	76 100,30	157 201,10	1 816 060,91	17 589 563,81	3 232 015,00	726 877,32	257 107,49	23 621 624,53

Sijoitukset	Osakkeet ja osuudet		Sijoitukset yhteensä
	Osakkeet tytäryhtiöt	Osakkuus- yhteisöosuudet	
Hankintameno 1.1.	1 024 911,89	541 800,98	3 260 412,16
Lisäykset			
Vähennykset		17 878,39	42 486,52
Siirto			
Hankintameno 31.12.	1 024 911,89	523 922,59	3 217 925,64
Arvonlennukset			
Arvonkorotukset			
Kirjanpitoarvo 31.12.	1 024 911,89	523 922,59	3 217 925,64

OMISTUKSET MUISSA YHTEISÖISSÄ 31.12.2014

22)

Iytäryhtiöt

	Kotipaikka	Kunnan osuus %	Konsernin osuus %	Kirjanpitoarvo 31.12.2014 euroa	Kuntakonsernin osuus			Tiilikauden voitosta/tappiosta euroa
					Omasta pääomasta euroa	Vieraasta pääomasta euroa	Tiilikauden voitosta/tappiosta euroa	
Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka	Hankasalmi	100,00	100,00	68 452	68 452	4 279 544	0	
Kiinteistö Oy Hankasalmen Somerinkulma	Hankasalmi	100,00	100,00	291 232	287 829	4 201	-1 141	
Kiinteistö Oy Hankasalmen Virastotalo	Hankasalmi	68,54	68,54	597 781	875 964	373 604	1 776	
Kiinteistö Oy Hankasalmen Vuokratalo	Hankasalmi	98,33	98,33	9 923	74 051	59 347	2 304	
Kiinteistö Oy Vuokrahanka	Hankasalmi	58,20	58,20	7 066	4 716	6 887	0	
Hankasalmen Lämpö Oy	Hankasalmi	100,00	100,00	50 457	16 130	21 981	-8 462	
Yhteensä				1 024 912	1 327 143	4 745 564	-5 523	

23)

Kuntayhtymät

	Kotipaikka	Kunnan osuus %	Konsernin osuus %	Kirjanpitoarvo 31.12.2014 euroa	Kuntakonsernin osuus			Tiilikauden voitosta/tappiosta euroa
					Omasta pääomasta euroa	Vieraasta pääomasta euroa	Tiilikauden voitosta/tappiosta euroa	
Keski-Suomen liitto	Jyväskylä	1,62	1,62	24 144	36 760	25 508	1 371	
Jyväskylän koulutuskuntayhtymä	Jyväskylä	1,60	1,60	221 255	1 252 557	445 484	6 116	
Keski-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymä	Jyväskylä	2,06	2,06	987 880	693 166	3 129 372	-114 831	
Itä-Suomen päihdehuollon kuntayhtymä	Tuustaipale	0,58	0,58	10 469	11 003	3 878	-100	
Yhteensä				1 243 748	1 993 486	3 604 241	-107 444	

HANKASALMEN KUNTAKONSERNI 31.12.2014

Yhdistelemättömät

24)

Osakkuusyhteisöt

	Kotipaikka	Konsernin osuus %	Kunnan osuus %	Kirjanpitoarvo 31.12.2014 euroa	Kuntakonsernin osuus			Tiliikauden voitosta/tappiosta euroa
					Omasta pääomasta euroa	Vieraasta pääomasta euroa		
As Oy Hankasalmen Hankamäki I	Hankasalmi	20,37	20,37	70 585	68 098	44	386	
As Oy Hankasalmen Koivulehto	Hankasalmi	28,06	28,06	95 914	125 086	47	0	
As Oy Hankasalmen Petäjärinta	Hankasalmi	27,23	27,23	29 123	28 484	500	1 192	
As Oy Niemisjärven Päivätie II	Hankasalmi	29,25	29,25	62 230	62 549	229	8	
As Oy Satohanka	Hankasalmi	20,31	20,31	88 094	96 398	257	676	
As Oy Säkinmäen Kuusirinne	Hankasalmi	47,75	47,75	57 184	61 779	3 824	-59	
As Oy Vuokonmaa	Hankasalmi	25,19	25,19	34 310	37 556	2 873	7	
Kiinteistö Oy Kuuhankevesi	Hankasalmi	40,83	40,83	86 482	30 331	769	-282	
Yhteensä				523 923	510 282	8 544	1 929	

25) Saamiset yhteisöiltä, joissa kunta on jäsenenä

Saamisten erittely	2014 Pitkäaikainen	2014 Lyhytaikainen	2013 Pitkäaikainen	2013 Lyhytaikainen
Saamiset tytäryhteisöiltä				
Myyntisaamiset		36 449,45		56 853,96
Lainasaamiset	552 088,65		552 088,65	4 000,00
Muut saamiset		3 475,83		600,43
Siirtosaamiset				
Yhteensä	552 088,65	39 925,28	552 088,65	61 454,39
Saamiset kuntayhtymiltä				
Myyntisaamiset		978,70		872,20
Lainasaamiset				
Muut saamiset		156 688,36		472 756,35
Siirtosaamiset				
Yhteensä	0,00	157 667,06	0,00	473 628,55
Saamiset osakkuus- sekä muilta omistusyhteisyyksiltä				
Myyntisaamiset	58 360,83	2 783,67	79 582,87	430,28
Lainasaamiset	103 486,83		110 627,53	
Muut saamiset				
Siirtosaamiset				
Yhteensä	161 847,66	2 783,67	190 210,40	430,28
Saamiset yhteensä	713 936,31	200 376,01	742 299,05	535 513,22

4.4.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

28) Oma pääoma	2014	2013
Peruspääoma 1.1.	18 668 837,74	18 668 837,74
Peruspääoma 31.12.	18 668 837,74	18 668 837,74
Edellisten tilikausien alijäämä 1.1.	-1 806 754,18	-395 038,28
Tilikauden alijäämä	-1 147 303,43	-1 411 715,90
Alijäämä yhteensä 31.12.	-2 954 057,61	-1 806 754,18
Oma pääoma yhteensä	15 714 780,13	16 862 083,56

30) Pitkäaikaiset velat, jotka erääntyvät myöhemmin kuin viiden vuoden kuluttua	2014	2013
Lainat rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	2 236 712,00	1 373 320,00
Yhteensä	2 236 712,00	1 373 320,00

36) Muut pitkäaikaiset velat	2014	2013
Liittymismaksut		
Muut velat	397 769,49	373 528,49
Yhteensä	5 045,62	373 528,49

37) Siirtovelat	2014	2013
Lyhytaikaiset siirtovelat		
Tuloennakot		
Menojäämät		
Palkkojen ja sivukulujen jaksotukset	2 064 334,87	2 229 952,80
Korkojaksotukset	26 907,16	21 357,38
Valtionosuusennakot		37 835,60
Muut siirtovelat	631 504,74	418 104,07
Yhteensä	2 722 746,77	2 707 249,85

38) Taseen ulkopuoliset huollettavien varat	2014	2013
Huollettavien varat 31.12.	71 150,24	61 620,80

4.5 Vakuuksia ja vastuusitoumuksia koskevat liitetiedot

45) Kunnan antamat vastuusitoumukset sen kanssa samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta

Takaukset	Alkuperäinen pääoma	31.12.2014	31.12.2013
Koy Hankasalmen Haka, Nordea	504 563,78	0,00	17 987,61
Koy Hankasalmen Haka, Nordea	547 348,75	0,00	19 539,78
Koy Hankasalmen Haka, Nordea	1 602 481,00	560 867,05	667 699,25
Koy Hankasalmen Haka, Nordea	780 500,00	363 731,25	403 006,25
Koy Hankasalmen Haka, Nordea	527 500,00	243 968,75	270 343,75
Koy Hankasalmen Haka, Nordea	632 000,00	292 300,00	323 900,00
Koy Hankasalmen Haka, Pohjola Pankki	329 816,52	49 472,47	92 348,62
Koy Hankasalmen Virastotalo, Nordea	800 000,00	533 333,21	574 358,87
Yhteensä	5 724 210,05	2 043 672,73	2 369 184,13

46) Muut kunnan antamat vastuusitoumukset	Alkuperäinen pääoma	31.12.2014	31.12.2013
Takaukset			
Hepohiekan vesiosuuskunta, Nordea	400 000,00	90 221,65	106 625,59
Korvenkylän vesiosuuskunta, Keski-Suomen Op	30 273,83	2 018,25	4 036,51
Kärkkäälän vesiosuuskunta, Nordea	476 000,00	0,00	6 315,24
Kärkkäälän vesiosuuskunta, Nordea	47 564,00	14 978,95	20 114,00
Kärkkäälän vesiosuuskunta, Nordea	55 730,91	0,00	222,74
Kärkkäälän vesiosuuskunta, Nordea	830 000,00	69 453,91	94 468,44
Nujulan vesiosuuskunta, Keski-Suomen Op	127 000,00	37 669,00	56 067,00
Nälkämäen vesiosuuskunta, Pohjola Pankki	168 187,93	23 197,43	34 796,67
Nälkämäen vesiosuuskunta, Pohjola Pankki	35 000,00	11 291,00	13 549,00
Ristimäen vesiosuuskunta, Nordea	412 000,00	0,00	389 729,72
Ristimäen vesiosuuskunta, Nordea	500 000,00	462 500,00	475 000,00
Sauvoniemen vesiosuuskunta, Nordea	300 000,00	70 890,68	82 710,68
Säkinmäen vesiosuuskunta, Pohjola Pankki	1 000 000,00	161 312,51	195 786,51
Venekosken vesiosuuskunta, Pohjola Pankki	450 000,00	28 989,82	34 480,12
Yhteensä	4 831 756,67	972 523,20	1 513 902,22

Vastuusitoumukset yhteensä	10 555 966,72	3 016 195,93	3 883 086,35
-----------------------------------	----------------------	---------------------	---------------------

Kunnanvaltuuston päätökset annettavista takauksista, joiden lainoja ei ole nostettu:

Kvalt. 16.06.2003, Hankasalmen Lämpö Oy 1 600 000,00 euroa.

Hankasalmen Lämpö Oy:n vapaaehtoinen selvitystila on rekisteröity 27.3.2014.

Yhtiön purkaminen tullaan saattamaan loppuun vuoden 2015 aikana.

46) Vastuu Kuntien takauskeskuksen takausvastuista 31.12.	2014	2013
Kunnan osuus takauskeskuksen takausvastuista	24 660 215,69	23 761 637,29
Kunnan osuus takauskeskuksen kattamattomista takausvastuista	0,00	0,00
Kunnan mahdollista vastuuta kattava osuus takauskeskuksen rahastosta	17 049,37	14 491,41

47) Muut taseen ulkopuoliset järjestelyt	2014
Urakoitsijoiden vakuustalletukset	71 482,98
Maa-aineslupien vakuudet	76 610,05

4.6 Henkilöstöä koskevat liitetiedot

48) Henkilöstön lukumäärä vastuualueittain

Vastuualue	Vakinaiset	Sijaiset ja määräaikaiset	Työllistetyt	Yhteensä	Muutos ed. vuoteen
Kunnanhallitus	64	24	2	90	-4
Perusturvalautakunta	100	46	8	154	16
Sivistyslautakunta	109	49	11	169	-2
Ympäristölautakunta	60	6	6	72	-1
Yhteensä	333	125	27	485	9
Muutos edelliseen vuoteen	3	6	0	9	19

49) Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut

Sisältää myös investointien henkilöstökulut	2014	2014	2013
	ilman oikaisua	sis. oikaisun *)	
Palkat ja palkkiot	14 314 757,81	14 086 806,17	14 409 494,14
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	3 682 008,16	3 682 008,16	3 641 914,90
Muut henkilösivukulut	627 574,55	627 574,55	618 879,97
Henkilösivukulut yhteensä	4 309 582,71	4 309 582,71	4 260 794,87
Henkilöstökulut yhteensä	18 624 340,52	18 396 388,88	18 670 289,01

*) Vuoden 2014 palkat ja palkkiot sisältää taseen lomapalkkavelan määrän oikaisun vastaamaan lomapalkkavelan todellista määrää 31.12.2014. Oikaisun suuruus 227 951,64 euroa.

50) Tilintarkastajan palkkiot	2014	2013
Tilintarkastusyhteisö BDO Auditor Oy		
Tilintarkastuspalkkiot	7 505,10	6 935,20
Tilintarkastuslautakunta	5 951,25	2 880,00
Muut palkkiot		500,00
Yhteensä	13 456,35	10 315,20

5 ERIYTETYT TILINPÄÄTÖKSET

5.1 Laskennallisesti eriytetyn Vesihuoltolaitoksen tilinpäätös

TULOSLASKELMA	2014	2013
Liikevaihto	728 144,54	660 484,59
Liiketoiminnan muut tuotot		338,32
Materiaalit ja palvelut	-311 544,10	-320 389,78
Henkilöstökulut	-132 473,42	-137 310,84
Poistot ja arvonalentumiset	-287 470,04	-293 625,98
Liiketoiminnan muut kulut	-3 607,97	-3 136,25
Liikealijäämä	-6 950,99	-93 639,94
Korvaus jäännöspääomasta	-93 624,02	-93 639,19
Alijäämä ennen varauksia	-100 575,01	-187 279,13
Poistoeron vähennys	3 357,89	3 357,89
Tilikauden alijäämä	-97 217,12	-183 921,24
TASELASKELMA	2014	2013
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT	4 798 009,08	5 180 868,53
Aineettomat hyödykkeet		718,47
Aineettomat oikeudet		718,47
Aineelliset hyödykkeet	4 798 009,08	5 180 150,06
Rakennukset	3 597 785,30	3 732 958,30
Kiinteät rakenteet ja laitteet	1 200 223,78	1 345 227,89
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat		101 963,87
VAIHTUVAT VASTAAVAT	74 347,02	60 023,12
Saamiset	74 347,02	60 023,12
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	74 347,02	60 023,12
VASTAAVAA	4 872 356,10	5 240 891,65
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA	2 143 026,81	2 156 679,32
Jäännöspääoma	2 240 243,93	2 340 600,56
Tilikauden alijäämä	-97 217,12	-183 921,24
POISTOERO JA VAPAAEHTOISET		
VARAUKSET	42 276,94	45 634,83
Poistoero	42 276,94	45 634,83
VIERAS PÄÄOMA	2 687 052,35	3 038 577,50
Pitkäaikainen	2 322 769,49	2 648 528,49
Lainat kotimaisilta talletuspankeilta	1 925 000,00	2 275 000,00
Liittymismaksuvelat	397 769,49	373 528,49
Lyhytaikainen	364 282,86	390 049,01
Lainat kotimaisilta talletuspankeilta	350 000,00	350 000,00
Ostovelat	14 282,86	40 049,01
VASTATTAVAA	4 872 356,10	5 240 891,65

6 KONSERNIN TYTÄRYHTIÖIDEN TILINPÄÄTÖSTIEDOT

6.1 Kiinteistö Oy Hankasalmen Haka

Strategian onnistuminen ja olennaiset tapahtumat

Asuinhuoneistojen käyttöaste nousi edellisestä vuodesta. Vuonna 2013 n. 85 % ja vuonna 2014 n. 87 %. Käyttöaste nousi siis 2 %-yksikköä, joka ei sekään ole vielä riittävä. Tavoitteena on yli 90 % . Tiukennetut vuokrauserusteet mm. luottotietojen osalta, pienentävät hakijoiden hyväksymistä.

Ongelmana on edelleen Hakatie 3:n huono vuokrausaste. Vuonna 2014 jatkettiin 2013 aloitettua huoneistojen saneerauksia, tilikaudella kunnostettiin kolme huoneistoa kylpyhuoneineen. Hakatie 3:ssa on vuokraamattomia huoneistoja 19 kpl, suurin osa toisessa kerroksessa 15 kpl. Hakatie 3:ssa on 58 % koko Koy Hankasalmen Hakan vuokraamattomista huoneistoista.

Lämmitysenergian hinnat laskivat edelliseen vuoteen verrattuna hieman, syynä tähän polttoöljyn hinnan lasku loppuvuodesta, kaukolämpöön liitettiin Valkolantie 7 sekä Kaupintie muutettiin hybridilämmitykseen. Lämmitysenergiassa laskua edellisvuoteen oli n. 17 000€.

Vuokratulot säilyivät saman suuruisena kuin 2013.

Käytössä olevaa sähköistä FimX huoltokirjaa täyttävät kiinteistön hoitajat, isännöitsijä ja yrittäjät, joille on annettu rajoitettu oikeus täydentää omalta osaltaan huoltokirjaa.

Hakan nettisivuilla on nähtävänä vuokrakohteet ja vapaat sekä vapautuvat asunnot. Lisäksi sivuilla on tarvittavat lomakkeet asunnon hakemiseen ja irtisanoutumiseen sekä yhteystiedot. Sivut on linkitetty Hankasalmen kunnan nettisivuille.

Hankasalmen kunnan kiinteistön hoito ja -huolto vastaa koko Koy Hankasalmen Hakan kiinteistöjen hoidosta ja kunnossapidosta.

Vuoden 2014 loppupuolella tehtiin sähkön meklarointisopimus Skapat Oy:n kanssa. Uudet kilpailutetut sähkötoimitukset alkoivat 1.1.2015.

Toiminnalliset tavoitteet sekä arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Kauden toiminnan tärkeitä toimintatavoitteita on vuodelle 2015 on edelleen energiasäästöt, huollon korjausten tehostaminen sekä parantaa Koy Hankasalmen Hakan taloudellista tilannetta.

Sähkön kilpailutus, kaukolämpö ja hybridilämmitykset säästöillään pienentävät vuokrien korotuspainetta. Kirkonkylän taajamassa siirrytään vuoden 2015 aikana Koy Hankasalmen Hakan kiinteistöjen osalta kaukolämpöön Pajukuja 1-3, Pajukuja 4 sekä Hankarinteentie 5:ssä. Neuvolantie 4B liitettiin kaukolämpöön tammikuussa 2015. Metsätie 10-18 ja Sepäntie 11, siirtyvät maaliskuussa 2015 Hybridilämmitykseen. Laskelmien mukaan hankkeet maksavat itsensä n. 4,5 vuodessa.

Sähköisessä huoltokirjassa tehdään ohjelmistopäivityksiä. Huoltokirjaan tulee asiakasosio, johon asukkaat voivat tunnuksillaan ilmoittaa havaitsemiaan puutteita ja korjauskohteita sekä parannusehdotuksia jne. Ohjelmisto saadaan päivitettyä ja toimintaan syksyyn 2015 mennessä.

6.2 Kiinteistö Oy Hankasalmen virastotalo

Strategian onnistuminen ja olennaiset tapahtumat

Strategia on onnistunut suunnitellusti, lukuun ottamatta hissien ja inva-wc:n rakentamisen siirtymistä 2015 puolelle. Talouden hallinta on ollut suunnitelmallista ja on pysytty hyvin asetetuissa raameissa.

Olennaisia tapahtumia oli vuonna 2013-2014 pysäköintialueiden pohjarakenteiden uusiminen ja asfaltointi, tähän muutostyöhön liittyy lämmitystolppien muutokset ajastimellisiksi sekä mm inva-paikat. Lämmitystolpat ja merkinnät tehdään 2015 kesällä, tämä siksi että palolaitoksen laajennus tarvitsi tilaa virastotalon P-paikan päästä ja alueen myynti kunnalle varmistui loppuvuodesta 2014.

Kaukolämpöön siirryttiin tammikuussa 2014.

Alakerran keittiö, kokoustilan kiinteät kalusteet kunnostettiin samoin tilan yhteydessä ollut wc. Alakertaan rakennettiin ATK:lle uusi serverihuone.

Toiminnalliset tavoitteet

Toiminnallisia tavoitteita vuodelle 2014 oli invahissin rakentaminen sekä sisääntuloaulaan inva-wc.

- hankkeen suunnittelun kustannusarviot saatiin valmiiksi syksyllä 2014 ja hanke on käsitelty ja hyväksytty Koy Hankasalmen Virastotalon hallituksessa ja yhtiökokouksessa.
- Laskenta- ja rak.lupakuvat valmistuvat 3,15 ja rakentaminen tehdään 7,15
- yhtiö ei ota lainaa rakentamiseen

Toinen toiminnallinen tavoite oli lainojen takaisinmaksuohjelmassa pysyminen sekä yhtiövastikkeiden hallinta kohtuutasolle.

- lainat on maksettu maksusuunnitelmien mukaisesti, Nordean lainaa on jäljellä 533 333,21 euroa, Osuuspankin lainat on maksettu pois 10,14
- yhtiövastikkeet 2013 oli 5.67€, osake, kk, 2014 5,44€, os, kk ja vuodelle 2015 vastike on 4,63€, os, kk
 - vastiketta on pienennetty joka vuosi, samoin pääomavastike on pienentynyt lainojen takaisinmaksujen myötä.

Arvio todennäköisestä tulevasta kehityksestä

Talouden kehitys on ollut vakaata viimeiset kolme vuotta, yhtiöllä ei ole ollut vaikeuksia selvittää lainaohjelmastaan ja tuleviin isoihin hankintoihin, hissi, inva-wc, lämmityspaikat autoille jne ei tarvitse ottaa erillistä lainaa. Vuonna 2015 kiinteistöön tehdään IV-kanavien puhdistus ja IV:n säätö.

Riskit

Keskeisimmät riskit tavoitteiden toteutumiseksi

Tällä hetkellä näköpiirissä ei ole suurempia riskejä.

Riskien hallinta, miten niihin varaudutaan ja miten hallitaan

Kassatilanne on tällä hetkellä hyvä ja mahdollistaa tulevat hankkeet ilman lainan ottoa.

Varautuminen riskeihin tehdään riittävällä talouden seurannalla.

Yllättäviä tapahtumia varten kassavarannossa pidetään pieni puskuriraha.

Tehtävät

Taata käyttäjille hyvät ja toimivat työskentelyolosuhteet.

7 TILINPÄÄTÖKSEN ALLEKIRJOITUS

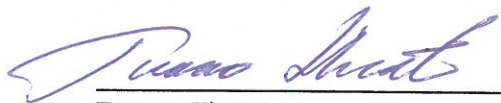
Hankasalmella 30. päivänä maaliskuuta 2015

Anja Kauppinen
kunnanhallituksen puheenjohtaja

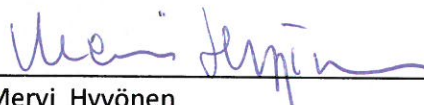
Matti Mäkinen
kunnanjohtaja

Tuomo Silvast
kunnanhallituksen 1. varapuheenjohtaja

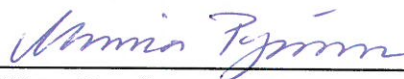
Markku Manninen
kunnanhallituksen 2. varapuheenjohtaja

Mervi Hyvönen
kunnanhallituksen jäsen

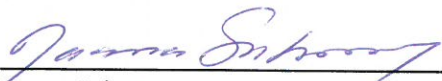
Kari Häkkinen
kunnanhallituksen jäsen

Minna Pynnönen
kunnanhallituksen jäsen

Esko Pöyhönen
kunnanhallituksen jäsen

Jaana Suhonen
kunnanhallituksen jäsen

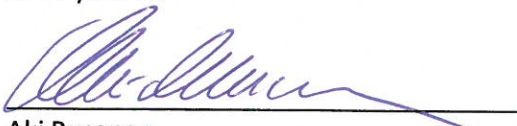

Reijo Keinänen
kunnanhallituksen jäsen

Olemme antaneet suorittamastamme tilintarkastuksesta tänään kertomuksen.

Hankasalmella 26. 5 2015

BDO Audiator Oy
JHTT-yhteisö

Aki Rusanen
tilintarkastaja, JHTT, HTM

8 KUVAUS KIRJANPITOJÄRJESTELMÄSTÄ JA KIRJANPIDOSSA KÄYTETYISTÄ KIRJOISTA

Vuodesta 2011 on ollut käytössä taloushallinnon SAP ECC -toiminnanohjausjärjestelmä.

Talousjärjestelmän ylläpidon ja pääkäyttäjätoiminnot hoitaa Jyväskylän kaupungin Talouskeskus liikelaitos. Hankasalmen kunta on omana yrityksenään Jyväskylän kaupungin Talouskeskus Liikelaitoksessa kaupungin palvelimilla.

Käytössä olevat SAP-sovellukset:

- kirjanpito
- myyntireskontra ja yleislaskutus
- ostoreskontra
- käyttöomaisuuskirjanpito
- BI-raportointi
- HR-henkilöstöraportointi

Historiatietojen osalta käytössä olevat Pegasos-sovellukset:

- kirjanpito
- palkkalaskenta
- myyntireskontra

Muut sovellukset:

- maksuliikenneohjelmisto BasWare
- Basware IP sähköinen ostolaskujen käsittely
- päivähoitolaskutus, Effica, Tieto Oyj
- vanhustenhuollon laskutus, Effica, Tieto Oyj
- sosiaalityö, Effica, Tieto Oyj
- terveystoimi, Effica-potilastietojärjestelmä
- jätehuollon valvontaohjelmisto, CGI Suomi
- rakennusvalvontaohjelmisto, CGI Suomi
- kansalais- ja työväenopistojen opetushallinto-ohjelmisto VerkkoHelleWi, Mäntsälän Atk-palvelu Oy
- vesi- ja jätevesilaskutus, CGI Suomi Oy
- konsernitilinpäätös, Personec Konserni, Aditro Financials Oy
- lomitusnetti, Mela
- työvuorosunnittelu- ja laskentajärjestelmä, MD-Titania, CGI Suomi
- väestörekisteri KuntaNet, CGI Suomi

Kirjanpidossa käytetyt kirjat:

- päiväkirja cd-tallenteena
- pääkirja cd-tallenteena
- palkkakortisto arkistoituna
- tilinpäätös nidottuna

Tositelajit:

Tos.laji	Nimi
AA	Pysyvien vastaavien kirjanpito
AF	Poistokirjaukset
AZ	Investointien purku
DL	Luottotappioutilitys
H1	Tiliote Nordea
H2	Tiliote Hannulan Osuuspankki
H3	Tiliote Keski-Suomen Osuuspankki
H4	Tiliote Keski-Suomen Osuuspankki
H5	Tiliote Danske Bank
DV	Myyntisuor. (autom.)
DZ	Myyntisuor. (man)
KR	Toim. – lasku Basware
KS	Sisäiset maksut
KZ	Toimittajat – maksu
PA	Palkkaliittymä
PE	Peruutustosite
RS	Sis.sopimuslask.
SA	Muistiotositteet
SL	Sopimusl. muistio